

EL SANTO EVANGELIO

SEGUN SAN MATEO

Los antepasados de Jesucristo

1 E Jesucristo mi mboxbëche cja e Abraham, 'ñe cja e David. Juns'ü va o tjũ'ü c'o o mboxpale e Jesús ndeze e Abraham.

²E Abraham o jmusp'ü 'na t'i c'ü mi chjũ e Isaac. Nuc'ua e Isaac o jmusp'ü e Jacob. Nuc'ua e Jacob o jmusp'ü e Judá, 'ñe c'o nu cjuarma.

³Nuc'ua e Judá o jmusp'ü e Fares 'ñe e Zara. C'ü nu nanavi mi chjũ e Tamar. Nuc'ua e Fares o jmusp'ü e Esrom. Nuc'ua e Esrom o jmusp'ü e Aram. ⁴Nuc'ua e Aram o jmusp'ü e Aminadab. Nuc'ua e Aminadab o jmusp'ü e Naasón. Nuc'ua e Naasón o jmusp'ü e Salmón. ⁵Nuc'ua e Salmón o jmusp'ü e Booz. C'ü nu nana e Booz mi chjũ e Rahab. Nuc'ua e Booz o jmusp'ü e Obed. C'ü nu nana e Obed mi chjũ e Rut. Nuc'ua e Obed o jmusp'ü e Isaí.

⁶Nuc'ua e Isaí o jmusp'ü e David c'ü o nocü o mbëzhí jmu'u. E David o chjüntüvi c'e ndixü c'ü mi ngue nu su e Urías c'ü vi bö't'ü. Nuc'ua c'e ndixü o musp'ü 'na ts'it'i e David c'ü mi chjũ e Salomón.

⁷Nuc'ua e Salomón o jmusp'ü e Roboam. Nuc'ua e Roboam o

jmusp'ü e Abías. Nuc'ua e Abías o jmusp'ü e Asa. ⁸Nuc'ua e Asa o jmusp'ü e Josafat. Nuc'ua e Josafat o jmusp'ü e Joram. Nuc'ua e Joram o jmusp'ü e Uzías. ⁹Nuc'ua e Uzías o jmusp'ü e Jotam. Nuc'ua e Jotam o jmusp'ü e Acáz. Nuc'ua e Acáz o jmusp'ü e Ezequías. ¹⁰Nuc'ua e Ezequías o jmusp'ü e Manasés. Nuc'ua e Manasés o jmusp'ü e Amón. Nuc'ua e Amón o jmusp'ü e Josías. ¹¹Nuc'ua e Josías o jmusp'ü e Jeconías 'ñe c'o o cjuarma. Mi ngue c'o pa 'ma o ndöpüji c'o menzumü a Israel o dyëdyiji a ma a Babilonia c'o.

¹²'Ma ya ma cãji a ma a Babilonia, nuc'ua e Jeconías o jmusp'ü e Salatiel. Nuc'ua e Salatiel o jmusp'ü e Zorobabel. ¹³Nuc'ua e Zorobabel o jmusp'ü e Abiud. Nuc'ua e Abiud o jmusp'ü e Eliaquim. Nuc'ua e Eliaquim o jmusp'ü e Azor.

¹⁴Nuc'ua e Azor o jmusp'ü e Sadoc. Nuc'ua e Sadoc o jmusp'ü e Aquim. Nuc'ua e Aquim o jmusp'ü e Eliud.

¹⁵Nuc'ua e Eliud o jmusp'ü e Eleazar. Nuc'ua e Eleazar o jmusp'ü e Matán. Nuc'ua e Matán o jmusp'ü e Jacob. ¹⁶Nuc'ua e Jacob o jmusp'ü e José, c'ü o chjüntüvi e María. E

María ngue c'ü o mus'ü e Jesús. E Jesús ngue Cristo c'ü ne ra mama: Nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.

¹⁷C'o nu mboxpale e Jesucristo ndeze e Abraham hasta e David, o zö'ö catorce c'o. Nuc'ua, ndeze e David hasta 'ma o dyëdyiji c'o menzumü a Israel a ma a Babilonia, o zö'ö ndo 'na catorce c'o nu mboxpale. Nuc'ua, ndeze 'ma o dyëdyiji a ma a Babilonia hasta 'ma o jmus'ü e Cristo, o zö'ö ndo catorce.

Nacimiento de Jesucristo

¹⁸C'ü nu nana e Jesucristo mi ngue e María. 'Ma o jmus'ü e Jesucristo, je va cjava. E José ya vi ñavi e María c'ü ro chjüntüvi. 'Ma dya be mi chjüntüvi, e María ya mi tũ'ü 'na ts'it'i. Pero dya cjó mi dyojui; mi ngue o Espíritu Mizhocjimi c'ü vi tsjapü o ndunte. ¹⁹E José mi cja c'o mi mama c'o ley. Nguec'ua 'ma o dyärä ya mi ndunte e María, o nguiñi c'ü ro unü 'na xiscömü e María c'ü dya ro chjüntui. Pero dya ro ma ngös'ü c'o pje mi pjëzhi, na ngue dya mi ne e José ro bëzhi o tseje e María. ²⁰Nuc'ua 'ma mi cjiñi a cjanu e José, o nguinch'i 'na t'ijí o jñanda 'naja c'o o anxe Mizhocjimi c'o ixi cãrã a jens'e. O ña c'ua c'e anxe o xipji e José:

—Nu'tsc'e José, o mboxbëchets'ü e David, dya rí yembeñe. Ni jyodü rí tsjapü nin su e María. Na ngueje c'ü ya tũ'ü c'ü, ixi nguetsjé o Espíritu Mizhocjimi c'ü o tsjapü o nduns'ü. ²¹Ra mus'ü 'na ts'it'i c'ü rí jñusp'ü o tjü e Jesús. Na ngueje angueze ra salva c'o nte c'o ya juajnü, ra

jopcüji o mü'büji c'o o nzhubüji, eñe c'e anxe va xipji e José.

²²⁻²³Mi jinguã Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü 'na profeta o xipji c'o nte:

Dyär'maji. Ra nduntetsjé 'na xunt'i c'ü dya dyojui 'na bëzo; ra mus'ü 'naja ts'it'i c'ü rguí chjü e Emanuel, eñe c'e profeta va pätpä Mizhocjimi.

E Emanuel ne ra mama: Bübü dya Mizhocjimi a ndezgöji. Nguec'ua 'ma o ndunte e María o mus'ü e Jesús, o zädä o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta.

²⁴Nuc'ua 'ma o zö e José a t'ijí, o tsja c'ua ja nzi va xipji c'ü o anxe Mizhocjimi, o chjüntui e María. ²⁵Pero dya juntavi hasta 'ma o mus'ü c'e ts'it'i c'ü primero o t'i e María. Nuc'ua e José o jñusp'ü c'e ts'it'i e Jesús.

La visita de los magos

2 O jmus'ü e Jesús 'ma mi manda c'e rey Herodes a Judea. Je jmus'ü cja c'e jñiñi a Belén c'ü tsja a Judea, cja c'e xoñijömü a Israel. O mezhtjo c'ua o ëjë ja nzi nte c'o me mi pãrã, c'o mi xiji mago, vi 'ñeji nu ja ni mbes'e e jyarü. O säji a Jerusalén. ²Nuc'ua c'o mago o mbürü o zopjüji c'o mi cãrã a Jerusalén, o xipjiji:

—Ya jítsijme 'na señal; ró jandajme o mbes'e 'na seje. Ngue c'ü rvã pãrãgöjme c'ü ya jmus'ü 'na ts'it'i c'ü ra manda cja yo menzumü a Israel. Nutscöjme rí ne rí xitscöjme ja bübü c'e ts'it'i. Na ngue rvã ëcjöjme rá ë ndüñijömüjme a jmi angueze, rá ma't'üjme, eñe c'o nte c'o mi xiji mago.

³Nuc'ua c'e rey Herodes o mbārā c'ü mi mama c'o mago c'ü ya vi jmus'ü 'na ts'it'i c'ü ro manda. Nguec'ua va pizhi na puncjü angueze, dya mi pārā pje ro nguijñi. Me xo go pizhi c'ua texe c'o mi cārā a Jerusalén. ⁴Nuc'ua e Herodes o zojnü c'o ndamböcjimi cja c'o menzumü a Israel. Xo zojnü c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. Cjanu o dyönüji ja je ngue c'ua ro jmus'ü e Cristo c'ü ro ē manda. ⁵Cjanu o ndünrüji:

—Nuc'ü, je ra jmus'ü cja c'e jñiñi a Belén c'ü tsja a Judea. Na ngue je ga cjava va dyopjü c'e profeta va pätpä Mizhocjimi:

⁶Nu'tsc'ejí in menzumüji a Belén, ni muvi in jñiñigueji cja c'o 'ñaja jñiñi a Judá.

Na ngue ra tetsc'ejí 'naja c'ü ra manda, 'ñe ra mbörü yo menzumü a Israel yo ró juajnügö, eñe c'e profeta.

⁷Nuc'ua e Herodes o zojnü c'o mago c'ü dya cjó ro mbārā cjo mi ñaji c'o. Cjanu o tsjapüji na jo t'önü jinguā vi mbes'e c'e seje. Cjanu o ndünrü c'ua c'o mago o xiji jinguā vi mbes'e c'ü. ⁸Cjanu o ndäji c'ua a ma a Belén o xipjiji:

—Möji, ma tsjaji na jo o t'önü rgui jyodüji c'e ts'it'i. Nuc'ua 'ma rí chöt'üji, rí nzhogüji rí 'ñe xitscöji. Nguec'ua xo rá magö, rá ma ndünjömü a jmi rá ma'tc'ö c'ü.

⁹⁻¹⁰Nuc'ua 'ma ya vi nguarü vi ñaji c'e rey, cjanu o ma c'ua c'o mago. Nuc'ua c'e seje c'ü ya vi jñandaji ndeze 'ma o mbes'e, o 'ñetsetjo na yeje. Nu c'o mago 'ma o jñandaji c'e seje, go mäji na puncjü. Nuc'ua c'e seje mi ot'ü o xo'ñiji c'ü,

hasta 'ma cja zät'a a xes'e nu cja c'e ngumü nu ja ma bübü c'e ts'it'i. Cja chi o böbütjo nu. ¹¹Cjanu o zät'äji c'ua cja c'e ngumü, cjanu o cjogüji a mbo. O jñandaji c'e ts'it'i ma bübü cja c'e ngumü co e María c'ü nu nana. Cjanu o ndünjömüji a jmi c'e ts'it'i, o ma't'üji. Cjanu o xo's'üji c'ua o cajaji c'o mi quiji o oro, 'ñe o nguichjünü, 'ñe o mirra c'o ma jo ma jyärä y me mi muvi. Cjanu o nguibiji, cjanu o unüji c'e ts'it'i.

¹²Nuc'ua Mizhocjimi o zopjü a t'ijí c'o mago, o xipjiji:

—Dya cja rí nzhogüji cja e Herodes, empji.

Nguec'ua 'ma mü o nzhogüji cja c'e país nu ja mi menzumüji, o möji c'ü 'na 'ñiji.

La huída a Egipto

¹³Nuc'ua 'ma ya vi mbedye c'o mago, cjanu o nguinch'i c'ua 'na t'ijí e José o jñanda 'na c'o o anxe Mizhocjimi. Cjanu o ña c'ua c'e anxe o zopjü e José, o xipji:

—Nu'tsc'e, ñanga rí sidyi ne ts'it'i 'ñejnu nu nana; rí c'ueñe rí möji a ma cja c'e xoñjömü a Egipto. Na ngueje e Herodes ra jyodü ne ts'it'i ra mböt'tü. Y rí mimitjoji nu hasta 'ma cja rá xi't'si, eñe c'e anxe.

¹⁴Nuc'ua cjanu o zö c'ua a t'ijí e José. Go zidyí c'ua c'e ts'it'i 'ñe c'ü nu nana, go mbedyeji c'ua c'e xömü, o möji a ma a Egipto. ¹⁵Nuc'ua o mimiji nu hasta 'ma cja o ndü e Herodes. Mi jinguā mi bübü 'na profeta c'ü mi pätpä Mizhocjimi. C'e profeta o mama: “Rá penpe 'na jña c'ín Ch'igö c'ü ra mbedye a Egipto”, eñe Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma o ma ga ma a Egipto e José co

e María 'ñe e Jesús, o zädä o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta.

Herodes manda matar a los niños

¹⁶Ma o unü nguenda e Herodes c'ü dya nzhogü c'o mago ro ë xipjiji ja mi bübü c'e ts'it'i, me co üdü c'ua na puncjü angueze. Cjanu o manda o mbö't'üji texe c'o ts'it'i c'o mi cārā a Belén, y hasta ja c'o mi tjorü c'e jñiñi c'ü. O mbö't'üji c'o cja vi mus'üji, cja na 'ñe c'o ya mi ëdyi ye cjë. Na ngue e Herodes ya vi dyönü na jo c'o mago, nguec'ua va mbārā ja ya nzi zana vi mezhe ndeze 'ma ya vi mbes'e c'e seje. ¹⁷⁻¹⁸Mi jinguā vi dyopjü a cjava c'e profeta Jeremías:

Cja c'e jñiñi a Ramá mi t'ärä 'na c'ü me ma huë na jens'e.

Mi ngue c'e ndixü c'ü mi chjü e Raquel mi huëpi c'o o mboxbëche.

Dya go ne cjó ro chëzhi o jmi pa ro mājā, na ngueje ya vi mbö'tp'üji c'o o mboxbëche, eñe c'e profeta va pätpä Mizhocjimi.

Nguec'ua 'ma o manda e Herodes o mbö't'üji c'o ts'it'i, o zädä c'ü vi mama c'e profeta.

¹⁹O ë c'ua 'na nu pa, o ndü e Herodes. 'Ma xe ma bübüto e José a Egipto, o nguinch'i 'na t'ijī o jñanda 'na c'o o anxë Mizhocjimi. Nuc'ua c'e anxë o zopjü o xipji:

²⁰—Nu'tsc'e, ñanga rí sidyi ne ts'it'i 'ñejnu nu nana, rí möji a ma cja c'e xoñijöümü a Israel nu ja vi 'ñecjeji. Na ngueje ya ndü'ü c'o mi jodü ro mbö't'ü ne ts'it'i.

²¹O nanga c'ua e José. Cjanu o zidiy c'e ts'it'i 'ñe c'ü nu nana, o

möji c'ua a ma cja c'e xoñijöümü a Israel. ²²Nuc'ua cjanu o mbārā e José c'ü ya mi manda e Arquelao a Judea c'ü tsja a Israel, chjëntjui c'ü ri bübüto e Herodes c'ü ndunu tata. Nguec'ua mi sū'ü e José xe ro ma ga manu. Nuc'ua Mizhocjimi o yepe o zopjü a t'ijī e José. Nguec'ua va cjogütjoji a Judea o möji c'ua a ma cja c'e xoñijöümü a Galilea. ²³O zät'äji cja 'na jñiñi c'ü ni chjü a Nazaret; o mimiji nu. Mi jinguā vi mama a cjava c'o profeta: “Ra xiji menzumü a Nazaret nu c'ü ra ëjë”, eñe c'o profeta. Nguec'ua 'ma o ma mimi a Nazaret e José 'ñe e María 'ñe c'e ts'it'i, o zädä c'e jña c'ü ya vi mama c'o profeta.

Juan el Bautista predica en el desierto

3 O mezhe c'ua ja nzi cjë, o mbürü o pëpji cja Mizhocjimi 'na bëzo c'ü mi chjü e Juan. Mi bübü cja c'e majyadü a ma a Judea. Mi zopjü c'o nte y mi jichiji co ndeje. ²Mi xipjiji a cjava:

—Jyëziji c'o na s'o, ra nzhogü in mün'c'ejji cja Mizhocjimi. Na ngueje nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra mandazüji, ya ngue ra manda, eñe e Juan.

³Mi jinguā c'e profeta Isaías vi pätpä Mizhocjimi, vi mama ja rva cja e Juan. O mama c'e profeta c'ü ro bübü 'na nte cja 'na majyadü c'ü ro mapjü, ro zopjü c'o nte ro xipjiji:

“Rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü na s'o, rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü mogü.

Na ngue ya ngue ra ë 'ín Jmugöji c'ü bübü a jens'e”, ro 'ñeñe c'e nte.

Je ga cjanu va mama c'e profeta c'ü ro mama c'e nte'e.

⁴E Juan mi je'e 'na bitu c'ü vi t'ät'ä o xi o camello, y mi nzünt'ü 'na xipjadü. Mi sa c'o mi nza cja o t'äxä, y xo mi si o miel o ngüjnü.

⁵Nuc'ua ma ē c'ua c'o menzumü a Jerusalén, 'ñe c'o menzumü cja c'o 'ñaja jñiñi a Judea, cja na 'ñe c'o mi cārā texe ja c'o cjogü c'e ndare a Jordán, ma sājāji cja e Juan. ⁶Mi xipjiji Mizhocjimi c'o ma s'o c'o mi cjaji, y mi jichi e Juan anguezeji cja c'e ndare a Jordán.

⁷Cja c'o menzumü a Israel mi cārā c'o mi xiji fariseo, 'ñe c'o mi xiji saduceo. E Juan o jñanda ma ējē na puncjü anguezeji ro 'ñe ji'iji. Nguec'ua va mama e Juan va xipjiji:

—Nza cjatsc'ejí o c'ijmi c'o sū ga c'ueñe 'ma tjē o batjü. Na ngue in sūji ra jñün'c'ejí ngüenda Mizhocjimi rí sufrefi, nguec'ua va ēgueji va 'ñe ji'iji. ⁸Pero 'ma na cjuana nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi, rí tsjaji na jo, ngue c'ua ra 'ñetse o nzhogü in mü'büji. ⁹In pēzhgueji ra recibidots'üji Mizhocjimi, na ngueje o mboxbēchets'üji e Abraham. Pero rí xi'tsc'öji, dya cja rí tsjijñiji c'ü ni jyodü ra recibidots'üji. Na ngueje me na zēzhi Mizhocjimi, sō ra tsjapü yo ndojo ra mbēzhi nte c'o ra jñu's'ü e Abraham, xo ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi.

¹⁰Xe sido o ña e Juan o zopjü c'o fariseo 'ñe c'o saduceo, o xipjiji:

—Nza cjatsc'ejí za'a c'o dya jo c'o quis'i, c'o ya juns'ütjo jacha cja o dyü'ü. Texe za'a c'ü dya jo c'o quis'i, ya ngue ra dyēziji cja rrü mboch'üji cja sivi. Je xo rga cjanu rgá tsja'c'ejí, nu 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi. ¹¹Bübü

mbēpji c'o o cja c'ü nu lamu, xāpcāji o mbācua c'ü nu lamu ga mbös'ü. Pero nutscö dya pje pjētscö rá pjösc'ö a cjanu nu c'ü cja va ējē. Na ngueje me na nojo na puncjü angueze, nutscö rí menutjogö que na ngue 'na mbēpji. Nutscö rí jichi co ndeje c'o ra nzhogü o mü'bü cja Mizhocjimi. Pero nu c'ü cja va ējē, 'ma rí 'ñench'e in mün'c'ejí angueze, ra dya'c'ejí o Espiritu Mizhocjimi c'ü. 'Ma dya rí 'ñench'e in mü'büji, ra dya'c'ejí rí ma sufrefi cja sivi, eñe e Juan.

¹²Xe sido o ña e Juan o xipjiji 'na ejemplo o mama:

—'Na campesino ra jñüs'ü o yelgo, cja rrü mbitsi na jo o ndēxü. C'o ndēxü ra dyüt'ü cja c'ü o t'ujmü c'o, pero c'o paxa ra ndüt'ü co sivi c'o. Je xo ga cjanu rgá tsja nu c'ü cja va ējē. Ya bübü angueze ra recibido c'o ra nzhogü o mü'bü, pero c'o dya ra nzhogü o mü'bü, ya bübü ra mboch'üji a sivi c'ü dya ra juench'e, eñe e Juan.

El bautismo de Jesús

¹³E Jesús ma bübü a ma a Galilea. O ē 'na nu pa, o mbedye c'ua o ma a ma cja c'e ndare a Jordán nu ja ma bübü e Juan. Je o ma nu, ngue c'ua ro tsja e Juan ro jichi angueze. ¹⁴Pero e Juan dya mi ne ro jichi, mi xipji:

—Nu'tsc'e va ēcje in negue rá ji'tsc'ö, maco nguetscö ni jyongö rí jitscö, eñe e Juan.

¹⁵Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Iyö, rí jitscö, na ngue ni jyodü rá cjaji texe c'ua ja ga manda Mizhocjimi.

Cjanu ne'e c'ua e Juan o jichi e Jesús. ¹⁶Nuc'ua 'ma nzi va nguarü va ji'i e Jesús, cjanu o mbes'e cja c'e ndare. O xogü c'ua a jens'e, y o jñanda e Jesús ma sjöbü o Espíritu Mizhocjimi nza cja 'na mbaro, ma ējē ro 'ne ndägä a xes'e angueze. ¹⁷Cjanu o dyäräji c'ua 'naja c'ü mi ña a jens'e, o mama:

— Nujnu nguejnu ín Ch'igö nu rí s'iya, nguejnu rgá mäjö nu, eñe.

Tentación de Jesús

4 Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Jesús. Nguec'ua va ma a ma cja majyadü ro ndörüji angueze, ro tsja e Satanás c'ü dya jo.

²O mezhe cuarenta pa, xömü ndempa c'ü dya pje zi'i e Jesús cja c'e majyadü. Nuc'ua cjanu o zant'a c'ü. ³Cjanu o ē c'ua c'ü dya jo o 'ñe ndörü e Jesús, o xipji:

—Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, nguec'ua rí xipjigue yo ndojo ra mbëzhi o xëdyi rí sigue, eñe c'ü dya jo.

⁴Cjanu ndünrü c'ua e Jesús o xipji: —Dya rá ä'tc'ägö c'ü ín xitsi, na ngue je t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü dya nguextjo xëdyi c'ü rga minc'öjme, sino que ngue texe o jña angueze c'ü pedye o ne'e c'ü, enzgöjme Mizhocjimi. Nguec'ua, dya rá cjäpü yo ndojo ra mbëzhi o xëdyi rá sigö, eñe e Jesús.

⁵Nuc'ua c'ü dya jo, o zidy e Jesús a ma a Jerusalén c'ü ngue o ndajñiñi Mizhocjimi. Cjanu o 'ñe's'e c'ua a xes'e cja 'naja c'o torre c'o mi bübü cja c'e templo. ⁶Cjanu o xipji:

—Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi; nguec'ua rí dacü dya a ma a jömü.

Ni jyodü rí tsjague a cjanu, na ngueje ya xo t'opjü o jña Mizhocjimi:

Mizhocjimi ra ndäjä c'o o anxe rguí 'ñeji a jens'e ra 'ñe pënchc'iji, ngue c'ua dya rí sos'ü cja ndojo ra s'onnc'ü in cua, ni pje rí tsja, eñe.

Nguec'ua rí dacü ndeze va hasta a jömü, eñe e Satanás c'ü dya jo.

⁷Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji: —Dya rá dacü c'ua ja gui xitscö.

Na ngue ya xo t'opjü c'ü dya rá söjme o jña Mizhocjimi c'ín Jmugöji, enzgöjme. Nguec'ua dya rá dacü a ma a jömü para rá nugö cjo ra mböxcö Mizhocjimi, eñe e Jesús.

⁸Nuc'ua c'ü dya jo, o zidy na yeje e Jesús a ma cja 'na t'eje c'ü me na ndä'ä. Cjanu o jichi c'ua texe yo jñiñi cja ne xoñjömü, cja na 'ñe texe c'o me na zö 'ñe me na jo c'o mi pë's'i yo jñiñi. ⁹Cjanu o xipji c'ua va ndörü e Jesús:

—Nu 'ma rí ndünjömügue cja ín jmigö rí matcügö, rá da'c'ügö c'ü rí mandague texe cja yo jñiñi yo rrä jí'ts'igö dya, eñe c'ü dya jo.

¹⁰Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'ü dya jo:

—Nu'tsc'e Satanás, c'ueñe cja ín jmigö. Dya rá ma'tc'ö, na ngueje ya t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü rá ndünjömüjme rá ma't'üjme Mizhocjimi c'ü ngue ín Jmuji. Y nguextjo angueze rá pëpijme, enzgöjme c'ü. Nguec'ua, dya rá ma'tc'ö, eñe e Jesús.

¹¹Nuc'ua c'ü dya jo o c'ueñe cja e Jesús. Cjanu o ē c'ua c'o anxe o 'ñe mbös'üji e Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹²E Herodes ya vi manda o ngot'üji a pjörü e Juan. Nuc'ua

'ma o mbārā e Jesús c'ü ya ma o'o a pjörü e Juan, cjanu o nzhogü o matjo c'ua a ma cja c'e xoñijömü a Galilea. ¹³O zät'ä cja c'e jñiñi a Nazaret. Cjanu o mbedye c'ua nu, o ma a ma cja c'e jñiñi a Capernaum, o ma mimi nu. Nu c'e jñiñi bëxtjo mi jārā cja c'e zapjü nu ja mi tjorü c'o xoñijömü a Zabulón, 'ñe a Neftalí. ¹⁴'Ma o ma mimi e Jesús a Capernaum, o zädä o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta Isaías:

¹⁵Ra бүбү jya's'ü cja c'o xoñijömü a Zabulón 'ñe a Neftalí.

Xo ra бүбү jya's'ü texe nu ja cjogü c'e 'ñiji c'ü ni ma cja c'e tazapjü, 'ñe texe cja c'e xoñijömü c'ü tizhi lado a manu cja c'e ndare a Jordán. Texe a ma a Galilea nu ja dya pārāji Mizhocjimi, ra бүбү jya's'ü nu.

¹⁶C'o nte c'o mi nzhodü cja bëxömü, o jñandaji jya's'ü c'ü me na nojo.

Nu c'o mi cārā c'ua ja na bëxömü c'ua ja tūji, o zät'ä o jya's'ü o jmiji, eñe c'e profeta.

¹⁷Nuc'ua ndeze 'ma o mbürü o mimi e Jesús a Capernaum, o mbürü o zopjü c'o nte, o xipjiji:

—Jyëziji c'o na s'o, ra nzhogü in mün'c'ejí cja Mizhocjimi, na ngue ya ngue ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi a jens'e.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁸'Na nu pa'a, mi nzhodü e Jesús a jmi c'e zapjü a Galilea. O jñanda c'ua yeje bëzo c'o ma pät'ä o rrevi cja c'e zapjü. C'o bëzo mi cjuarma c'o. C'ü 'naja mi chjü e Simón Pedro.

C'ü nu cjuarma mi chjü Andrés.

Anguezevi mi mbëjmövi. ¹⁹Cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjivi:

—Nu'tsc'evi in mbëjmöguevi dya. Pero chjünt'üvi in xütcjö rá mö dya, rá jít's'ivi rí zopjüvi yo nte ngue c'ua anguezevi xo ra ndünt'üji in xüjtjögö, embevi.

²⁰Jo ni zogüvi c'ua c'o o rrevi, cjanu o ndünt'üvi c'ua o xüjtjü e Jesús, o möji.

²¹Xe go mötji mas a xo'ñi. E Jesus o jñanda c'ua xe ndo yeje bëzo c'o xo mi cjuarmavi. Mi chjü Jacobo 'ñe e Juan, c'o mi ngue o t'i e Zebedeo. Ma бүбүvi cja 'na бү'ü co e Zebedeo c'ü nu tatavi, ma jocüji c'o o rreji. Nuc'ua e Jesús o ma't'üvi. ²²Anguezevi ixco zogüvi c'ua c'e бү'ü 'ñe c'ü nu tatavi, ixco ndünt'üvi c'ua o xüjtjü e Jesús o möji.

Jesús enseña a mucha gente

²³Mi nzhodü e Jesús texe a ma a Galilea, mi xöpü c'o nte cja c'o o nintsjimi anguezevi. Y mi xipjiji o jña Mizhocjimi; mi xipjiji ja rvá manda nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi a jens'e. Y mi jocü c'o pje nde ma ngueme c'o mi sufre c'o nte. ²⁴Me mi nántji e Jesús c'ü mi jocü c'o mi sö'dyë. Nguец'ua xo zät'ä c'e jña texe a ma cja c'e xoñijömü a Siria, o dyäräji c'o mi cja e Jesús. Nguец'ua ma sinpiji texe c'o mi sö c'o pje nde ma ngueme. Xo ma sinpiji c'o me mi sufre; ngue c'o vi zürü o s'ondajma c'ü dya jo, 'ñe c'o mi sürü o taque, xo 'ñe c'o dya mi sö ro 'ñömü. E Jesús mi jocü texe c'o. ²⁵O mbedye na puncjü nte a Galilea, 'ñe a Decápolis, 'ñe a Jerusalén, 'ñe

cja c'o 'ñaja jñiñi c'o tsja a Judea, 'ñe texe a ma 'nanguarü cja c'e ndare a Jordán, mi pöji e Jesús.

El Sermón del monte

5 Nuc'ua 'ma o jñanda e Jesús c'o nte c'o ma puncjü, cjanu o ma c'ua cja 'na t'eje o mimi c'ua nu. Cjanu o ë c'ua c'o ya mi ätpä o jña e Jesús c'o mi xiji discípulo, o säji cja jmi angueze. ²Nuc'ua e Jesús o mbürü o xöpü c'o o discípulo, o xipjiji:

Quiénes son los felices

³—Cārā o nte c'o pārā c'ü dya ni moviji, y ni jyodüji Mizhocjimi c'ü ra mbös'üji. Zö a cjanu c'o, pero ngue nu rguí mäjì na ngueje ya ngue o Jmuji dya Mizhocjimi.

⁴'Cārā o nte c'o me ndümü. Pero zö ga cjanu ga sufreji, ngue nu rguí mäjì nu, na ngueje ra unü Mizhocjimi c'ü rguí mäjì.

⁵'Cārā o nte c'o dya cja pü na nojo, unü o mü'büji ra dyätäji Mizhocjimi. 'Ma cjö c'o ra nguijñi a cjanu 'na pjeñe, ngue nu rguí mäjä, na ngueje Mizhocjimi ra unü ne xoñijömü.

⁶'Cārā o nte c'o me ne o mü'bü ra tsja c'o na jo. 'Ma ga cjanu, ngue nu rguí mäjì nu, na ngueje ra unü Mizhocjimi c'ü rguí tsjaji c'o na jo.

⁷'Cārā o nte c'o juentse nu minteji ga mbös'üji. Nu c'o juentse a cjanu nu minteji, xo sö ra mäjì na ngueje Mizhocjimi ra juentse anguezeji.

⁸'Ma cjö c'o ra 'ñejme Mizhocjimi co texe o mü'bü, ngue nu rguí mäjä c'o, na ngueje ra mbäräji na jo ja ga cja Mizhocjimi.

⁹'Ma cjö c'o ra zopjü na jo yo nu minteji ngue c'ua ra pötca nuji,

ngue nu rguí mäjä c'o, na ngueje ra 'māräji ngue o t'i Mizhocjimi.

¹⁰'Ma cjö c'o ra tsja na jo, bübü c'o ra nu'u na ü, ra tsjapüji ra sufre. Pero ngue c'ü rguí mäjä c'ü, na ngueje Mizhocjimi ya ngue o Jmu c'ü.

¹¹'Nu'tsc'ejì in ejmezügöji dya. Nguec'ua bübü 'ma ra zanc'ejì, ra ndäc'ejì, ra xo'sc'ejì o bëchjine rga zanc'ejì texe c'o me rrä s'o. Pero rí xi'tsc'öji, zö ra tsja'c'ejì a cjanu, nguejyo rguí mäjceji yo. ¹²Nguec'ua 'ma ra tsja'c'ejì a cjanu, rí mäjceji na puncjü. Na ngueje Mizhocjimi ra dya'c'ejì c'ü me na jo a jens'e. C'o profeta c'o mi cārā mi jinguā xo o tsjapüji o sufreji, pero ya ch'unüji dya c'o me na jo, eñe e Jesús.

Sal y luz para el mundo

¹³O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—O ò'ö, üt'üji cja o jmö, ngue c'ua dya ra s'odü. Je xo rga cjatsc'ejì nu, rí tsjaji na jo ngue c'ua dya nda rrä s'o cja ne xoñijömü. Nu 'ma dya cja rga öxü o ò'ö, ¿ja rgá sö xe ra öxcü 'ma? Dya cja rguí muvi 'ma c'o, ra mbozüji a tji, ra yödü yo nte.

¹⁴'Nu'tsc'ejì nza cjatsc'ejì o jya's'ü cja yo nte. 'Naja jñiñi c'ü je jäs'ä cja 'naja t'eje, dya sö ja ra tsjö c'ü. ¹⁵Je xo ga cjatjonu, 'ma tjütüji 'naja sivi, dya co'büji cja 'naja caja. Je ë's'ëji nu ja na ts'ijens'e, ngue c'ua ra sö ra jñanda texe c'o ri cārā cja c'e ngümü c'ü. ¹⁶Je xo rga cjatsc'ejì nu, rí tsjagueji na jo cja yo nte, ngue c'ua ra unüji ngüenda c'ü na jo c'o in cjagueji. Nguec'ua xo ra mamaji c'ü me na jonte c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e.

Jesús enseña sobre la ley

¹⁷O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—In pārāgueji c'e ley c'ü o dyopjü e Moisés, 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta. Pe in cjinncjeji c'ü rvá 'ñe xi'tsc'öji c'ü dya cja ni jyodü rí dyätäji c'o. Pero dya rí tsjijñiji a cjanu. C'ü rvá ěcjö, ngue c'ü rá c jagö texe c'ua ja nzi ga mama c'o. ¹⁸Na cjuana rí xi'tsc'öji, ni muvi texe yo letra yo bübü cja o ley Mizhocjimi, 'ñe texe yo jña. Zö ra nguins'i ne jens'e 'ñe ne xoñijö mü, pero ot'ü ra zädä texe c'ü mama cja o ley Mizhocjimi. ¹⁹Ni jyodü rí tsjapüji ngüenda rí tsjaji texe yo o ley Mizhocjimi, zö ri ts'iquë c'e jña. Xo ni jyodü rí xöpüji yo nte, rí xipjiji ra tsjaji texe o jña Mizhocjimi. 'Ma jiyö, ra tsja'c'ejí c'ü dya rguí muvitsc'ejí 'ma ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi a jens'e. Pero 'ma rí tsjagueji c'ü mama yo o jña Mizhocjimi, 'ñe 'ma je rga cjanu rguí xöpüji yo nte, nu'ma, ra tsja'c'ejí ra mbë'tsc'ejí na nojo 'ma ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi. ²⁰In pārāgueji ja ga cja yo fariseo 'ñe yo xöpü o jña Mizhocjimi yo xiji xöpüte. Rí xi'tsc'öji ni jyodü c'ü xenda rí tsjagueji na jo, que na ngue anguezeji. 'Ma jiyö, dya ra tsja'c'ejí Mizhocjimi a jens'e o ntetsc'ejí c'ü ra mandats'üji.

Jesús enseña sobre el enojo

²¹'Ya i dyäräji o xi'tsc'ejí c'o xöpüte c'ua ja va sjipji c'o mi cārā mi jinguā. O xipjiji a cjava: “Dya rí pö't'ünteji. Nu 'ma cjó c'o ra

pö't'ünte, ra mbë's'itsjē o s'ocü 'ma, c'ü rguí tjünpü ngüenda ra sufre.”

²²Pero nutscö rí xi'tsc'öji, 'ma cjó c'o ra ünbü nu minteji, zö dya ra mbö't'ü, ra mbë's'itsjē o s'ocü 'ma, c'ü rguí tjünpü ngüenda ra sufre. Xo rí xi'tsc'öji, nu 'ma cjó c'o ra zo'bü nu minteji ra xipji: “Dya in pārā pje in cja'a”, ra 'ñembe c'ü, xo ra mbë's'itsjē o s'ocü 'ma c'ü, c'ü rguí tjünpü ngüenda ra sufre. Y 'ma cjó c'o xo ra xipji nu minteji: “Me na s'otsc'e”, ra 'ñembe, ra mbë's'itsjē o s'ocü 'ma c'ü rguí ma sufre cja sivi a linfiernu.

²³Bübü 'ma in pöji cja templo in sidyiji 'na animale ra mbö't'üji cja rrü ndü'tp'üji Mizhocjimi cja c'e arta. Pero 'ma in sätc'ejí, nu 'ma in mbeñeji c'ü pje vi tsjapqueji 'naja yo nin minteji, dya xtí unüji c'e animale ra mbö't'üji. ²⁴C'ü rí tsjagueji, rí sogueji nu c'ü ni mbeñc'ejí Mizhocjimi. Ot'ü rí möji, rí ma dyötqueji c'ü nin minteji ra perdonaotsc'ejí. Nuc'ua cja rrí ñeji c'ua, rí 'ñe unüji c'ü ni mbeñc'ejí Mizhocjimi.

²⁵'Ma pje c'o rí tsjapüji na s'o 'naja yo nin minteji, 'ma ra zints'iji cja juesi, rí jo'tp'üji 'ma cja ri pötejeji cja ñiji. 'Ma jiyö ra ma nzhöc'ejí nu cja c'e juesi. Nuc'ua c'e juesi ra nzhöc'ejí cja c'e mböpjörü. Nuc'ua ra ngo'c'ügueji a pjörü.

²⁶Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya ra sö rí pedyegueji nu, hasta 'ma cja rí tsjöt'üji texe c'o ri tūgueji.

Jesús enseña sobre el adulterio

²⁷'Ya i dyäräji o xi'tsc'ejí c'o xöpüte c'ua ja va sjipji c'o mi cārā mi jinguā: “Dya rí tsāgueji o ndixü.”

²⁸Pero nutsöcö rí xi'tsc'öji dya, 'ma cjó c'o ra jñanda 'naja ndixü y ra nguijní cja o mü'bü ra tsjavi c'ü na s'o, zö dya ra juntavi, chjëntcui c'ü ya ri tsājā o ndixü, ya tsja na s'o co angueze cja o mü'bü 'ma c'ü.

²⁹'Maco in mamaji ngue in chöji c'ü cja'c'üji rí tsjaji c'o na s'o, jñü'müji 'ma, panaji. Xenda na jo rí sätc'ejí cja jmi Mizhocjimi zö ri 'natjo in chöji, que na ngue ra pantc'aji texe in cuerpoji a ma a linfiernu. ³⁰Maco in mamaji ngue in jodyëji c'ü cja'c'ü rí tsjaji c'o na s'o, dyocüji 'ma, panaji. Xenda na jo rí sätc'ejí cja Mizhocjimi zö ri 'natjo in dyëji, que na ngueje ra pantc'aji texe in cuerpoji a ma a linfiernu.

Jesús enseña sobre el divorcio

³¹O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—In părăgueji c'ü xo mamaji mi jinguā: “'Ma cjó c'o ne ra mbëzi nu su, ra unü o xiscömü c'ü rguí jyanbüvi.” ³²Pero nutsöcö rí xi'tsc'öji, dya cjó ra mbëzi nu su, nguextjo 'ma ri ñe 'naja bëzo. Zö dya ri cja na s'o 'na ndixü pero 'ma ra tsja nu xīra ra mbëzi, pe ra tsja c'e ndixü ra chjüntui c'ü 'naja bëzo. Nguec'ua chjëntjui c'ü ri tsājā bëzo c'e ndixü. Nguec'ua c'e bëzo c'ü o mbëzi c'ü nu su, ri pë's'i nu s'ocü 'ma c'ü, chjëntjui c'ü ro tsjapü o su ro tsājā bëzo. Y c'e bëzo c'ü na yeje o xīra c'e ndixü, xo ri pë's'i nu s'ocü chjëntjui c'ü ro tsājā ndixü. Na ngueje ya rguí chjüntui c'e ndixü c'ü ya vi bëzi.

Jesús enseña sobre los juramentos

³³'Ya i dyäräji c'ü o xi'tsc'ejí c'o xöpüte c'ua ja va sjipji c'o mi

cārā mi jinguā: “Dya rí ñädäji Mizhocjimi rí mamaji na cjuana, cja rrí mamaji o bëchjine. 'Ma in ñädäji Mizhocjimi c'ü rí tsjagueji, tsjagueji 'ma”, eñe c'o xöpüte. ³⁴Pero nutsöcö rí xi'tsc'öji, dya pje rí ñädäji. Dya rí manji nza mbārā a jens'e. Na ngueje nguejnu manda Mizhocjimi. ³⁵Ni xo rí mamaji nza mbārā ne xoñjömü. Na ngueje ngue Mizhocjimi c'ü manda yo cārā va. Ni xo rí mamaji nza mbārā a Jerusalén. Na ngueje ngue c'ü o ndajñiñi c'ín Jmugöji c'ü pjëzhi me na nojo. ³⁶Ni xo rí mamaji nza mbārā in ñigueji, na ngueje nu'tsc'ejí, dya sö rí tsjapqueji c'ü rrā t'öxü ne rí 'na in ñixtegueji, ni xo ri tsjapqueji c'ü rrā potjü. ³⁷C'ü rí tsjagueji, rí mantji “jā” o “jiyö.” 'Ma xe rí manguëji cjó nza ārā, nu'ma, ngueje c'ü dya jo c'ü 'ñünnc'ü in mün'c'ejí 'ma.

Jesús enseña sobre la venganza

³⁸'Ya i dyäräji c'ua ja va sjipji c'o mi cārā mi jinguā: “Nu 'ma cjó c'o ra jñü'pc'üji in chöji, rí nzhopcüji rí jñü'pc'üji a nzhö 'ma c'ü. Y nu 'ma cjó c'o ra jñü'pc'üji in s'ibiji, xo rí jñü'p'üji o s'ibi 'ma c'ü”, mi eñeji. ³⁹Pero nutsöcö rí xi'tsc'öji, dya cjó rí nzhopcüji c'o ra tsja'c'üji c'o na s'o. Nu 'ma cjó c'o ra mbë'chc'ijí in jojmiji, xo rí pjünbütjoji 'ma c'ü 'nanguarü ra mbë'chc'ijí. ⁴⁰Nu 'ma cjó c'o ne ra jyonnc'ejí o chü, y ra zints'ijí cja juesi ngue c'ua ra ngannc'aji c'o ri jegueji, xo rí jyëtspiji c'o ri tégueji. ⁴¹Nu 'ma cjó c'o ra xi'tsc'ejí: “Chuns'ü yo rvá tuns'ügö, ma sogüzügö 'na kilometro nde”, ra 'ñentsc'ejí, nu'tsc'ejí xe rí ma sogüji 'ma c'ü xe

'na kilometro nde. ⁴²Cjó c'o pje ra dyö'tc'ügueji, rí unüji. Y c'o pje c'o ra pe'sc'ejí, dya xo rí tsänbäji c'o.

El amor para los enemigos

⁴³'Ya i dyäräji c'ua ja va sjipji c'o mi cārā mi jinguā: "Rí s'iyagueji yo in dyocjeji, pero c'o nuc'üji na ü, xo rí nüji na ü", eñeji. ⁴⁴Pero nutscö rí xi'tsc'öji, rí s'iyagueji c'o ra nuc'üji na ü, rí ma'tp'üji Mizhocjimi c'o ra zanc'ejí. Tsjapqueji na jo c'o ra nuc'üji na ü, dyötpüji Mizhocjimi c'o ra jyonnc'ejí o chü, ñe c'o ra jñü'c'ügueji na ü. ⁴⁵'Ma rí tsjapüji na jo a cjanu yo nin minteji, zö rrā s'oji, ra jñu'sc'ejí 'ma c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e. Na ngueje angueze c'japü ra mbes'e e jyarü c'ü rguí jñanda texe yo nte, zö ri cja na jo, o zö ri cja na s'o. Xo va penpe o dyebe texe yo nte, zö ri cja na jo, o zö ri cja na s'o. ⁴⁶Nu 'ma nguextjo c'o s'iyats'ügueji c'o rí s'iyagueji, ¿cjo ra dya'c'ejí Mizhocjimi c'o na jo 'ma? Iyö. ¿Cjo dya je xo ga cjanu ga tsja c'o publicano, s'iya o dyoji c'o; maco in mangueji me na s'o c'o? Jā, je ga cjanu ga tsjaji. ⁴⁷Nu 'ma nguextjo yo in dyocjeji yo in ne rí zenguaji, ¿ja bübü c'ü na jo c'ü in cjagueji 'ma? Maco yo dya pārā Mizhocjimi, je xo ga cjatjonu, nguextjo c'o o dyoji zenguaji. ⁴⁸Nguec'ua rí xi'tsc'öji, rí s'iyagueji texe yo nte c'ua ja nzi ga tsja c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e.

Jesús enseña sobre las buenas obras

6 'C'ü rguí tsjagueji c'o na jo, dya ngue c'ü ra jñantc'aji yo nte ra mamaji in cjaji na jo; ngue c'ü ra jñantc'aji c'ü in Tatagueji c'ü

bübü a jens'e. Na ngue 'ma rí tsjaji na jo nguextjo c'ü rguí jñantc'aji yo nte, nu'ma, dya ra mama c'ü in Tatagueji c'ü na jo vi tsjagueji. ²Bübü nte c'o c'japü cja na jo; c'jaji c'ü rguí mǎpǎji yo nte'e. Nguec'ua 'ma pöji nu ja c'jogü na puncjü o nte, nza cja cja nintsjimi o cja 'ñiji, unüji o merio c'o dya pje pē's'i. Pero rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, zö ra mama yo nte na jonteji, pero Mizhocjimi dya ra mama na jonteji. Nu'tsc'ejí, dya rí tsjaji nza cja anguezeji. ³Pero 'ma rí unüji merio c'o dya pje pē's'i, rí unüji c'ü dya cjo ra mbārā. ⁴Nguec'ua dya cjo ra mbārā c'ü i unügueji. Pero Mizhocjimi ra dya'c'ejí c'o na jo, na ngueje angueze pǎ'tc'ǎji in mün'c'ejí.

Jesús enseña cómo orar

⁵'C'o c'japü cja na jo, me ne o mü'büji c'ü ra jñanda yo nte. Nguec'ua pöji cja nintsjimi, ñe c'ua ja pomü o 'ñiji, ni ma dyötüji Mizhocjimi. Pero rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, zö mama yo nte me na jonteji, Mizhocjimi dya ra mama na jonteji. Nu'tsc'ejí, dya rí tsjaji nza cja anguezeji. ⁶C'ü rí tsjaji, 'ma rí dyötqueji Mizhocjimi, rí tsjogüji a mbo cja in nzungueji, cja rrí tsotc'ejí in nzox'tjiji. Cja rrí dyötqueji c'ua c'ü nin Tataji c'ü bübü nu ja dya cjo sö ra jñanda. Y angueze ra dya'c'ejí c'o na jo'o, na ngueje pǎ'tc'ǎji in mün'c'ejí. ⁷'Ma rí dyötqueji Mizhocjimi, dya rí tsjagueji c'ua ja nzi ga tsja yo nte yo dya pārā Mizhocjimi. Anguezeji me yepeji c'o jña c'o ni dyötüji Mizhocjimi, pēzhiji ra dyārā Mizhocjimi na ngueje c'ü me

yepeji. ⁸Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya me rí yepegueji jña c'ua ja nzi ga tsja anguezeji. Na ngueje c'ü nin Tataji pãrã c'o ni jyonc'ejí ante c'ü rí dyötqueji c'ü. ⁹Nguec'ua nu'tsc'ejí 'ma rí dyötqueji Mizhocjimi, rí xipjiji a cjava:

Mi Tatats'ügöjme, je in bübü a jens'e, rí pjöxcüjme nutscöjme rí cãrãjme cja ne xoñijömü, ngue c'ua rá süc'üjme ja c'o nzi ga züc'ü c'o cãrã a jens'e.

¹⁰ Xo rí pjöxcüjme ngue c'ua dya ra mezhe ra zädã c'ü rá ä'tc'öjme ja c'o nzi ga dyä'tc'ä c'o cãrã a jens'e, na ngue ngue'tsc'e in mandague. Xo rí ö'tc'öjme rá cjaime c'ua ja nzi gui ñegue.

¹¹ Dyacöjme dya o xëdyi c'o rá sigöjme ne pa dya.

¹² Perdonaozügöjme ín nzhubüjme c'ua ja nzi rgá perdonaojme 'ma cjó c'o pje cjacüjme.

¹³ Dya rí jyëzgue ra ndöcöjme c'ü dya jo. Pjöxcüjme ngue c'ua dya rá cjaime c'o na s'o.

Na ngueje ngue'tsc'e in mandague, ngue'tsc'e me na zë'tsc'e, ngue'tsc'e me na notsc'e. Je ga cjatjotsc'e nu textjo c'o cjë c'o ra ëjë. Amén.

¹⁴ Nu 'ma rí perdonaoqueji c'ü cjó pje ra tsja'c'ejí, xo ra perdonao'ts'üji 'ma c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e.

¹⁵ Pero 'ma dya rí perdonaoqueji c'ü cjó pje ra tsja'c'ejí, dya xo ra perdonao'ts'üji 'ma c'ü nin Tatagueji, nu c'o pje nde in cjaqueji.

Jesús enseña sobre el ayuno

¹⁶ Bübü c'o cja'pü cja me na jo. Nguec'ua 'ma go mbempjeji, cja'pü

ndumüji, dya xo dyebeji. Je ga tsjaji a cjanu, ngue c'ua ra mbãrã yo nte c'ü mbempjeji, ra mamaji na jo c'ü cjaji. Na cjuana rí xi'tsc'öji, zö ra mama yo nte c'ü na jo cjaji, pero Mizhocjimi dya je ra mama a cjanu. Nu'tsc'ejí, dya rí tsjagueji ga cjanu. ¹⁷ Nu 'ma rí mbempjeji, rí xinzhöji c'ua ja nzi gui tsjaji texe yo pa. Xo rí tsã't'ãji o aceite in ñil'iji, y rí dyebeji. ¹⁸ Nguec'ua dya ra mbã'c'ãji yo nte cjo in mbempjeji. C'ü ra mbãrã c'ü in mbempjeji, nguextjo c'ü nin Tataji c'ü dya cjó sö cjó ra jñanda. Y angueze ra xi'tsc'ejí c'ü na jo vi tsjagueji, na ngueje pã'tc'ãji in mün'c'ejí.

Riquezas en el cielo

¹⁹ Dya rí pë'sc'ejí na puncjü c'o ni muvi cja ne xoñijömü. Na ngueje ne xoñijömü cãrã o dyoxü, ra dyo'tc'ügueji c'o in ch'opjüji 'ñe in bitugueji. Y xo ra zijömü c'o in merioji de plata. Xo cãrã va o mbuë, ra xo'tc'ügueji in nzungueji, cja rrü pönn'c'üji c'o in pë's'iji.

²⁰ Jyodügueji ja rgá mbë'sc'iji a jens'e c'o ya ri bübü 'ma rí sätc'ejí nu. Na ngueje a jens'e, dya cãrã o dyoxü nu, nu c'ü ra dyo'tc'ejí c'o ri pë's'iji, ni pje xo ra zijömü nu. Dya xo cãrã o mbuë nu, c'ü ra pönn'c'ügueji c'o ri pë's'igueji. ²¹ Nu 'ma rí pë's'igueji na puncjü cja ne xoñijömü, je ri mäjã in mü'büji cja ne xoñijömü. Pero 'ma ra bë'sc'ejí na puncjü a jens'e, je ngue a jens'e nda ra mäjã in mü'büji.

La lámpara del cuerpo

²²⁻²³ C'ü unü jya's'ü cja in cuerpogueji ngue in chöji. 'Ma

janda na jo 'na nte, bübü jya's'ü 'ma texe o cuerpo. Pero 'ma dya sô ra jñanda, chjëntjui c'ü ri bübü cja bëxômü 'ma c'e nte. Je xo ga cjatse'ejí nu. Nu 'ma nguextjo Mizhocjimi rí jyodüji, ra bübü 'ma jya's'ü texe cja in mü'bügueji. Pero 'ma rí jyodüji Mizhocjimi, 'ñe rí jyodüji rí pë's'iji na puncjü cja ne xoñijômü, 'ma rí jyodüji nza yeje, nu'ma, dya nda ra bübü jya's'ü in mü'büji. Y 'ma in pëzhgueji bübü jya's'ü in mün'c'ejí, nu 'ma dya cjuana jya's'ü, nu'ma, ojtjo jya's'üts'üji 'ma.

Dios y el dinero

²⁴'Ma cjó c'o ra mbëpi yeje lamu, dya ra sô ra dyätävi nza yejui. Na ngueje c'ü 'naja ri ünbüji, ra tsja c'e mbëpji; c'ü 'naja ri ne'e. O 'ma jiyö, 'naja c'ü ri cja pü dya rguí muvi. Je xo ga cjatse'ejí nu, 'ma in jodüji ja rguí pë's'iji na puncjü cja ne xoñijômü, nu'ma, dya in pëpqueji 'ma Mizhocjimi c'ua ja nzi ga ne angueze.

Dios cuida a sus hijos

²⁵'Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya rí tsjiññiji ja rguí chöt'üji c'ü rí siji. Dya xo rí tsjiññiji c'ü pje rí jyeji. Mizhocjimi me na nojo, ya ngambgaji va. Nadya, ¿cjo dya xo ra dya'c'ejí c'ü rí siji, 'ñe c'ü rí jyegueji? ²⁶Jñant'maji yo s'ü. Dya podüji o ndëxü, dya xo tagüji, dya pje xo üt'üji cja t'ujmü; maco c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e nde 'huiñi yo. Nu'tsc'ejí, xenda ni muvits'ügueji na puncjü que na ngue yo s'ü. Nguec'ua, ¿cjo dya xo ra 'huiñts'ejí Mizhocjimi? ²⁷¿Cjó

bübütsc'ejí c'ü sô ra chäcä nde metro c'ü xe rrä ndä'ä? Zö me ra nguiññi, dya cjó ra sô.

²⁸'Nguec'ua, ¿jenga in cjinncjeji ja rí chöt'üji c'ü rí jye'ejí? Ünüji ngüenda yo pje c'o ma ndäjnä yo cja'a cja juajma, ja ga te'ejí. Dya pëpjiji, dya xo jench'ejí o tjüjmü pa ra dyät'äji o bituji. Pero me na zö yo. ²⁹E Salomón mi pjëzhi na nojo, mi je o bitu c'o me ma zö. Pero xenda na zö yo ndäjnä. ³⁰Yo pjín'ño cja'a cja juajma dya, pero ra xörü ra münü ra c'ant'a cja hornu ra ndüt'üji yo; maco Mizhocjimi unü c'ü na zö o ndäjnä yo. Natse'ejí, ¿cjo dya xo ra dya'c'ejí Mizhocjimi c'ü rí jyegueji? Nguec'ua, ¿jenga dya in ench'ejí na jo in mü'büji Mizhocjimi ra dya'c'ejí c'o ni jyonc'ejí?

³¹'Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya me rí tsjiññiji rí mamaji: "Pärä, ¿pje rá sigöji, o pje xo rá jegöji?", rí 'ñeñeji.

³²'Nguec'ua yo dya pärä Mizhocjimi yo me jodü ga cjanu. Pero nu'tsc'ejí in 'ñejeji c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e; angueze pärä c'ü nde ni jyonc'ejí texe yo. ³³Nu'tsc'ejí ot'ü rí jyodüji Mizhocjimi, nguec'ua ra mandats'üji. Y rí jyodüji rí tsjaji c'o na jo c'ua ja ga manda c'ü. Nuc'ua texe yo, nde ra dya'c'ejí yo. ³⁴'Nguec'ua, dya rí tsjinncjeji ja rguí chöt'üji c'ü rí siji 'ñe c'ü rí jyeji c'o pa c'o va ëjë. 'Ma ra zädä c'o pa'a, cja rí ñuji ja rguí tsjapqueji. Na ngueje pama va ëjë texe o ndumü c'ü ni jyodü rá sufregöji.

No juzguen a otros

7 'Dya cjó rí so'bügueji. 'Ma jiyö ra jñün'c'ügueji ngüenda Mizhocjimi. ²C'ua ja nzi gui

so'bütegueji, je xo rga cjanu rgá jñün'c'ügueji ngüenda Mizhocjimi. Mizhocjimi ra nzhocüts'üji c'ua ja nzi gui tsjagueji. ³O dyaxü, xenda na nojo que na ngue o ngümpaxa. Je xo ga cjatjonu in nzhunc'ejí. Pe na nojo in nzhunc'ejí nza cja 'na dyaxü, y pe ts'iquë nza cja 'naja ngümpaxa c'o o nzhübü yo nin minteji. Nguec'ua, ¿jenga in so'büji c'e ngümpaxa c'ü o'o a nzhö yo nin minteji? Maco dya in cö'tp'üji 'ñi c'e dyaxü c'ü o'o in chöji. ⁴¿Ja rgá sö rí xiqueji yo nin minteji: “Jyëzguijme rá cjü'pc'öjme ne ngümpaxa nu o'o nin chögue”, rí 'ñembeji? Maco dya ixi cjübügueji c'e dyaxü c'ü o'o in chögueji. ⁵Nu'tsc'ejí in cjaqueji c'ü na jots'ejí, pero dya cjuana. C'ü rí tsjagueji, ot'ü rí tsjünc'ejí c'e dyaxü c'ü o'o in chögueji, ngue c'ua ra sö rí jñandaji na jo rí tsjü'p'üji c'e ngümpaxa c'ü o'o a nzhö'ö c'ü nin minteji, eñe e Jesús.

⁶Bübü nte c'o chjëntji nza cja o cuchi c'o ra yödü c'o pje ri unügueji c'o dya ri ne anguezeji. Xo chjëntji nza cja o dyo c'o ra ñe ra 'ñe zac'ejí 'ma pje c'o ri unügueji c'o dya ri neji. C'o nte c'o ga cjanu, dya cja xe rí zopjüji o jña Mizhocjimi nu me na sjü.

Pedir, buscar y tocar la puerta

⁷Sido rí dyötqueji Mizhocjimi, ra dya'c'ejí. Sido rí jyodüji Mizhocjimi, rí chötc'ejí c'ü ni jyonc'ejí. Sido rí ma't'üji Mizhocjimi, ra dyä'tc'ejí. ⁸Na ngue texe c'o ra dyörü, ra ch'unü c'o. Y texe c'o ra jyodü, ra chöt'ü c'o. Y texe c'o ra mapjü, ra dyätäji c'o.

⁹Nu'tsc'ejí in 'ñecjeji in ch'igueji, 'ma ra chëzhi in jmiji in ch'igueji

ra dyö'tc'ejí 'na tjömëch'i, ¿cjo rí unügueji 'na ndojo? Iyö, dya sö. ¹⁰Y 'ma ra dyö'tc'ejí 'na jmö'ö, ¿cjo rí unügueji 'na c'ijmi? Iyö, dya xo sö'ö. ¹¹Maco in nteji in cjaí c'o na s'o, pero in pjëchiji rí unüji c'o na jo yo in ch'igueji. Na c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e, ¿cjo dya xo ra dya'c'ejí c'o na jo c'o rí dyötüji angueze?

¹²C'ua ja nzi gui ñegueji c'ü ra s'iyats'üji yo nte, je xo ga cjanu rguí s'iyagueji yo. Na ngueje je ga cjanu ga mama o jña Mizhocjimi c'ü xiji ley 'ñe profeta.

La puerta angosta

¹³Nu 'ma in ne rí nzhodüji cja o 'ñiji Mizhocjimi, tsjogüji cja c'e ts'ingox'tji. Na ngueje bübü 'na ngoxtji, 'ñe 'na 'ñiji c'o me na mbät'ä, pero ni zidyji nu ja ra sufreji cja sivi. Me na puncjü c'o cjogü cja c'e ngoxtji c'ü na mbät'ä. ¹⁴Pero c'e 'ñiji c'ü ni zidyji nu ja ra bübü'tjoji co Mizhocjimi, na s'ich'i c'ü. Xo 'ñe c'e ngoxtji, xo s'ich'i c'ü. Y dya puncjü c'o tö't'ü c'e ngoxtji c'ü rguí möji c'e 'ñiji.

El árbol se conoce por su fruto

¹⁵Cärä nte c'o ra ëts'ejí ra 'ñe tsjapü ri ñaji o jña Mizhocjimi. Cjapüji na jo'oji nza cja ndëchjürü yo dya pje cja, pero a mbo o mü'büji me na s'oji nza cja o min'ño yo me na sate. Nguec'ua rí pjötpüji ngüenda c'o. ¹⁶C'ü rguí pärägueji c'o xöpüte, rí unnc'ejí ngüenda ja ga mimi c'o. In pärägueji o visachi, dya quitsiji o uva c'o. Ni xo ri quitsiji o higo cja o bimpëdyi. Je xo ga cjatjonu c'o xöpüte c'o cjaü

ri ña o jña Mizhocjimi, dya sô ra mimi na jo c'o. ¹⁷Je xo ga cjatjonu texe o za'a c'o na jo, quis'i c'o na jo c'o. Pero c'o dya ga jo, quis'i c'o dya ga jo. ¹⁸'Na za'a c'ü na jo, dya sô ra nguis'i c'o dya ga jo. Ni xo ri ngue 'na za'a c'ü dya jo, dya sô ra nguis'i c'o na jo. ¹⁹Texe za'a c'o dya quis'i c'o na jo, ra dyëziji cja rrü pant'aji a sivi. ²⁰Nguec'ua c'ü rgui pärâgueji c'o xöpüte, rí unnc'eji ngüenda ja ga mimi c'o.

**No todos entrarán en el
reino de los cielos**

²¹'Na puncjü c'o ra xitscö: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö", ra 'ñenzgöji. Pero dya texeji ra cjogüji c'ua ja manda Mizhocjimi. C'o ra cjogü nu, nguextjo c'o ra tsja c'ua ja nzi ga ne c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e. ²²'Ma ra zädä c'e pa 'ma ra tjün ngüenda, me na puncjü c'o ra xitscö: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ¿cjo dya mi nännc'äjme in chjügue, 'ma mi zopcjöjme yo nte? ¿Cjo dya xo mi nännc'öjme in chjügue 'ma mi pjongüjme o s'ondajma? ¿Cjo dya xo ngue co in chjügue c'ü mi jocüjme c'o mi sô'dyë, 'ñe c'o na puncjü c'o na nojo c'o mi cjaime?", ra 'ñenzgöji. ²³Nuc'ua rá tjüntcöji c'ua, rá xipjiji: "Dya ngue o 'titsc'eji mi Tatagö. C'ueñeji cja ín jmigö dya, nu'tsc'eji i tsjagueji c'o na s'o", rá embeji.

Las dos bases

²⁴'Nguec'ua, nu c'ü ra dyärä yo jña yo ró xi'tsc'öji dya, y ra tsja'a yo, rá jyëtspigö nza cja 'na bëzo c'ü na jo va mbeñe. O jyäbä 'naja ngumü a xes'e cja 'na Peña. ²⁵Go 'ñeje c'ua 'na tadyebe. Xo ëjë 'na

tareje c'ü je 'ne pjat'ü cja c'e ngumü. Xo ë 'na tandajma c'ü me mi vü'tü cja c'e ngumü. Pero dya go tunü c'e ngumü, na ngueje vi tjäbä a xes'e cja c'e Peña. ²⁶'Ma cjó c'o ra dyärä yo jña yo ró xi'tsc'öji dya, 'ma dya ra tsja c'ua ja nzi va dyärä, rá jyëtspigö nza cja 'na bëzo c'ü dya nguiñi na jo c'ua ja ro jyäbä o ngumü, je go jyántjo cja 'ñöxömü. ²⁷Go 'ñeje c'ua 'na tadyebe. Xo ëjë c'e ndare. Xo vü e ndajma c'ü o juant'a c'e ngumü. Jo nu tunü c'ua o ngumü c'e bëzo, ixco chjorü, eñe e Jesús va nguarü va zopjüji.

²⁸'Ma o nguarü e Jesús o mama yo jña yo, me mi süji, dya mi pärä pje ro nguiñiji. ²⁹Na ngueje o unüji ngüenda je vi 'ñe cja Mizhocjimi c'o vi mama e Jesús va xöpü anguezeji. Y dya je ma cjanu c'o xöpüte.

Jesús sana a un leproso

8 Nuc'ua o zöbü e Jesús cja c'e t'eje. Xo zöbü na puncjü o nte, mi pöji angueze. ²O ëjë c'ua 'naja bëzo c'ü mi sô 'naja ngueme c'ü xiji lepra, o 'ñe chëzhi cja e Jesús. Cjanu o ndüñijömü c'ua a jmi, cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, 'ma rí ñegue, ra sô rí joczüü.

³Cjanu o c'uana c'ua a dyë e Jesús o ndörü c'e nte, o xipji:

—Rí negö. Ra jots'ü.

Nzi va ndörü, nzi va ojtjo c'ua c'e ngueme. ⁴Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Pjöngüenda c'ü dya cjó rí ma xipjigue dya, nguextjo c'ü rí ma, rí ma jíchitsjë c'e mböcjimi c'ü ya jogüts'ü. Xo rí jñünü c'o rí unü Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama e Moisés. Ixtí mague a cjanu ngue

c'ua ra nu'tc'ügue c'e mböcjimi c'ü na cjuana ya jots'ü. Nguet'ua yo nte ra mbârâji c'ü ya 'nin'tsc'i c'e ngueme.

**Jesús sana al muchacho
de un capitán romano**

⁵Nuc'ua o zät'a e Jesús cja c'e jñiñi c'ü mi chjü Capernaum. Cja c'e jñiñi mi bübü 'naja bëzo c'ü mi manda 'naja ciento o tropa. 'Ma cja ma sät'a e Jesús, o ë c'ua c'e bëzo o 'ñe ndünrû e Jesús. Cjanu o dyötü 'na favor. ⁶O xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dya cja sô ra 'ñömü ín ch'i'i, ya zürü o ngueme. Ya dyöbütjo ín nzungö, y me sufre na puncjü c'o na ü.

⁷Cjanu o ndünrû c'ua e Jesús o xipji:

—Jo rá magö, rá ma jocü.

⁸O ndünrû c'ua c'e bëzo o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dya ga jozgö c'ü rí tsjogue a mbo cja ín nzungö. Zö nguextjo 'na jña c'ü rí mangue, ra jogü c'ín ch'i'i. ⁹Na ngue xo 'ñetscö xo ch'acö poder, ngue c'ua rí mandagö o tropa. 'Ma rí xipjigö c'ü 'naja: “Ma'a”, rá embe, ra ma. 'Ma rí xipjigö c'ü 'naja: “Chjä'dä”, rá embe, ra ëjë. Xo 'ñe 'ma rí xipjigö c'ín mbëpji: “Tsja'a yo”, rá embe, ra tsja'a.

¹⁰Nuc'ua 'ma o dyärä e Jesús c'o vi mama c'e bëzo, me co nguentjo c'ua. Na ngue o unü ngüenda c'ü mi junt'ü o mü'bü c'e bëzo c'ü pje ro mama e Jesús, ro zädä. Nguet'ua va xipji c'ua c'o mi pöji:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, ni ri 'na yo ín menzumüji a Israel ró tötc'ö c'ü ri ejme na jo nza cja ne bëzo nu. ¹¹Nutscö rí xi'tsc'öji, na puncjü

o nte c'o rguí 'ñeje nu ja ni mbes'e e jyarü, 'ñe nu ja ni nguibi, xo 'ñe textjo cja ne xoñijömi; ra 'ñe mimiji nu ja manda Mizhocjimi a jens'e, ra zi'iji o xëdyi co e Abraham, 'ñe e Isaac, 'ñe e Jacob. ¹²Pero c'o ot'ü vi zojnüji ro cjogü nu ja manda Mizhocjimi, ts'ëtjo c'o go ne. Nguet'ua c'o dya go ne'e, ra mboch'üji nu ja na bëxömü, nu ja me ra huëji, y me ra nguünxt'ü o s'ibi rgá sufreji na puncjü.

¹³Nuc'ua e Jesús o xipji c'e bëzo c'ü mi manda 'naja ciento tropa:

—Ma dya in nzungue. C'ua ja nzi vi 'ñejmegue, je rga cjanu rgá jogü c'in ch'i'i.

Ixco jogü c'ua c'e t'i c'e ndajme c'ü.

Jesús sana a la suegra de Pedro

¹⁴O ma c'ua e Jesús cja o ngümü e Pedro. O chöt'ü c'ua c'ü mi sô'dyë c'ü nu to'o e Pedro, mi sô pa'a c'ü.

¹⁵Nuc'ua e Jesús cjanu o ndötpü c'ua a dyë. Jo ni c'ueñe c'ua c'e pa'a. Cjanu o nanga c'ua c'e ndixü o dyät'a o jñönü ro ziji.

Jesús sana a muchos enfermos

¹⁶Nuc'ua 'ma ya vi nguibi e jyarü, o sinpiji e Jesús na puncjü nte c'o vi zürü o ndajma c'ü dya jo. E Jesús, nguextjo c'ü o mama ro mbedye c'o ndajma, y go mbedye c'ua c'o. Y texe c'o mi sô'dyë, o jocü c'o. ¹⁷Nguet'ua ma zädä c'o vi mama c'e profeta Isaías: “Angueze me go juentsqueji o 'ñe jocüzüji c'o ngueme c'o mi sufregöji”, eñe c'e profeta.

Los que querían seguir a Jesús

¹⁸Ya vi mundo na puncjü nte cja e Jesús. Nguet'ua va ña e Jesús

va xipji c'o o discipulo ro dat'üji cja 'na bü, ngue c'ua ro mbes'ejí a 'nanguarü cja c'e trazapjü. ¹⁹Cjanu o sä c'ua 'naja bëzo c'ü mi xöpü c'ü o ley Mizhocjimi c'ü o ë xipji e Jesús:

—Xöpüte, rá tjünt'ü in xütcje rá më nu ja c'o rí sätc'e.

²⁰Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Ante c'ü rá më, ixtí tsijñi c'ü rá xi'tsc'ö. Yo min'ño bübü o tjocüji, y yo s'ü pë's'i o t'oxüji. Nutscö, zö rvá ëcjö cja Mizhocjimi pero dya rí pë'sc'ö ja rá oxü, eñe e Jesús.

²¹Nuc'ua cjanu o mama c'ua 'naja c'ü mi tjünt'ü a xütjü e Jesús, o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dyacö sjëtsi ot'ü rá ma'a, rá ma ögü mi tagatö, cja rrü mëgövi.

²²O xipji c'ua e Jesús:

—Yo nte, chjëntjui c'ü ya ndüji na ngue dya creozüji. Jyëzgue anguezeji ra dyögüji c'o nín mi añimaji. Nu'tsc'e chjünt'ü ín xütcjö rá mëgövi.

Jesús calma el viento y las olas

²³Cjanu o dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü. Cjanu o möji c'ua c'o o discipulo. ²⁴Jo ni vü'ü c'ua 'naja tandajma. Me mi pjö's'ü c'e ndeje ma mbo'o c'e bü'ü. Pero e Jesús ma ijítjo c'ü. ²⁵Nuc'ua c'o discipulo o chëzhiji a jmi e Jesús, o xipjiji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, pjöcöjme para dya rá quibigöjme.

²⁶O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji, çjenga ín sũ'üji? ¿Cjo dya ín ejmezügöji c'ü sô rá pjö'c'eji?

Cjanu o nanga c'ua e Jesús, cjanu o huënc'h'i c'e ndajma, 'ñe c'e ndeje.

Ixco böbü c'ua c'e ndajma 'ñe c'e ndeje. ²⁷Me co nguijñi c'ua c'o discipulo, mi mamaji:

—¿Pje ma poder c'ü pë's'i ne bëzo nu, nguec'ua ätä e ndajma 'ñe ne ndeje?

Los hombres endemoniados de Gadara

²⁸Nuc'ua o zät'äji a 'nanguarü cja c'e trazapjü cja c'e lugar c'ü mi chjü a Gadara. O ë c'ua yeje bëzo c'o mi o'o o mü'bü o demonio c'o ngue o dyoji e Satanás c'ü dya jo; o 'ñe chjëji e Jesús. Je vi 'ñejui a nde cja c'o panteón cja campo santo. Me ma s'ovi 'ñe me ma cuëvi, nguec'ua dya cjó mi sô cjó xi ro cjogü cja c'e 'ñiji c'ü. ²⁹Nuc'ua c'o demonio o tsjapüji o mapjü na jens'e c'o bëzo va xipjivi e Jesús:

—Jesús, o T'itsc'e Mizhocjimi, çpje ín pë'sc'ü rí ñugöjme? ¿Cjo vi 'ñecje a 'ñecjua rí ë tsjacüjme rá sufrejme dya? Maco dya be sädä c'e pa 'ma ra tjün ngüenda, eñe c'o bëzo va 'ñö'p'üji o mü'bü c'ü dya jo ro ñavi.

³⁰Na jë nu ja ma ñönü na puncjü o cuchi. ³¹Nguec'ua va tsja c'o demonio o dyötüji e Jesús, o xipjiji:

—'Ma rí pjongüzüjme cja o mü'bü yo bëzo, jyëzgujme rá ma quichc'öjme cja yo cuchi.

³²Cjanu o mama c'ua e Jesús:

—Pedyejí ma tsich'iji, embeji.

Nuc'ua c'o demonio go mbedyeji, go ma nguich'iji cja c'o cuchi.

Nuc'ua texe c'o cuchi nde va dacütjoji va zöbüji cja c'e dyä'ä. Go ma jyäji c'ua cja c'e trazapjü. Nzhangua ndüji.

³³Nuc'ua c'o mi pjörü c'o cuchi go cjuan'diji c'ua, go möji na niji

cja c'e jñiñi; o ma cösteji texe c'o vi jñandaji, o xipjiji ja va jogü c'o bëzo c'o vi dyo'o o mü'bü c'o demonio.

³⁴Nuc'ua cjanu o mbedye texe c'o mi cārã cja c'e jñiñi, o ma nuji e Jesús. 'Ma o zāt'äji, o xipjiji c'ua e Jesús c'ü pje cjint'o tsja, ro mbedye cja c'ü o jñiñiji.

Jesús sana a un paralítico

9 Nuc'ua cjanu o dat'ü e Jesús cja c'e bü, xo 'ñe c'o o discípulo. Cjanu o mbes'ejí a 'nanguarü cja c'e trazapjü, o zāt'äji nu cja c'e jñiñi nu ja mi oxü e Jesús. ²O ëjẽ c'ua ja nzi nte ma siji 'na bëzo c'ü dya mi sô ro 'ñômü; ma tûji cja 'naja pjinguã. Mi junt'ü o mü'büji c'ü mi sô e Jesús ro jocü c'e bëzo. Nuc'ua 'ma o mbārã e Jesús c'ü mi ejmeji, o zopjü c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sô ro 'ñômü, o xipji:

—Dya rí sūgue, sē'ẽ; ya ró perdonaots'ü dya in nzhunc'e, eñe e Jesús va xipji c'e bëzo.

³Xo mi cārã nu, ja nzi xöpüte; o dyārãji e Jesús o perdonao c'e bëzo. Nguec'ua ma nguijñiji o mü'bütsjěji: “Nujne Jesús chjëntjui c'ü o zadü Mizhocjimi nu”, ma nguijñiji. ⁴Ixmi pārã e Jesús c'o mi cjijñi anguezeji, nguec'ua va xipjiji c'ua:

—¿Jenga in cjijñiji c'o na s'o a mbo cja in mü'bügueji? ⁵Ró xipji ne bëzo: “Rí perdonaots'ü in nzhunc'e”, ró embe, pero dya cjó sô ra mbārã cjo ya ma o nzhübü. Pero 'ma rá xipji ne bëzo: “Nu'tsc'e, ñanga rí nzhodü”, rá embe; 'ñe 'ma ra nanga c'ua ne bëzo ra nzhodü, ixtí pārgueji 'ma c'ü dya rí xi'ts'iji o bëchjine. ⁶Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ya ch'acö poder cja

ne xoñijömü rá perdonaots'üji in nzhübüji. Unnc'eji dya ngüenda ngue c'ua rí pārãji c'ü rí pē'sc'ö c'e poder, embeji.

Cjanu o zopjü c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sô ro 'ñômü, o xipji:

—Nu'tsc'e, ñanga, chuns'ü nu in os'ü, ma'a in nzumü, embeji c'e bëzo.

⁷O nanga c'ua c'e bëzo, cjanu o ma c'ua o ngumü. ⁸Nuc'ua c'o nte 'ma mü o jñandaji ja va jogü c'e bëzo, me go nguijñiji c'ua, na ngue nunca mi jandaji a cjanu. Me xo go mamaji me na jo Mizhocjimi, na ngue vi tsja a cjanu vi unü poder cja yo nte.

Jesús llama a Mateo

⁹Nuc'ua o mbedye nu e Jesús, o cjogü nu ja ma jñ'ü 'naja bëzo c'ü mi chjñ'ü e Mateo, c'ü mi cobra o contribución. E Jesús o jñanda c'e bëzo, o xipji:

—Chjñt'ü ín xütcjö rá mëgövi, embe.

Ixco böbü c'ua e Mateo o mëvi e Jesús.

¹⁰'Na nu pa, ya vi mimi e Jesús a mbo 'na ngumü, ma siji o xëdyi. Go ëjẽ c'ua na puncjü c'o mi cobra o contribución, c'o mi xiji ma s'onte, xo 'ñe c'o dya mi sūpü o ley c'o menzumü a Israel, nguec'ua xo ma sjiji ma s'oji. O 'ñe ziji o xëdyi co e Jesús, 'ñe c'o o discípulo. ¹¹C'o fariseo o jñandaji c'ü ma jüji e Jesús c'o bëzo, nguec'ua va xipjiji c'ua c'o o discípulo e Jesús:

—¿Jenga nin xöpütegueji nde si'iji o xëdyi co nujyo cobra o contribución 'ñejyo 'ñaja yo na s'o?, eñe c'o fariseo.

¹²E Jesús o dyärä c'o vi mama c'o fariseo, cjanu o xipijji c'ua 'na ejemplo:

—Nu c'o dya sö'dyë, dya ni jyodü cjó ra dyät'ä c'o; nguextjo c'o sö'dyë. Je xo ga cjatjonu yo tû o nzhubü, ngue c'o ni jyodü ra jocüji yo. ¹³In pārāji o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava: “C'ü ni pötcöji o animal, cja rrī pāscöji c'o, na jo c'ü. Pero c'ü xenda rí negö, ngue c'ü rí juentsqueji yo nin minteji”, eñe Mizhocjimi. Nujnu, ngue 'naja jña c'ü ni jyodü rí ma xörüji, xa'ma ra zi'ch'i in mün'c'ejji nu. C'ua ja nzi ga mama ne jña nu, rí juentsetegö. Nguec'ua, dya ngue c'o cjaü cja na jo c'ü rvä 'ñe xipji ra nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Ngue c'o pārā tû o nzhubü.

Le preguntan a Jesús sobre el ayuno

¹⁴Nuc'ua c'o o discípulo e Juan o sāji nu ja mi bübü e Jesús, o xipijji:

—Nutscojme rí mbempcojme na puncü, xo 'ñe yo fariseo. ¿Jenga dya mbempje yo in discípuogue?

¹⁵O ndünrū c'ua e Jesús o xipijji 'naja jña ngue c'ua ro mbārāji jenga dya mi mbempje c'o o discípulo. O xipijji:

—'Ma ra chjüntü 'naja sē, 'ma dya be cjuarü c'e chjüntü, dya sö ra ndümü c'o o dyoji, na ngueje xe bübüto c'e sē a nde anguezeji. Pero ra zädä c'o pa 'ma ra s'inbiji c'e sē. Nuc'ua cja ra mbempjeji rgä ndümüji 'ma.

¹⁶Sido o ña e Jesús o xipijji 'na ejemplo, o mama a cjava:

—'Na zēbitu, dya cjó sö ra mbät'tä 'na bitu c'ü nuevo. Na ngue ro ñungü c'e nuevo bitu. Nuc'ua nu ja

ya mi xüt'ü, xenda ro xüt'ü. ¹⁷Dya xich'iji o ö't'apjü cja zēmbota, na ngueje ro xüt'ü c'e zēmbota, ro pjödü c'e t'apjü. Dya cja ro jogü c'ua c'e zēmbota. Je xich'iji o ö't'apjü cja mbota c'o cja nuevo, ngue c'ua dya ra xüt'ü c'e mbota ra pjödü c'e t'apjü, eñe e Jesús va xipijji 'na ejemplo.

La hija de Jairo, y la mujer que tocó la ropa de Jesús

¹⁸'Ma ndänt'ä ma mama e Jesús c'o jña c'o, o ē c'ua 'naja bëzo c'ü pje mi pjēzhi cja c'o menzumü a Israel; o 'ñe ndünjōmü a jmi e Jesús, o xipji:

—C'ín xunt'igö cja ndü mi ndajme. Pero rí ma'a, rí ma 'ñe's'e in dyēgue, ra tetjo.

¹⁹Cjanu o böbü c'ua e Jesús o mëvi c'e bëzo, xo 'ñe c'o o discípulo.

²⁰Nuc'ua cjanu o ējē c'ua 'naja ndixü c'ü mi sö'dyë, c'ü ya mi pa 'na doce cjē c'ü mi dagü o cji. O ē chēzhi a xütjü e Jesús, o 'ne ndötpü o fleco c'ü o bitu c'ü mi je'e e Jesús.

²¹Na ngueje mi cijjñi c'e ndixü: “Nguextjo c'ü rá tjötpü o bitu nu, ixta ndixqui”, eñe. ²²Nuc'ua e Jesús o jñanda c'e ndixü, o xipji:

—Dya rí sügue, süngü; ya jots'ügue dya, na ngueje in ejmezügö c'ü sö rá jocüts'ü in nzeme.

Nuc'ua ndeze c'e ndajme c'ü, o jogü na jo c'e ndixü.

²³Nuc'ua o zät'ä e Jesús cja o ngümü c'e bëzo c'ü pje mi pjēzhi, cjanu o cjogü a mbo'o. O jñanda c'ua c'o mi jüxü o pito, 'ñe c'o nte c'o me mi huēñi. ²⁴O mama c'ua e Jesús o xipijji:

—C'ueñeji va. Na ngueje ne xunt'i nu, dya tũ'ũ nu, ïtjo nu.

Nuc'ua c'o nte me go tsjapũtjoji burla e Jesús. ²⁵Nuc'ua e Jesús o pjongũ a tji c'o nte, cjanu o cjogũ a mbo nu ja ma o'o c'e añima, cjanu o pënchp'i a dyë. Jo ni nanga c'ua c'e xunt'i. ²⁶Nuc'ua texe cja c'e xoñijõmũ, me mi nädätjoji c'ũ vi tsja e Jesús vi tsjapũ o te c'e xunt'i.

Jesús sana a dos ciegos

²⁷O mbedye c'ua e Jesús cja o ngumũ c'e bëzo. 'Ma ya mi ma'a, ma ë c'ua a xũtjũ yeje bëzo c'o mi ndëzhõ, mi mapjũvi mi mamavi:

—Nu'tsc'e o mboxbëchets'ũ e David, juentscõbe.

²⁸Nuc'ua 'ma mũ o zät'ä e Jesús nu cja c'e ngumũ nu ja mi oxũ, o ë c'ua c'o mi ndëzhõ, o chëzhivi a jmi. Nuc'ua e Jesús o xipjivi:

—¿Cjo in ejmevi c'ũ sõ rá jocũts'ũvi in chõvi?

Cjanu o ndũnrũvi c'ua:

—Jã, sõ rí jocüzũbe, ín Jmutsc'õbe, eñevi.

²⁹Nuc'ua e Jesús o ndõtpũ a nzhõ'o c'o mi ndëzhõ, o xipjivi:

—Rá jocũts'ũvi c'ua ja nzi gui 'ñejmevi, eñe e Jesús.

³⁰Jo ni jogũ c'ua a nzhõvi. Cjanu o xipjivi c'ua e Jesús c'ũ dya cjó ro ma ngõs'ũvi. ³¹Pero 'ma ya vi mbedyevi, mi mamavi texe cja c'e xoñijõmũ, mi xipjiji c'o nte c'ũ vi tsja e Jesús.

Jesús sana a un mudo

³²Nzi va mbedye c'o mi ndëzhõ, o ë c'ua c'o ma siji 'naja bëzo c'ũ mi ngone, ma sinpiji e Jesús. Nu c'e bëzo vi zürũ 'naja ndajma c'ũ dya

jo. ³³Nuc'ua e Jesús o pjongũ c'e ndajma. Cjanu o ña c'ua na jo c'ũ mi ngone. C'o nte, me co nguijñiji c'ua cjanu o mamaji:

—Nunca rí jandagõji va a Israel c'ũ ri jogũ yo ngone.

³⁴Pero c'o fariseo mi mamaji:

—Ngue e Satanás c'ũ dya jo c'ũ unũ poder ne bëzo nu, nguec'ua ga pjongũ yo ndajma yo dya jo.

Jesús tiene compasión de la gente

³⁵Mi nzhodũ e Jesús texe cja c'o jñiñi, 'ñe cja c'o ndajñiñi, mi xõpiji cja c'o o nintsjimi anguezeji, y mi xipjiji o jña Mizhocjimi. Mi xipjiji ja rvá manda nu c'ũ vi 'ñeme Mizhocjimi a jens'e. Mi jocũ texe c'o mi sõ o ngueme, 'ñe texe c'o mi sõ'o na ù. ³⁶E Jesús 'ma mũ o jñanda c'o nte, me go juentsseji c'ua anguezeji, na ngueje mi chjëntji nza cja ndëchjürũ c'ũ dya bũbũ o mbörũ, ya me ni pizhiji, ya me xo ni ponch'ũ o mũ'bũji. ³⁷E Jesús o xipji c'ua c'o o discípulo va jyëtspiji ndëxũ c'o nte'e:

—Na puncjũ yo ndëxũ yo ya jogũ, pero ts'ëtjo yo ndagrëxũ.

³⁸Mizhocjimi ngue o cjaja yo ndëxũ. Nguec'ua rí dyõtqueji angueze ra ndäjä c'o xe 'ñaja mbëpji ra ëji, ra 'ñe pëpji cja ne dagrëxũ.

Jesús escoge a los doce apóstoles

10 Nuc'ua e Jesús o ma't'ũ c'o doce o discípulo ro chëzhiji a jmi. Cjanu o unũji poder ngue c'ua ro sõ ro pjongũji o ndajma c'o dya jo, y ro jocũji texe c'o ndõtc'ijeme, 'ñe texe c'o mi sõ na ù.

²Nujoyo, ngue o tjũ'ũ c'o doce discípulo c'o o xipjiji c'ua apóstole:

E Simón c'ü xo mi xiji Pedro, 'ñeje e Andrés c'ü nu cjuarma, 'ñe e Jacobo c'ü nu t'i e Zebedeo, 'ñe e Juan c'ü nu cjuarma e Jacobo. ³Xo 'ñe e Felipe, 'ñe e Bartolomé, 'ñe e Tomás. Xo 'ñe e Mateo c'ü mi cobra o contribución, 'ñe e Jacobo c'ü nu t'i e Alfeo, 'ñe e Lebeo c'ü xo mi xiji Tadeo. ⁴Xo 'ñe e Simón c'ü mi revolucionario, 'ñe e Judas Iscariote c'ü ro dyëdyi c'o nte ro ma zürüji e Jesús.

Jesús manda a los discípulos a predicar

⁵E Jesús ya mi ngue ro ndäjä c'o doce apóstole, nguec'ua va xipjiji c'ü ro tsjaji. O xipjiji a cjava:

—Dya rí möji cja o 'ñiji yo dya menzumü a Israel, dya xo rí sät'äji cja o jñiñi yo menzumü a Samaria. ⁶C'ü rí tsjagueji, rí möji cja yo ín menzumüji a Israel, na ngue anguezeji chjënji nza cja ndënc'hjürü c'o ya bëzhi. ⁷Ma rí möji, rí zopjüji c'o nte rí xiji c'ü ya ngue ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi a jens'e. ⁸Rí jociüji c'o ri söd'yë. Y rí tsjapüji ra te'e c'o ya rguí ndü'ü. Y rí dyät'äji c'o ri sô o lepra. Y rí pjongüji o ndajma c'o dya jo cja o mü'bü yo nte. 'Ma rí pjösc'ejí a cjanu yo nte, dya rí cobraji. Na ngueje o dya'c'ütjoi Mizhocjimi ne poder.

⁹Y 'ma rí möji, dya rí jñünnc'ejí oro, ni plata, ni pje ma t'opjü.

¹⁰Dya xo rí tsanaji mape c'ü pje rguí tsant'aji o pje rguí jñunt'üji para cja 'ñiji. Dya xo rí tsanaji o bitu, ni xo rí tsidyiji mbäcua c'ü rguí pötüji. Dya xo rí jñünüji 'na chäjä rguí dänäji. Rí xi'tsc'öji a

cjanu, na ngue 'na mbëpji ni jyodü ra ch'unü c'ü ra zi'i c'ü, 'ñe c'ü ra jye'e.

¹¹Nu 'ma ja c'o rí sätc'ejí, zö pje nde ma jñiñi o ndajñiñi, rí tsjaji t'önü nu, cjó ngue c'ü na jonte nu cja c'e jñiñi. Nguec'ua je rí oxüji cja o ngumü c'ü, hasta 'ma cja rí ñe rí pedyeji; dya rí pötqueji ngumü rguí oxqueji. ¹²Ma rí tsjogüji cja c'e ngumü, rí ma'tp'üji Cjimi c'o ri cārā nu. ¹³Nu 'ma ra dyä'tc'ejí in jñagueji c'o ri cārā nu, ix na cjuana ra mbös'ü Mizhocjimi anguezeji c'ua ja nzi vi zenguaji. Pero 'ma dya ra dyä'tc'ejí, iyö 'ma. ¹⁴Ma dya ra sätc'ejí, 'ma dya ra dyä'tc'äji c'o rí xipjiji, rí pedyeji 'ma cja c'e ngumü, 'ñe cja c'e jñiñi; rí pjë'biji o jömü c'o ya rguí jyäs'ä in mbäcuaji, ngue c'ua ra unü ngüenda c'o menzumü nu, que vi tsjaji c'o na s'o, dya sätc'ejí. ¹⁵Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu pa c'ü ra tjün ngüenda, xenda ra sufre c'o ri cārā c'e jñiñi, que na ngueje ra sufre c'o ma cā a Sodoma, 'ñe a Gomorra c'o o chjotü Mizhocjimi mi jinguā na ngueje c'ü me ma s'oji.

Persecuciones

¹⁶Dyäräji c'ü rí xi'tsc'öji. Rí täc'öji nza cja o ndënc'hjürü a nde cja o min'ño. Rí pjöngüendaji na jo cja yo nte, pero dya cjó pje rí tsjapüji. Rga cjatsc'ejí o mbaro yo dya pje cja c'o na s'o. ¹⁷Rí pjötpüji ngüenda yo nte, na ngueje ra zints'iji nu ja ra jñün'c'üji ngüenda c'o pje pjëzhi. Y ra ndaxc'üji cja c'o o nintsjimiji anguezeji. ¹⁸Ra zints'iji cja c'o gobernador 'ñe cja c'o rey, na ngueje in ejmezgöji. Nguec'ua rí

xiqueji anguezeji 'ñe c'o 'ñaja nte, ja ga cjazgö. ¹⁹Ma ra zints'iji, dya rí tsjiññiji c'ü ja rgui chjünrüji, o c'ü pje rí manji. Na ngueje c'e ndajme c'ü, ra ch'a'c'üji c'o rí mamaji.

²⁰Na ngue c'ü rí ñagueji, dya ngue c'ü rí tsjiññitsjéji; ngue o Espóritu Mizhocjimi c'ü nin Tatagueji ra dya'c'ejí c'e jña'a.

²¹Cārā c'o ra nzhö'ö nu cjuarma ra mbö't'üji. Cārā o tata c'o ra nzhö'ö nu t'i. Cārā t'i c'o ra chütsjéji nu tataji 'ñe o nanaji, y ra mbö't'üji.

²²Ra nuc'üji na ü texe yo nte, na ngue c'ü ni 'ñejmezügöji. C'o ra sido ra 'ñejmezü, zö ra mbö't'üji, ra salva c'o. ²³Ma ra ndäc'äji cja 'na jñiñi, rí c'ueñeji c'ua rí möji c'ü 'naja jñiñi. Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya be xi ri nzhonnc'ejí texe cja yo jñiñi a Israel 'ma rá ěgö na yeje cja Mizhocjimi.

²⁴Xe sido o ña e Jesús o xipji 'na ejemplo c'o o apóstole, o mama:

—Xenda respetaoji 'na xöpüte que na ngue c'o o discípulo. Y xenda respetaoji 'naja lamu que na ngue c'o o mbëpji. ²⁵Nguec'ua 'ma ra sufre 'na xöpüte, xo ni jyodü ra sufre c'o o discípulo. Y 'ma ra sufre 'na lamu, xo ni jyodü ra sufre c'o o mbëpji. Y 'ma ra mama yo nte ra xiji dya jo 'naja bëzo, xenda ra xiji dya jo c'o ri cārā o gumü.

A quién se debe tener miedo

²⁶Nguec'ua, dya rí sügueji c'ü ra tsja'c'ejí yo nte. Pero rí tsjacjuanaji rí zopjüji, na ngueje ni jyodü ra jñandaji c'ü dya be jandaji dya, y ni jyodü ra mbārāji c'ü dya be pārāji dya. ²⁷Na puncjü c'o ín jñagö, nguextjots'ejí i dyārāji 'ma mi

cārātsjögöji. Nguec'ua ni jyodü rí xipjiji yo nin minteji texe c'ua ja rí chjéji. C'o jña c'o rí xi'tsc'ötsjéji, rí xipjiji ngue c'ua ra dyārāji texeji. ²⁸Dya rí sügueji c'o ra mbö'tc'üji in cuerpoji, pero in aljmaji, dya ra sö ra mbö'tc'üji c'o. Nu c'ü rí sügueji ngue Mizhocjimi c'ü sö'ö ra mbohc'üji a ma a linfiernu, nu ja me ra sufre in cuerpoji, xo 'ñe in aljmaji.

²⁹Mizhocjimi c'ín Tatagöji pjörü yo ts'ins'ü. Nguec'ua 'ma dya ra ne angueze, dya ra sö ra ndü ne rí 'na ts'ins'ü; maco dya ni muvi yo, pöji yeje por 'na cinco. ³⁰Xo 'ñe in ñixtegueji, zö dya ni muvi yo, pero Mizhocjimi pārā ja nzi sö'ö yo. ³¹Nu'tsc'ejí xenda ni muvits'ügueji que na ngueje na puncjü o ts'ins'ü. Nguec'ua dya rí sügueji, xo ra mbö'c'ejí Mizhocjimi.

Los que reconocen a Jesucristo delante de la gente

³²Texe c'o ra xipji yo nte c'ü pācöji, xo rá xipjigö c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e c'ü rí pārāgö c'o.

³³Pero texe c'o ra xipji yo nte c'ü dya pācöji, xo rá cānbägöji a jmi c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e, rá xipji c'ü dya rí pārgö c'o.

Jesús es causa de división

³⁴Ín pëzhgueji rvá ěcjö cja ne xoñijömmü ngue c'ua dya cja ra chü yo nte. Pero dya rí tsjiññiji a cjanu. Dya ngue c'ü rvá ěcjö c'ü. Na ngueje c'ü rvá ěcjö, ra bübü o chü cja yo nte. ³⁵Na ngue c'ü rvá ěcjö, cārā bëzo c'o ra jyonbüji o chü, ra tsja c'o o t'iji. Cārā ndixü c'o ra jyonbüji o chü, ra tsja c'o o xunt'iji.

Cārā ndixū c'o ra jyonbüji o chū, ra tsja c'o o cjöji. ³⁶C'o ra nu'u na ü c'o ri ejmezü, ngue c'o ri cārā nu ngumütsjëji.

³⁷'Ma cjó c'o ne ra ndennguegö, ni jyodü xenda ra nezegö que na ngue c'ü nu tata 'ñe nu nana. Y ni jyodü xenda ra neze que na ngue c'ü nu t'i 'ñe nu xunt'i. 'Ma jiyö, dya ra sô rá cjacpö ín ntegö c'ü.

³⁸'Ma cjó c'o ne ra ndennguegö, ni jyodü ra bübü dispuesto ra sufreji o ra ndüji. 'Ma jiyö, dya ra sô rá cjacpö ín ntegö c'o. ³⁹C'o dya bübü dispuesto ra sufre na ngueje dya ne ra ndüji, dya ra chöt'üji c'ü rguí bübüji. Pero c'o bübü dispuesto ra böt't'ü na ngueje c'ü ni 'ñejmezügöji, ra chöt'üji c'ü rguí bünji.

Premios

⁴⁰'C'o ra recibidots'üji, chjëntjui c'ü ri nguetscö ra recibidozgo c'o. Y c'o ra recibidozügö, chjëntjui c'ü ri recibidoji c'ü o ndäcjägö. ⁴¹C'o ra säjä 'naja profeta na ngue c'ü ni ña o jña Mizhocjimi, Mizhocjimi ra unüji c'o na jo, c'ua ja nzi rgá unü c'o profeta. C'o ra säjä 'na nte c'ü cja na jo na ngue c'ü ni tsja na jo, xo ra unüji c'o na jo c'ua ja nzi rgá unü c'o cja na jo. ⁴²Rí xi'tsc'öji, 'ma cjó c'o ra unütjo 'naja ts'ixalo jörteje 'naja yo ín mbëpji yo dya nda pjëzhi, na ngue ín discípułogö, nuc'o, na cjuana ra unü Mizhocjimi c'o na jo c'o, eñe e Jesús.

Los enviados de Juan el Bautista

11 Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o xipji c'o doce o discípuło c'ü ro tsjaji, cjanu ndäji o möji. Cjanu o mbedye c'ua e Jesús,

cjanu o ma cja c'o o jñiñi anguezeji, ngue c'ua ro xöpü c'o nte y ro zopjüji.

²E Juan xe ma o'otjo a pjörü.

Nuc'ua 'ma o mbārā angueze c'o mi cja e Jesucristo, o ndājā c'ua yeje c'o o discípuło o säjui cja e Jesús.

³O xipjivi: —¿Cjo ngue'tsc'e Cristo c'ü ro ëjë, o xe rá te'bejme c'ü xe 'naja?

⁴Cjanu o ndünrū c'ua e Jesús o xipjivi:

—Mëvi ma xipjivi e Juan yo in ärävi, 'ñejyo in jandavi. ⁵Rí ma xipjivi e Juan c'ü ya janda yo mi ndëzhö; xipjivi c'ü ya nzhodü yo mi me'dye; xipjivi c'ü ya jogü yo mi söt'ö o lepra, 'ñe yo mi ngogö, ya ärä yo. Xo rí xipjivi c'ü ya tetjo yo ya vi ndü, 'ñe c'ü rí zopcjö yo dya pje pë's'i, rí xipjiji nu o jña Mizhocjimi nu me na jo. ⁶Xo rí xipjivi, 'ma cjó c'o ra sido ra 'ñejmezü y dya ra yembeñe c'ü rguí xögü co nutscö, ngue nu rguí mājā 'ma c'ü, eñe e Jesús va xipji c'o o discípuło e Juan.

⁷O ma c'ua c'o yeje o discípuło e Juan. Nuc'ua e Jesús o mbürü o xipji c'o nte c'ua ja ma cja e Juan, o mama:

—'Ma i ma ñuji e Juan cja c'e majyadü, ÷pje mi cjiññiji rvi ma chöt'üji? ¿Cjo mi cjiññiji c'ü rvi chöt'üji 'naja bëzo c'ü ri pötpü o jña, nza cja ga pötü o lugar 'naja xitji 'ma juant'a e ndajma? ⁸÷Pje mi cjinncjeji c'ü rvi ma chöt'üji? ¿Cjo mi cjinncjeji c'ü rvi chöt'üji 'naja bëzo c'ü ri je bitu c'o me ni muvi? Tsjiññiji. C'o je'le bitu c'o me ni muvi, ngue c'o rey 'ñe c'o cārā cja o palacio. ⁹Nama, ÷pje mi cjiññiji c'ü rvi ma chöt'üji 'ma? ¿Cjo mi cjiññiji

c'ü rvi chöt'üji 'naja profeta? Jā, rí mangö ngue 'naja profeta. Pero xenda ni muvi o bëpji angueze que na ngueje c'o 'ñaja profeta. ¹⁰Je t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü mama ja ga cja e Juan:

Dyärä, ró juajnügö 'na bëzo ra zopjü yo nte ra xipjiji ín jñagö.
Ra ot'ü in xo'ñigue, ngue c'ua
'ma rí mague, ya rguí bübü
dispuesto yo nte ra dyä'tc'äji,
eñe.

¹¹Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya ch'unü 'naja bëpji yo nte c'ü ni muvi nza cja c'ü o unü Mizhocjimi e Juan. Zö me ma nojo c'e bëpji c'ü mi pë's'i e Juan, 'ñe me ma zö, pero xenda na zö 'ma cjó c'o ra tsjapü Mizhocjimi o nte, eñe e Jesús.

¹²Xe sido o ña e Jesús o xipjiji:
— Bübü c'o zopjü yo nu minteji,
xipjiji c'ü ni jyodü ra unü o mü'büji
Mizhocjimi ra tsjapüji o Jmuji. Pero
ndeze c'o pa 'ma o mbürü e Juan
Bautista o zopjü yo nte, hasta yo
pa dya, nu c'o ga cjanu ga zopjü yo
nu minteji, sufreji cja dyë yo nte. Y
c'o nte c'o jodü Mizhocjimi co texe
o mü'bü, ngue c'o cjaü Mizhocjimi
o nte. ¹³Texe c'o o jña Mizhocjimi
c'o o dyopjü c'o profeta, 'ñe c'o xiji
ley, mi mamaji c'ü ro ëjê c'e pa 'ma
ro manda Mizhocjimi. Pero 'ma o
mbürü e Juan o zopjü yo nte, ya ma
sädä c'e pa. ¹⁴Nu 'ma in ne rí creoji
c'ü rí xi'tsc'öji, rí xi'tsc'öji e Juan
o pätpä e Elías c'ü mi te'begueji ro
ëjê na yeje. ¹⁵Nu'tsc'ëji bübü in tsöji,
rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

¹⁶⁻¹⁷Rá xi'tsc'öji ja ga cja yo nte
yo cjë yo rí cäräji dya. Anguezeji
chjëntjui nza cja yo ts'it'i yo junrü
cja chöjmü yo eñe cjaji o mbaxua,

ma't'üji o dyoji mamaji: “Ró
pjë'pc'ijme o flauta, pero nu'tsc'ëji
dya i nemeji”, embeji yo nu dyoji.
O 'ma jiyö, eñeji cjaji como que
ya vi ndü 'na nte, eñe pa ögüji
c'e анима, xipjiji nu mit'iji: “Me
ró nzhumüjme rvá xörüjme, pero
nu'tsc'ëji dya i huëgueji”, eñeji.
¹⁸Je xo ga cjatjonu yo nte yo cärä
yo cjë dya. 'Ma o mbürü e Juan
o pëpji, o xögü, dya cjó go zivi o
xëdyi c'ü rví mäjä. Nguec'ua yo nte
mamaji: “E Juan bübü o mü' bü c'ü
dya jo”, eñeji. ¹⁹Nuc'ua nutscö rvá
ëcjö cja Mizhocjimi, rí mäjä rgá
sigöji o xëdyi. Nguec'ua ga mama
yo nte: “Chjä, 'na bëzo nu me ñönü,
y me si o vinu. Me xo joji yo cobra
o contribución, 'ñe yo 'ñaja yo xiji
na s'o”, eñeji. Pero rí xi'tsc'öji, c'o
ätä Mizhocjimi unüji ngüenda
Mizhocjimi me pärä na jo c'ü
cja'a; nguec'ua nde nan'ño bëpji va
dyacöbe e Juan.

Los pueblos desobedientes

²⁰Nuc'ua e Jesús o mbürü o
huëench'i c'o mi menzumü cja ja nzi
c'o ndajñiñi. Na ngueje angueze vi
jocü na puncjü c'o mi sö'dyë, 'ñe
vi tsjapü o te ja nzi c'o ya vi ndü'ü,
y na puncjü c'o pje nde vi tsja'a.
Pero dya go nzhogü o mü'büji cja
Mizhocjimi. O mama a cjava e
Jesús va huëench'iji:

²¹—Nu'tsc'ëji in menzumüji a
Corazín, 'ñetsc'ëji in menzumüji
a Betsaida, juentsc'ëji ra tsja'c'ü
Mizhocjimi rí sufreji. Na ngueje
cja in jñiñiji ró cjaö na puncjü c'o
na nojo c'o nunca mi jandagueji,
pero dya go nzhogü in mü'büji
cja Mizhocjimi. Nu 'ma je ri

ngueje a ma a Tiro 'ñeje a ma a Sidón c'ü ro jizhi a cjanu, ya rví mezhe c'ü ro nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi c'o mi menzumü nu, zö ma s'oji. Ya rví jye'ejí c'o na ārā, y ya rví minji cja bozivi c'ü ro jizhiji c'ü ya vi nzhogü o mü'büji. ²²Nguec'ua rí xi'tsc'öji 'ma ra tjün ngüenda, xenda ra jñus'ü c'ü rgui sufregueji que na ngue c'ü ra sufre c'o mi menzumü a Tiro, 'ñe c'o mi menzumü a Sidón. ²³Nu'tsc'ejí in menzumüji a Capernaum, in pëzhgueji c'ü me na jots'ejí rí sätc'ejí a jens'e; pero rí xi'tsc'öji ra tsja'c'üji rí ma sufregueji a linfiernu. Na ngueje cja in jñiñiji ró cjağö na puncjü c'o me na nojo, pero dya nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi. Nu 'ma je ri ngueje a ma a Sodoma c'ü ro cjağö a cjanu, xe ri büntjo dya c'e jñiñi. ²⁴Nguec'ua rí xi'tsc'öji, nu pa c'ü ra tjün ngüenda, xenda ra jñus'ü c'ü rgui sufregueji que na ngueje c'ü ra sufre c'o mi menzumü a Sodoma, embeji.

Vengan a mí y descansen

²⁵C'e ndajme, o dyötü Mizhocjimi e Jesús o mama:

—Mi Tatats'ügö, in mandague a jens'e 'ñe textjo cja ne xoñijömü. Rí da'c'ü 'na pöjö na ngueje yo jña yo, dya i unügue c'ü rví mbārā c'o cjaپی me pārā. C'ü i tsjague, i unngue c'ü ro mbārā c'o dya mi pārā. ²⁶Jā, mi Tatats'ügö; je ga cjanu vi ñegue.

²⁷Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Texe o poder, ya nde dyacö mi Tatagö. Dya cjó pācö c'ua ja ga cjağö; nguextjo mi Tatagö c'ü

pācö. Dya cjó xo pārā mi Tatagö; nguextjoğö o T'izgö rí pārāğö. Y nutscö rí jichi c'o rí ne rá jichi c'ua ja ga cja c'ü mi Tatagö; ngue c'ua xo ra mbārā c'o. ²⁸Cārātsc'ejí in jonnc'ejí rí tsjaji c'o ne Mizhocjimi, pero ya tögü in mün'c'ejí. Chjä'däji co nutscö, rá da'c'öji ra söya in mün'c'ejí, dya cja pje rí mbeñeji. ²⁹O nzhünü ārāji 'ma 'huëch'iji. Je xo rga cjats'ejí nu, rí dyätcöji in jñagö. Dya rá huënc'ejí rga jítsc'öji. Dya xo rí cjaپیtsjē na nozü c'ü rgui bëzhgueji in tseji. Nguec'ua ra söya in mün'c'ejí, dya pje rí mbeñeji. ³⁰Na ngueje in jñagö chjëntjui nza cja 'na yugo c'ü dya ga ü'ü nu; dya xo rí sögueji na jyü yo rí xi'ts'iji rí tsjagueji.

Los discípulos recogen trigo en el día de descanso

12 'Na nu pa, o cjogü e Jesús c'ua ja mi cja o ndëxü; mi ngue c'e pa 'ma mi söya c'o menzumü a Israel. Mi sant'a c'o o discípulo e Jesús, nguec'ua ma tücüji o ñirëxü c'o mi tjö't'üji; cja rrü zaji. ²Nuc'ua 'ma mü o jñanda c'o fariseo c'o mi cja c'o discípulo, cjanu o xiji c'ua e Jesús:

—Jñant'ma yo in xöpque, na cjaji c'o mama o ley Mizhocjimi c'ü dya rá cjaji yo pa yo rí söyaji.

³O ndünrü c'ua e Jesús o xipji: —Nu'tsc'ejí ya i xörügueji nu c'ü o tsja e David 'ñe c'o mi dyoji, 'ma ya mi sant'aji; maco dya in so'büji anguezeji. ⁴O cjogü e David cja o ngümü Mizhocjimi nu ja ma sjü. Cjanu o jñü c'ua c'o tjömëch'i c'o mi jüsp'üji Mizhocjimi nu. Nuc'ua e David 'ñe c'o mi dyoji o ziji c'o

tjömëch'i. Maco mama c'o ley c'ü dya mi sô e David ro zi c'o, ni ri ngue c'o mi dyoji; mi nguextjo mböcjimi c'o mi sô'ö ro zi c'o.

⁵Nu'tsc'ëji ya xo i xörügueji c'ü mama c'e ley ja ga tsja o mböcjimi. Mama c'e ley c'ü pëpji yo mböcjimi a mbo cja c'e templo yo pa yo rí sôyaji, pero dya pë's'iji nu s'ocüji; maco sjüpa yo. ⁶Rí xi'tsc'öji zo'c'üji dya nu 'naja nu xenda na sjü que na ngueje c'e templo. ⁷Ya t'opji a cjava: "C'ü ni pötcöji o animale cja rrí päscöji c'o, na jo c'ü. Pero c'ü xenda rí negö, ngue c'ü rí juentsqueji yo nin minteji", eñe Mizhocjimi. Nu'tsc'ëji in fariseoji, nu 'ma rvi unnc'ëji ngüenda c'ü pje ne ra mama ne jña nu, dya rvi so'bügueji 'ma nujyo ín discí pulogö yo dya pë's'i nu s'ocü ga ndücüji yo ñirëxü ra zaji ne sjüpa. ⁸Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, nguextjzögö sô rá mangö ja rguí süpüji yo pa yo rí sôyaji, embeji c'o fariseo.

El hombre de la mano seca

⁹Cjanu o mbedye c'ua e Jesús nu, o ma cja c'ü o nintsjimi anguezeji. ¹⁰Ma bübü nu 'naja bëzo c'ü mi dyot'ü 'naja o dyë. C'o fariseo c'o mi cãrã nu, mi jodü ja rvá ngöt'üji e Jesús cja c'o pje mi pjëzhi; nguec'ua va dyönüji e Jesús, o xiji:

—¿Cjo mama ne ley c'ü sô rá ät'äji yo sô'dyë ne pa nu rí sôyaji?, eñeji.

¹¹O ndünrú c'ua e Jesús o xipji:

—'Ma ri ñegueji 'naja ndëncjürü, nu 'ma ra zo'o cja 'na pozo c'ü dya be cjuarü, ra zo'o nu pa c'ü rí sôyaji, ¿cjo dya ri ma tsjünc'ëji c'ü? ¹²Rí xi'tsc'öji c'ü xenda ni muvi 'naja nte que na ngueje 'naja ndëncjürü.

Nguec'ua na jo rá pjös'üji nu pa c'ü rí sôyaji c'o pje ni jyodü yo nín minteji.

¹³Nuc'ua e Jesús o zopji c'e bëzo c'ü mi dyot'ü a dyë, o xipji:

— C'uana dya in dyë.

Cjanu o c'uana c'ua o dyë. Ixco jogü c'ua, c'ua ja nzi ma cja c'ü 'naja o dyë. ¹⁴Cjanu o mbedye c'ua c'o fariseo. Mi pötma mamaji ja rvá mböt'üji e Jesús.

Una profecía acerca de Jesús

¹⁵Ya xmi pärã e Jesús c'o mi ne ro tsja c'o fariseo ro mböt'üji angueze; nguec'ua va mbedye nu. Na puncjü o nte c'o o möji angueze. Y angueze o jocü c'ua texe c'o mi sô'dyë.

¹⁶Pero o mama e Jesús o xipji c'o nte c'ü dya cjó ro ma ngös'üji c'ü pje mi pjëzhi angueze. ¹⁷Nguec'ua ya ma sädã o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta Isaías:

¹⁸Bünc'ua nín mbëpcjö nu ró juajnügö, nu me rí s'iya, nu me rí mápägö.

Angueze rá unnögö ín Espíritu, ngue c'ua ra xipji yo dya menzumü a Israel ja rgá jogüji a jmi Mizhocjimi.

¹⁹Nujnu, dya cjó ra zövi o jña nu. Dya xo ra ña rrã jens'e nu, ni xo ra ña cja nda'ñi c'ü rguí dyärã na puncjü o nte.

²⁰Cãrã nte c'o nza cja 'naja dye'e c'ü ya cho't'ü, na ngue dya ga zëzhi ga ñejmeji.

Xo cãrã c'o nza cja 'naja sivi c'ü me pjüt'ü, na ngue dya nda bübü jya 's'ü o mü'büji.

Pero nín mbëpcjö, dya ra chjotü c'o; ra mbös'ü c'o. Nguec'ua ra zädã c'ü ra tsjaji c'o na jo.

²¹ Yo dya menzumü a Israel
nguejyo ra 'ñench'e o mü'büji
rgá nde'beji angueze, eñe c'e
profeta va pätpä Mizhocjimi.
Nguec'ua 'ma o ë e Jesús o 'ñe
zopjü c'o nte, ma sädä c'ü vi mama
c'e profeta.

**Acusan a Jesús de tener el
poder del demonio**

²² C'ü 'na nu pa, o ë c'o ma siji
'naja bëzo c'ü vi zürü 'naja o ndajma
c'ü dya jo; o sinpiji a jmi e Jesús .
Nu c'e bëzo mi ndëzhö, y mi ngone.
Nuc'ua e Jesús o jocü c'ua c'e bëzo.
Nuc'ua c'e bëzo, cjanu o ña c'ua y
o jñanda c'ua. ²³ Nguec'ua me mi
cijiñi texe c'o nte mi mamaji:
—Pärã, ¿cjo ri ngue o mboxbëche
e David nu rí te'beji ra manda?, mi
eñeji.

²⁴ Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'o
fariseo c'o mi mama c'o nte, cjanu
o manji c'ua:

—Je ngue e Satanás c'ü dya jo c'ü
manda cja yo demonio c'ü o unü
ne poder ne bëzo nu; guec'ua ga
pjongü yo demonio, eñeji.

²⁵ Ixmi pärã e Jesús c'o mi cijiñi
c'o fariseo, guec'ua va xipji:

—Cja 'na ndajñiñi c'ü ra chütsjëji,
ra chjorü 'ma c'o ri cãrã nu. Texe
o ndajñiñi 'ñeje texe o ngümü, 'ma
ra pötca chütsjë c'o ri cãrã nu, ra
chjorüji 'ma . ²⁶ Xo 'ñetjo e Satanás
'ma ro pjongü c'o demonio c'o ngue
o dyoji, ro chütsjë 'ma c'o . Y 'ma
rva cjanu, ¿ja rvä sö xe ro manda
'ma c'ü? ²⁷ ¿Jenga in xitscöji ngue
e Satanás c'ü o dyacö ne poder
nu rgá pjongü yo demonio? Maco
c'o in dyocjeji xo pjongüji yo. Ixi
'ñetsetjo c'ü na s'o gui tsjiñiñi.

²⁸ Rí xi'tsc'öji ngueje o Espíritu
Mizhocjimi c'ü o dyacö ne poder nu
rí pjongü yo demonio. Nguec'ua rí
jñunt'ü in mün'c'ejí c'ü na cjuana
ya säjä a ndetsc'ejí nu c'ü o 'ñeme
Mizhocjimi ra manda.

²⁹ Rí önnc'üji, ¿ja rgá sö'ö cjó ra
cjogü cja nu ngümü 'naja bëzo c'ü
me na zëzhi, cja rrü jñünbü c'o ri
pë's'i, 'ma dya ot'ü ra jyü'tp'ü a
dyë c'ü na zëzhi? Nuc'ua ya ra sö
ra pönbü 'ma texe c'o ri pë's'i cja
o ngümü. Je xo ga cjazgö nu, ya ró
töpü c'ü dya jo ngue c'ua sözgö rá
pjongü dya yo demonio.

³⁰ C'o dya tenngue co nuzgö,
chjëntjui c'ü ri nugü na ü c'o. C'o
dya ra xipji yo nte ra creozüji,
chjëntjui c'ü ri c'a's'üji yo nte ngue
c'ua dya xo ra creozüji.

³¹ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, texe c'o
o nzhubüji ra sö ra perdonaoji yo
nte. Xo 'ñe texe c'o s'o va jña c'o
ra xiji Mizhocjimi. Pero c'o ra zadü
o Espíritu Mizhocjimi ra mamaji o
bëpji o Espíritu ngueje o bëpji c'ü
dya jo, nuc'o, nunca ra perdonaoji
c'o. ³² C'o pje nde ra xitscöji nutscö
rvä ëcjö cja Mizhocjimi, ra sö ra
perdonaoji c'o. Pero c'o ra zadü
o Espíritu Mizhocjimi, nunca ra
perdonaoji c'o, ni ri ngue yo cjë dya,
ni xo ri ngueje c'o cjë c'o va ëjë 'ma
ya rguí nguins'i ne xoñijömü.

El árbol se conoce por su fruto

³³ 'Na za'a c'ü na jo'o, quis'i c'o
na jo. 'Na za'a c'ü dya ga jo'o, quis'i
c'o dya ga jo. Je xo ga cjatjonu 'na
nte. C'ü ni tsja 'na nte, je ngue c'ü
ni 'mätpä'tjo c'e nte cjo na jo cjo
jiyö. Nguec'ua 'ma na jo c'ü cja'a
'na nte, dya rí manguéji c'ü dya jo

c'e nte. ³⁴Tsijjñiji o pozü, na s'oji na ngueje po'o o posuña a ne. Je xo ga cjatsc'ejí nu; na s'otsc'ejí, nguec'ua ga mbedye in teji c'o na s'o. Na ngue c'o rí pè'sc'öji cja ín mü'büji, ngue c'o pedye cja ín tegöji. ³⁵C'o nte c'o cja na jo, mama c'ü na jo c'o, na ngueje pè's'iji na jo cja o mü'büji. Pero c'o nte c'o cja na s'o, mama c'o na s'o jña c'o, na ngueje pè's'iji na s'o cja o mü'büji. ³⁶Nutscö rí xi'tsc'öji, texe jña c'o ra mbedye o ne yo nte, zö dya ra nguiñi o ñi'iji, ra jñünpüji ngüenda c'o, nu pa c'ü ra tjün ngüenda. ³⁷C'o jña c'o na jo c'o in mangueji dya, ngue c'o rguí pedyeji na jo c'o. Pero c'o jña c'o na s'o c'o in mangueji dya, ngue c'o rguí tsja'c'üji rí sufregueji c'o, eñe e Jesús.

**La gente mala pide una
señal milagrosa**

³⁸Cjanu o mama c'ua ja nzi c'o xöpüte ñe c'o fariseo, o xiji e Jesús:
—Xöpüte, rí negöjme c'ü pje rí tsjague c'ü rá jandgöjme, ngue c'ua rá pã'c'öjme pje pjè'tsc'e.

³⁹Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipiji:
—Me na s'o yo nte yo cãrã yo cjë dya, na ngueje ya jyëziji Mizhocjimi cja rrü ndeñeji c'o dya cjuana. Nguec'ua ga dyörüji c'ü pje ra jñandaji, ngue c'ua ra mbãrãji pje pjëtscö. Pero dya ra ch'unüji c'ü ra jñandaji; nguextjo c'ua ja va tsja e Jonás c'ü mi profeta. ⁴⁰O mezhe jñipa cja 'na jñixömü o dyo'o e Jonás a mbeme c'e trajmô. Je xo rga czazgö nu nutscö rvã ëcjö cja Mizhocjimi, ra mezhe jñipa cja 'na jñixömü rá o'o a jömü. ⁴¹C'e pa

'ma ra tjün ngüenda, ra bübü nu c'o mi cãrã a Nínive, xo 'ñejyo nte yo cãrã yo cjë dya. E Jonás o ma zopjü c'o mi menzumü a Nínive; nguec'ua va nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Pero nu'tsc'ejí in cãrãji yo cjë dya, dya nzhogü in mü'büji, maco zo'c'ejí dya nu pjëzhi xenda na nojo que na ngue e Jonás. Nguec'ua ra jñün'c'ejí ngüenda rí sufregueji. ⁴²C'e pa 'ma ra tjün ngüenda, ra bübü nu c'e ndixü c'ü mi manda a ma Sur, xo 'ñejyo nte yo cãrã yo cjë dya. Nu c'e ndixü o ëjë ndeze nu ja tjorü ne xoñijömü, o ë dyärã c'o mi mama e Salomón c'ü mi pè's'i na puncjü o pjeñe. Pero nu'tsc'ejí in cãrãji yo cjë dya, dya in ne rí dyärãji; maco bünc'ua dya nu 'naja nu xenda pè's'i o pjeñe que na ngueje e Salomón. Nguec'ua ra jñün'c'ejí ngüenda rí sufregueji.

El espíritu malo que regresa

⁴³'Naja demonio c'ü dya jo 'ma ra mbedye cja o mü'bü 'naja nte, ra nzhodü c'ua ja na dyodü; jodü c'ua ja ra söya, pero dya ra chöt'ü. ⁴⁴Nguec'ua ra mama c'e demonio c'ü dya jo: “Rá nzhogü rá magö nu ja mi bünc'ö, nu ja ró pedyegö”, ra 'ñeñe. Nuc'ua 'ma ra zät'ã nu, ra chöt'ü c'ü ya rguí baxü, y ya xo rguí jocüji na jo, pero dya cjó ri bübü. ⁴⁵Nuc'ua ra ma c'ua c'e demonio xe ra ma siji c'o xe siete c'o nu midemonioji c'o xenda na s'o que na ngueje angueze; ra ë cjogüji cja o mü'bü c'e bëzo, ra mimiji nu. Nuc'ua xenda ra sofre c'e nte c'ü, que na ngueje 'ma ot'ü. Na ngue xenda ra manda c'ü dya jo. Je xo rga cjanu rgã zädã yo nte yo cãrã

yo cjë dya yo me na s'o ga tsja, eñe e Jesús.

La madre y los hermanos de Jesús

⁴⁶'Ma ndänt'ä ma ña e Jesús ma zopjü c'o nte, ya mi böbü a tji c'ü nu nana, 'ñe c'o nu cjuarma e Jesús; na ngue mi ne ro ñaji. ⁴⁷O mama c'ua 'naja c'o nte o xipji e Jesús:

—Bübü a tji c'ü nin nana, 'ñe c'o nin cjuarma; ne rí ñagueji c'o.

⁴⁸O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'e nte:

—Rá xi'tsc'öji cjó rí cjapcö mi nanagö 'ñe c'o mi cjuarmagö, embe c'e nte.

⁴⁹Nuc'ua e Jesús jo ni c'uana c'ua a dyë nu ja mi cārā c'o o discípulo, cjanu o mama:

—Je bünc'ua yo rí cjapcö mi nanagö 'ñejyo rí cjapcö mi cjuarmagö. ⁵⁰Na ngueje texe c'o ra tsja c'ua ja ga ne'le c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e, nuc'o, rí cjapcö mi cjuarmagö c'o, 'ñe mi cjügö c'o, 'ñe mi nanagö c'o.

El ejemplo del sembrador

13 C'e pa c'ü, o mbedye e Jesús cja c'e ngümü nu ja mi oxü, o ma mimi c'ua a ñünü cja c'e tazapjü. ²Nuc'ua cjanu o jmurü na puncjü o nte nu ja mi bübü angueze. Nuc'ua e Jesús o dat'ü cja 'naja bü'ü, cjanu o mimi. Texe c'o nte mi böbü'tjoji a ñünü cja c'e ndeje.

³Nuc'ua e Jesús o xipji na puncjü o ejemplo c'o nte, o mama:

—Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. 'Na mbondëxü o mbedye, o ma mbodü o ndëxü. ⁴Nuc'ua 'ma ya ma podü, bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo

cja 'ñiji. Cjanu o ë c'ua o s'ü, o 'ñe mbëchiji c'o. ⁵Bübü o ts'indëxü c'o je zobütjo cja o mbondojo nu ja dya ma pizhi o jöümü. Dya mezhe o mbes'e, na ngueje dya ma pizhi o jöümü. ⁶Nuc'ua 'ma o mbes'e e jyarü, o zant'a c'o ndëxü ixco dyot'üji, na ngueje dya ma pizhi e jöümü c'ü rví tsizi o dyü'ü. ⁷Bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o ndö o bidyi. 'Natjo c'ua va mbes'eji. Ts'i vi nocü c'o bidyi, nguec'ua va mbö't'ütjo c'o ts'indëxü. ⁸Bübü o ts'indëxü c'o je zobü c'ua ja ma jo jöümü. Nuc'o, o jogü na jo c'o. Bübü c'o o unü 'na ciento ts'indëxü nzi 'na mata; 'ñaja c'o o unü sesenta; 'ñaja c'o o unü treinta. ⁹Nu'tsc'leji bübü in tsögueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji, eñe e Jesús va xipji ejemplo c'o nte.

El propósito de los ejemplos

¹⁰Nuc'ua cjanu o chëzhi c'o o discípulo a jmi, o xipjiji:

—¿Pje ni mangue yo ejemplo gui zopjü yo nte?

¹¹O ndünrü c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'leji ya ch'a'c'leji rí pāragueji c'ua ja ga manda Mizhocjimi a jens'e, c'ü dya mi 'mārā 'ma ot'ü. Pero yo 'ñaja nte, dya ch'unü ra mbārāji. ¹²C'o pārā ja ga manda Mizhocjimi, Mizhocjimi ra unü c'ü xenda ra mbārā c'o. Pero c'o dya unü ngüenda, ra jñünbüji c'ü ts'iquë c'ü pārāji. ¹³Yo nte, ya jñandaji c'o na jo c'o rí cjağö pero dya mbārāji. O dyäräji c'o rí xipjiji pero dya ngötcöji 'ñi. Dya xo zo'o o mü'büji c'o rí xipjiji. Nguec'ua rgá xicöji o ejemplo rgá zopjüji dya, nguec'ua dya unüji ngüenda. ¹⁴Ya

va sädä anguezeji c'ü o mama e Isafas. O mama a cjava:

Rí dyäräji pero dya ra zo in mü'büji.

Rí jñandaji pero dya rí päräji.

¹⁵Yo nte, ya tsot'ü o mü'büji. 'Ma ro xogü o mü'büji, xa'ma ro zo in jñagö.

Y 'ma cjó c'o zopjüji, dya cja cjaüji ngüenda. 'Ma ro tsjapüji ngüenda, xa'ma ro dyäräji, y ro mbäräji pje ri pjëzhi.

Ya c'uinch'itjo a nzhöji. 'Ma ro jñandaji, xa'ma ro mbäräji, ro nzhogü o mü'büji.

Nuc'ua ro salvagö yo, ro jopcüji o mü'büji c'o na s'o, eñe c'e profeta va pätpä Mizhocjimi.

¹⁶Xe sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Nu'tsc'ejí 'ma in jandaji yo rí cjaö, in päräji. Y 'ma in äräji yo rí mangö, in päräji pje pjëzhi. Nuc'ü, ngue c'ü rguí mächjeji c'ü.

¹⁷Na cjuana rí xi'tsc'öji, na puncjü profeta c'o mi cärã mi jinguã, ñe na puncjü nte c'o mi cja na jo, c'o me mi ne ro jñanda yo in jandgueji, pero dya go jñantji. Xo mi ne ro dyäräji yo in ärägueji, pero dya go dyäräji.

Jesús explica el ejemplo del sembrador

¹⁸Nu'tsc'ejí rá xi'ts'íji pje ne ra mama c'e mbondëxü c'ü ró xi'ts'íji mi ndajme. ¹⁹'Ma cjó c'o ra dyärä ja ga cja ga manda Mizhocjimi, nu 'ma dya ra zo'o na jo o mü'bü, ra ë c'ua c'ü dya jo, ra 'ñe jñünbü c'o jña. Nuc'o, ngue c'o ts'indëxü c'o o zontjo cja 'ñiji c'o. ²⁰Nu c'o o

zontjo cja mbondojo, ngueje c'o ärä o jña Mizhocjimi c'o. Nuc'ua me mäjä ga 'ñejme c'o. ²¹Pero dya xo so'o na jo o mü'bü c'o y dya sido ejmeji. Na ngue c'ü ni 'ñejmeji o jña Mizhocjimi, ra nu'uji na ü, ra tsja yo nte. O ra chötüji o ndümü. Nguec'ua ra nguijñiji: “¿Pje ra dyeje c'ü rá sidogö?”, ra 'ñeñeji. Ixta jyëztjoji c'ua. ²²Nu c'o ts'indëxü c'o o zontjo cja bidyi, ngueje c'o ärä o jña Mizhocjimi. Nuc'ua me cjiññiji pje nde ra mbë's'íji cja ne xoñijöümü; y nu c'o pë's'íji ngue c'o ni dyonpüji c'o. Nguec'ua ga jyombeñeji c'o jña c'o vi dyäräji, y dya cja c'ua ja va dyäräji. ²³Nu c'o ts'indëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo jöümü, ngueje c'o so'o na jo o mü'büji 'ma äräji o jña Mizhocjimi. Nguec'ua ga tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Nguec'ua chjëntcui c'o ndëxü c'o o unü ciento nzi 'naja, o nza cja c'o o unü sesenta, o nza cja c'o o unü treinta.

El ejemplo de la mala hierba entre el trigo

²⁴Nuc'ua e Jesús o mama c'ü 'na ejemplo, o xipjiji:

—Mizhocjimi a jens'e o 'ñeme 'naja c'ü ra manda. Nuc'ü, chjëntjui nza cja 'naja bëzo c'ü o juajnü ndëxü c'o na jo, cjanu o mbodü cja o juajma. ²⁵Mi bübü 'na bëzo c'ü mi nu'u na ü c'ü vi mbodü o ndëxü. Nuc'ua 'ma ya ma iji c'o nte, cjanu o ma c'ua c'e bëzo c'ü xömü, o ma mbonbü o ndömpjin'ño nu ja ya vi mbodüji c'o ndëxü, cjanu o mbedye cja c'e juajma o ma c'ua. ²⁶Nuc'ua 'ma ya ma nguiji c'o ndëxü, ya xo nde ma nzhäjä c'ua c'o pjín'ño. Nguec'ua va 'ñetse c'ü dya nde mi

ndëxü c'o. ²⁷Nuc'ua c'o mbëpji o ē o 'ñe xiji c'ü nu lamu: "Nu'tsc'e ín lamutsc'öjme, ¿cjo dya i juajnü o ndëxü c'o na jo, i podü cja in juancje? Maco nde cja'a o pjin'ño." ²⁸O ndünrü c'ua angueze o xipjiji: "Pe ngue 'naja c'ü nugü na ü c'ü o ma mbodü c'o", embeji c'o mbëpji. O mama c'ua c'o mbëpji: "¿Cjo in negue rá ma ta't'üjme?" ²⁹O mama c'ua c'e lamu: "Iyö. Na ngueje 'ma rí cha't'üji c'o, 'na rí ts'ü's'ütjoji 'ma c'o ndëxü. ³⁰Jyëziji 'natjo c'ua ra nocüji hasta 'ma ra zädä dagrëxü. Nuc'ua rá zopjü c'o ndagrëxü rá xipjiji c'ü ot'ü ra ngä'maji c'o pjin'ño ra ndüt'üji o manaxo, cja rrü ndüt'üji cja sivi. Nuc'ua ra mbäräji c'o ndëxü, cja rrü ndëñeji c'ua ra 'ñe dyütcüji cja ín ch'ujmü, rá embeji c'o ndagrëxü."

El ejemplo de la semilla de mostaza

³¹Xe go ña e Jesús, o xipji c'ü 'na ejemplo c'o o discípulo, o mama: —C'ü ni manda Mizhocjimi chjëntjui nza cja 'na ndömortasa c'ü o jñü 'naja bëzo, cjanu o ma ndujmü cja o juajma. ³²O ndömortasa xenda ts'iquë cja yo 'ña ndömpjin'ño, pero 'ma go nocü, xenda na nojo yo que na ngueje yo pje nde ma c'ajna, na ndä'a yo. Nguec'ua va chëzhi yo s'ü va 'ñe jäs'äji o t'oxüji nu.

El ejemplo de la levadura

³³O mama c'ua c'ü 'na ejemplo, o xipjiji:

— C'ü ni manda Mizhocjimi chjëntjui nza cja ixcjüjnü c'ü o jñü 'naja ndixü o huanba jñi vola o jocjüjnü, hasta 'ma o ixqui texe c'e cjüjnü, embeji.

El uso que Jesús hacía de los ejemplos

³⁴Texe c'o jña c'o o mama e Jesús va xipji c'o nte, nde go mama o ejemplo. Dya zopjüji ne rí 'naja jña c'ü dya ro mama o ejemplo.

³⁵Nguec'ua ya ma sädä o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta:

Texe c'o rá xipjiji, rá mama o ejemplo.

Rá mangö c'o dya 'mārā ndeze 'ma o dyät'ä Mizhocjimi ne xoñijömü.

Jesús explica el ejemplo de la mala hierba entre el trigo

³⁶Nuc'ua e Jesús o 'ñezhe c'o nte. Cjanu o cjogü c'ua a mbo cja c'e ngumü nu ja mi oxü. Xo sä c'ua c'o o discípulo o 'ñe xipjiji:

—Xitscöjme ja ga cja c'o ndömpjin'ño c'o o ma mbodüji cja juajma, c'ü i xipji c'o nte.

³⁷O ndünrü c'ua angueze:

—Nu c'ü o mbodü na jo ndëxü nguezgö rvä ëcjö cja Mizhocjimi. ³⁸C'e juajma, ngue ne xoñijömü c'ü. C'o na jo ndëxü, ngue c'o o t'i Mizhocjimi c'ü manda. Nu c'o pjin'ño, ngue c'o nte c'o o t'i c'ü dya jo. ³⁹Nu c'ü mi üvi c'e lamu, ngue c'ü dya jo c'ü. C'e dagrëxü, ngue 'ma ra nguins'i nu xoñijömü. Nu c'o ndagrëxü, ngue c'o o anxe Mizhocjimi. ⁴⁰C'ua ja nzi va jmutüji c'o pjin'ño cjanu ndüt'üji cja trasivi, je xo rga cjanu 'ma ra nguins'i nu xoñijömü. ⁴¹C'o ra tsjapüji a cjanu ra sofre, ngue c'o cja na s'o, 'ñe cjaü nu minteji xo ga tsjaji c'o na s'o. Na ngueje nutsö rvä ëcjö cja Mizhocjimi, rá täcjö c'o ín anxe ra

ẽ ra 'ñe jmutũji anguezeji, cja rrũ pjongũji nu ja ri mandagõ. ⁴²Cja rrũ mboch'ũji a ma a linfiernu nu ja me rva yorũ 'naja trasivi. Je ra huẽji nu, y me ra nguũnxt'ũ o s'ibi rgá sufreji na puncjũ. ⁴³Nuc'ua c'o vi tsja na jo ra bũbũji nu ja ra manda c'ũ nu Tataji c'ũ bũbũ a jens'e, me ri juẽs'i c'o nza cja e jyaru. Nu'tsc'eji bũbũ in tsõji, rí dyărăji na jo yo jña yo rí xi'tsc'õji.

El ejemplo del tesoro escondido

⁴⁴C'ũ ni manda Mizhocjimi, xo chjẽntjui nza cja 'naja cja c'ũ mi quiji na puncjũ c'o me ni muvi, c'ũ vi dyõgũji cja 'naja juajma. O chõt'ũ 'naja bẽzo, cjanu o dyõgũtjo na yeje. Me go mājā c'e bẽzo na ngue vi chõt'ũ c'e cja, nguec'ua va ma mbõ'õ texe c'o mi pẽs'i, cjanu o ma ndõmũ c'e juajma ngue c'ua ro tsjapũ o cja cja c'e cja.

El ejemplo de la perla de mucho valor

⁴⁵Ma cjó c'o jodũ ja rgá tsjapũ o t'i Mizhocjimi c'ũ manda, nuc'ũ, chjẽntjui nza cja 'na comerciante c'ũ mi jodũ perla c'o me ni muvi. ⁴⁶Nuc'ua o mbārā c'e bẽzo ja mi pẽs'iji 'naja perla c'ũ me ni muvi na puncjũ. Nguec'ua va ma mbõ c'ua texe c'o mi pẽs'i, cjanu o ndõmũ c'ua c'e perla.

El ejemplo de la red

⁴⁷C'ũ ni manda Mizhocjimi c'ũ bũbũ a jens'e, chjẽntjui 'naja rre c'ũ ra mbāt'aji cja tazapjũ, ra zo'o texe c'o pje nde ma jmõ. ⁴⁸Nuc'ua 'ma ya ra nizhi c'e rre, c'o mbẽjmõ ra pjons'ũji a ma a ñũnũ. Cja rrũ

mimiji c'ua, ra juajnũji c'o na jo jmõ, ra dyũt'ũji cja c'o o bos'iji c'o. Pero c'o jmõ c'o dya s'a'a, ra mboztjoi nu c'o. ⁴⁹Je xo rga cjatjonu, 'ma ra nguins'i nu xoñijõmũ. Ra ẽ c'o o anxe Mizhocjimi ra 'ñe pjongũji c'o nte c'o na s'o a nde cja c'o na jo. ⁵⁰Nuc'ua ra mboch'ũji c'ua ja rva yorũ 'naja trasivi nu ja ra huẽji, y me ra nguũnxt'ũ o s'ibi rgá sufreji na puncjũ.

Tesoros nuevos y viejos

⁵¹Xe go xipijji c'ua:
—¿Cjo i pārāgueji dya texe yo ya ró xi'tsc'õji?

O ndũnrũ c'ua anguezeji:
—Jā, ín Jmuts'ügõjme, ya ró pārājme.

⁵²Nuc'ua angueze o xipijji c'ua:
—I pārāji c'o ejemplo c'o ró xi'tsc'õji. Nguec'ua rí xi'tsc'õji, texe c'o ya mbārā na jo ja ga manda Mizhocjimi a jens'e, chjẽntjui 'naja bẽzo c'ũ ri pẽs'i 'naja cja c'ũ ri quiji c'o cja nuevo, 'ñe c'o ya mezhe. 'Ma pje c'o rguí jyodũ c'o ri cārā o ngumũ c'e bẽzo, ra ma c'e bẽzo ra ma ngama, o ra ma jñũmũ nu ja ri pẽs'i c'o.

Jesús en Nazaret

⁵³Nuc'ua 'ma mũ o nguarũ e Jesús o mama c'o ejemplo, cjanu o mbedye c'ua nu. ⁵⁴Cjanu o ma nu ja mi menzumũ. Cjanu o cjogũ a mbo cja nintsjimi o xõpũ c'o nu menzumũji. Nguec'ua anguezeji me co nguijnĩji, o mamaji:

—¿Ja va mbārā nu, 'ñe ja ga tsja'a yo me na nojo yo nunca rí nugõji?

⁵⁵¿Cjo dya nguejnu o t'i c'ũ mi yaxũ nu? ¿Cjo dya ngue nu nana c'ũ ni

chjū e María ? ¿Cjo dya ngue nu cjuarma e Jacobo, 'ñe e José, 'ñe e Simón, 'ñe e Judas? ⁵⁶¿Cjo dya xo bübü c'o nu cjū cja ne jñiñi va? Nama, ¿ja va mbārā 'ma ne bēzo c'ü ni tsja yo? Maco xo menzumü va nu, eñeji.

⁵⁷Nguec'ua ma ünbüji e Jesús. E Jesús o xipji c'ua anguezeji:

—'Na profeta nde respetaoji nu ja dya ri menzumü y ätäji. Pero nu ja ri menzumü, dya respetaoji c'ü. Ni xo ri ngue c'o ri cārā cja ngümü, dya xo respetaoji c'ü.

⁵⁸Nuc'ua e Jesús dya jocü nu na puncjü c'o mi sō'dyē, ni pje xe ro tsja, na ngueje dya mi ejmeji angueze.

La muerte de Juan el Bautista

14 E Herodes mi manda cja c'e xoñijōmü a Galilea. Nuc'ua c'o pa c'o, o dyärā e Herodes me mi mama c'o nte c'o mi cja e Jesús. ²O mama c'ua e Herodes o xipji c'o o mbēpji:

—Nu c'ü me nädäji, ngue e Juan c'ü mi jichi yo nte. O ndū, pero pe ya tetjo, nguec'ua na zēzhi angueze ga jocü c'o sō'dyē. Y xo cja'a a cjanu na puncjü c'o na nojo, embeji.

³⁻⁴Ma xe mi bübütjo e Juan, e Herodes mi bün'hui c'ü nu bēpe c'ü mi chjū Herodías. Nu c'e ndixū mi ngue o su e Felipe c'ü nu cjuarma e Herodes. Nguec'ua ma mama e Juan ma xipji e Herodes:

—Dya pje ga jo rí 'ñenpe nu su nin cjuarma, embe.

O ē c'ua 'na nu pa, o manda e Herodes o zürüji e Juan, o jyüt'üji co cadena, cjanu o ngot'üji a pjörü.

⁵Y nuc'ua e Herodes mi ne ro

mbö't'ü e Juan. Pero mi sū'ü 'na pje ro tsjapü c'o nte, na ngueje mi junt'ü o mü'büji c'ü mi profeta e Juan mi pätpä Mizhocjimi ma zopjü c'o nte. ⁶Nuc'ua 'ma o cumple o cjē e Herodes, o mbita o tsjaji o mbaxua. Nuc'ua c'ü o xunt'i e Herodías o neme a jmi nu ja ma cāji. Me go mājā c'ua e Herodes. ⁷O xipji c'ua c'e xunt'i:

—C'ua ga mbārā Cjimi 'ma pje rí dyötcü, nutscö rá da'c'ü, eñe e Herodes.

⁸Nuc'ua c'ü nu nana c'e xunt'i o dyüt't'ü o xipji c'ü pje ro dyötü e Herodes. O ma c'ua c'e xunt'i o ma xipji:

—Ixtí dyacö dya a ñi e Juan c'ü jichi yo nte, dyacö co 'naja mblato, eñe c'e xunt'i.

⁹Me co ndümü c'ua c'e rey Herodes. Pero jo ni mbeñe c'ü vi nädä Cjimi, 'ñe c'ü ya vi dyärā c'o nte c'o ma cā'ā nu. Nguec'ua va manda ro unüji c'e xunt'i c'ü vi dyörü. ¹⁰O manda ro ma jñüpcüji a ñi e Juan nu cja c'e pjörü. ¹¹Nuc'ua 'ma ya vi jñüpcüji o ñi, cjanu o jünji c'ua cja 'naja mblato, cjanu o unüji c'e xunt'i. Cjanu o ma c'ua c'e xunt'i o ma unü c'ü nu nana.

¹²Jo ni säjä c'ua c'o o discípulo e Juan, o 'ñe ndunüji c'ü o cuerpo e Juan. Cjanu o ma dyögüji c'ua c'ü. Cjanu o möji c'ua, o ma xiji e Jesús c'ü ya vi bö't'ü e Juan.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹³Nuc'ua 'ma o mbārā e Jesús c'ü vi mbö't'üji e Juan, o mbedye c'ua ja mi bübü. O ma c'ua cja 'naja büt'i; je ro zät'ā nu ja dya cjó mi

ndeñe, nu ja ro büntsje. O mbārā c'ua c'o nte c'ü vi dat'ü e Jesús cja c'e bü, ro mbes'e a 'nanguarü cja c'e tazapjü. Nguec'ua va mbedyeji cja c'o o jñiñiji, o ngös'üji a ñünü ngue c'ua ro zät'äji nu ja ro zät'ä e Jesús. ¹⁴Nuc'ua 'ma mü o mbes'e cja c'e bü, e Jesús o jñanda c'ü ya ma cā'a na puncjü o nte. Y e Jesús o juentseji anguezeji, o jocü c'o mi sö'dyë. ¹⁵Nuc'ua 'ma ya vi nzhä, o chëzhi c'o o discípulo a jmi, o xiji:

—Nu va ja rí cārāji, majyadü va. Ya xo nzhä'ä. Nguec'ua rí xipji yo nte ra möji cja c'o jñiñi, ra ma ndömüji c'ü ra ziji.

¹⁶Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Dya ni jyodü ra ma yo. Nu'tsc'ejí rí unngueji c'ü ra ziji.

¹⁷O ndünrü c'ua c'o discípulo o mamaji:

—Tsi'ch'atjo tjömëch'i c'o jünji a 'ñecjua, cja na yeje jmō'ō. Nguec'ua, çja rgá sö rá 'huiñigöjme yo nte yo me na puncjü?

¹⁸O mama c'ua e Jesús:

—Ma tsincöji a 'ñecjua c'o tjömëch'i 'ñe c'o jmō.

¹⁹Nuc'ua e Jesús o xipji c'o nte ro mimiji cja t'ëbi. Cjanu o jñü c'ua c'o tsi'ch'a tjömëch'i, 'ñe c'o yeje jmō. Jo ni nā's'ä c'ua a jens'e va unü 'na pöjō Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi c'ua c'o tjömëch'i, o unü c'o o discípulo. Nuc'ua c'o discípulo o unüji c'o nte.

²⁰Go ñönüji texeji go nijmiji na jo. Xe go nguistjoji c'ua c'o ya nde mi ts'ipëraso, xe go nizhtjo doce bos'i.

²¹Tsi'ch'a mil c'o bëzo c'o vi ñönü; dya bezhe c'o ndixü, ni ri ngue c'o ts'it'i, ni xo ri ngue c'o ts'ixut'i.

Jesús camina sobre el agua

²²Nuc'ua e Jesús o xānbä c'o o discípulo ro dat'üji cja c'e bü'ü, ro möji a 'nanguarü cja tazapjü. Nuc'ua 'ma ya mi ma c'o discípulo, e Jesús o xipji c'o nte ro möji o ngumüji. ²³Nuc'ua 'ma ya vi ma c'o nte, o ma e Jesús cja 'naja t'eje, o ma dyötü Mizhocjimi. Nuc'ua 'ma ya vi xömü, ya mi 'natsjé nu e Jesús. ²⁴Nu c'e bü'ü ya mi pa a nde cja c'e tazapjü. Pero me mi pjat'ü na zëzhi c'e ndeje cja c'e bü'ü, na ngueje c'e ndajma je mi 'ñeje nu ja mi ma c'e bü. ²⁵Nuc'ua 'ma ya ma 'ñetsajömü, o ma e Jesús mi nzhodü a xes'e cja c'e ndeje; mi ma'a nu ja ma cā c'o o discípulo cja c'e bü. ²⁶Nuc'ua c'o discípulo, 'ma mü o jñandaji ma nzhodü e Jesús a xes'e cja c'e ndeje, me co züji c'ua go mapjüji na jens'e go manji:

—Chjā 'na piche nu va ñ nu, eñeji va mapjüji.

²⁷Nuc'ua e Jesús o zopjüji o xipjiji: —Nguezgö. Dya ra pi'tsc'ejí, dya rí sügueji.

²⁸Jo ni ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, nu 'ma ngue'tsc'e, xitscö xo rá nzhodü a xes'e cja c'e ndeje rá ma tjün'c'ü.

²⁹O ndünrü c'ua e Jesús o xipji: —Chjä'dä, Pedro.

O dagü c'ua e Pedro cja c'e bü, o nzhodü a xes'e cja c'e ndeje; mi ma'a nu ja ma ëjë e Jesús. ³⁰Nuc'ua 'ma o zö'ö e Pedro que ma zëzhi c'e ndajma, me go zü c'ua go mbürü go nguibi c'ua. Jo ni mapjü c'ua na jens'e, o mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, tsjüxcö; 'ma jiyö rá quibigö cja ne ndeje.

³¹Jo ni c'uana c'ua a dyë e Jesús go pënch'i e Pedro, o xipji:

—Nu'tsc'e dya ín ejmezügö na jo. ¿Jenga i yembeñe?

³²Nuc'ua 'ma ya vi ndes'evi cja c'e bü'ü, o böbü c'ua c'e ndajma.

³³Nuc'ua c'o discípulo c'o mi cālā cja c'e bü'ü, o ndüñijömüji a jmi e Jesús, o xipjiji:

—Na cjuana o T'itsc'e Mizhocjimi, embeji.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

³⁴'Ma ya vi zät'äji a 'nanguarü cja c'e tazapjü, o mbes'ejí c'ua. Mi xiji a Genesaret c'e xoñijömü. ³⁵Nuc'ua c'o bëzo c'o mi menzumü nu, o mbārāji c'ü mi ngue e Jesús c'ü vi zät'ä nu. Nguec'ua o ndājāji c'o ro ma cöste nu cja c'e jñiñi. Cjanu o sinpiji e Jesús texe c'o mi söt'dyë.

³⁶O tsja c'o nte o dyötüji sjëtsi e Jesús c'ü ro ndötpüji zö ri nguextjo o fleco c'ü o bitu angueze. Nuc'ua texe c'o o ndötpü, nde go ndis'i c'o.

Lo que hace impuro al hombre

15 Nuc'ua c'o fariseo ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, o mbedyeji a Jerusalén o sāji cja e Jesús, o xipjiji:

²—¿Jenga yo in discípuologue, dya sūpüji yo tjürü yo o zocüzüji c'o ín mboxatitaji? Maco dya xindyëji 'ma go ziji o xëdyi.

³O ndünrū c'ua e Jesús o xiji:

—Nu'tsc'ejí, ¿jenga ín sūpqueji yo o tjürü c'o ín mboxatitaji? Maco dya ín cjaji c'ü manda Mizhocjimi.

⁴Mizhocjimi mama a cjava:

“Respetaoji nin tataji, ñe nin nanaji, y rí pjös'üji c'o rguí jyodüji. C'ü ra zadü nu tata o nu nana, ra mböt't'üji c'ü”, eñe Mizhocjimi. ⁵⁻⁶Pero nu'tsc'ejí nan'ño gui mangueji. In mangueji 'ma pje ni jyodü c'o nu tata 'naja nte, ra sō ra mama c'e nte ra xipji c'o nu tata: “Perdonaozüvi pero c'ü ro pjöxc'övi, ya ró mama rá mbeñe Mizhocjimi. Nguec'ua dya sō rá pjöxc'övi”, ra ñembevi. Nguec'ua nu'tsc'ejí ín fariseoji ñetsc'ejí ín xöpüteji ín cjaþüji c'ü dya ni muvi c'ü manda Mizhocjimi, na ngueje ín jizhiji yo o tjürü c'o ín mboxatitaji. ⁷Nu'tsc'ejí ín cjaþqueji c'ü me na jotsc'ejí, pero dya cjuana. Na cjuana c'ü o mama e Isaías c'ü ja ga cjatsc'ejí. O mama a cjava:

⁸Nujoyo nte yo, sūcö yo, pero nguextjo co o neji.

C'o o mü'büji, na jē bübü co nutschö.

⁹Bē ga zücö yo. Jizhiji yo o tjürü yo nte; cjaþüji c'ü ri ngueje o jña Mizhocjimi yo, eñe e Isaías va pätpä Mizhocjimi.

¹⁰Nuc'ua e Jesús o xipji c'o nte:

—Chëzhiji ga ñeva. Dyäräji na jo, ngue c'ua rí päräji ja ga cja. ¹¹Zö dya ra xindyë 'na nte ante c'ü ra zi o xëdyi, pero dya ngue c'o jñönü c'o ra s'onbü o mü'bü c'ü rrā s'o c'e nte, iyö. C'ü ra s'onbü o mü'bü c'e nte, ngue c'o na s'o c'o ra nguññi a mbo o mü'bü, cja rrü ña c'o na s'o, embeji.

¹²Nuc'ua c'o discípulo o chëzhiji a jmi, o xiji:

—¿Cjo i unnc'e ngüenda o üdü c'o fariseo 'ma o dyäräji c'o jña c'o i mangue?

¹³O ndünrū c'ua e Jesús o mama:

—Texe c'o za'a c'o dya ngant'a mi Tatagö c'ü bübü a jens'e, ra c'üs'ü c'o. ¹⁴Jyëziji yo fariseo. Na ngueje c'apü jizhiji c'ü na jo 'ñiji c'o nte c'o dya pje pãrã, pero anguezeji chjëntji c'ü ri ndëzhöji. In pãrãgueji 'ma ra tsja 'naja ndëzhö ra ngüjnü nu mindëzhövi, ra zo'ovi nza yejui cja cöt'ü 'ma.

¹⁵O ndünrö c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Xitscöjme ja ga cja c'e ejemplo c'ü i xitsijme mi ndajme.

¹⁶O ndünrö c'ua e Jesús o mama:

—¿Cjo xo 'ñetsc'ëji xo bë'tsc'ëji c'ü rí pãrãgueji ja ga cja o jñönü? ¹⁷Texe jñönü c'o c'üt'ü 'naja nte'e, je nde sät'ä a mbeme c'o, y je nde ni mbedye a ndü'bü c'o. ¹⁸Pero c'o jña c'o pedye a ne 'naja nte, je ni 'ñeje cja o mü'bü c'o. Nuc'o, ngue c'o ni s'onbü o mü'bü c'e nte c'ü, ngue c'ua na s'o. ¹⁹Je ngueje cja o mü'bü yo nte, nu ja ni 'ñeje c'ü ni nguijñiji s'opjeñe, 'ñe c'ü ni pö't'üntëji, 'ñe c'ü ni tsäji o ndixü, 'ñe yo ndixü c'ü ni tsäji o bëzo. Je xo ni 'ñeje nu c'ü pje ni pönüji, 'ñe c'ü ni xosp'üji o bëchjine nu mintëji, 'ñe c'ü ni santeji. ²⁰Nujyo, nguejyo ni s'odü o mü'bü 'naja nte yo, dya ngue c'ü dya ni xindyë 'ma go zi o xëdyi.

Una mujer extranjera que creyó en Jesús

²¹Nuc'ua o mbedye nu e Jesús, o ma a ma cja c'o jñiñi a Tiro 'ñe a Sidón. ²²Nuc'ua 'ma ya mi pa e Jesús cja 'ñiji, o ã c'ua 'naja ndixü c'ü mi menzumü a Canaán, c'ü vi mbedye cja c'ü o jñiñi. Mi mapjü mi mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö o mboxbëchets'ü e David,

juentsquegö. Na ngueje ín xunt'i me 'nanga mbö't'ü; ya zürü 'naja s'ondajma.

²³Pero e Jesús dya go ndüntü c'ü. Nuc'ua c'o o discípulo e Jesús o chëzhiji a jmi e Jesús, o dyötüji na puncjü o xipjiji:

—Xöpüte, pjös'ü ne ndixü, cja rrí xipji ra ma. Na ngue mapjü na jens'e ga ndünt'ü ín xütjüji.

²⁴O mama c'ua e Jesús:

—C'ü vi ndäcjö Mizhocjimi, ngue c'ü rá pjös'ü yo ín menzumügöji a Israel yo chjëntji nza cja ndëchjürü c'o ya bëzhi. Nguextjo yo vi ndäcjä rá pjös'ü.

²⁵Nuc'ua c'e ndixü o ëjë, o 'ñe ndünijömmü a jmi e Jesús, o xipji: —Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, pjöxcügö.

²⁶O ndünrö c'ua e Jesús:

—Dya jo ra jñünbüji o xëdyi yo t'i, c'ü ra panbaji o dyo'o.

²⁷O mama c'ua c'e ndixü:

—Jä, na cjuana c'ü in mangue, ín Jmuts'ügö. Pero zö jyëtsquijme dyo'o c'o in menzumügueji a Israel, in pãrãgue ja ga cja yo dyo'o, siji c'o ngünxëdyi c'o jãbã cja o mexa nu jmuji, c'o jã'bã c'o ts'it'i.

²⁸O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e ndixü, na jo c'ua ja gui 'ñejme c'ü rá pjöxc'ü. Rá pjöxc'ü c'ua ja gui ñe, embe.

Ixco jogü c'ua c'e ndajme c'ü o xünt'i c'e ndixü.

Jesús sana a muchos enfermos

²⁹Nuc'ua xe go matjo e Jesús, o cjogü a ñünü cja c'e tazapjü c'ü ni chjü a Galilea. O ma cja 'na t'ëje, o mimi c'ua nu. ³⁰O sä c'ua na puncjü o nte nu ja mi bübü e Jesús, ma sinpiji c'o mi sö'dyë. Ma sinpiji c'o

mi me'dye, 'ñe c'o mi ndëzhö, 'ñe c'o mi ngone, 'ñe c'o mi dodyë, 'ñe c'o xe 'ñaja ndötc'ijeme. Ma ë'p'ëji a jmi e Jesús. Nde go jocüji c'ua anguezeji. ³¹C'o nte o jñandaji c'o mi ngone o mbürü o ña'a c'o, 'ñe c'o mi dodyë me go jogü c'o, 'ñe c'o mi me'dye me go nzhodü na jo c'o, 'ñe c'o mi ndëzhö me co jñanda c'ua c'o. Nguec'ua c'o nte me go nguijñiji na ngue nunca mi jandaji a cjanu. Y me co ma't'üji c'ua c'ü o Mizhocjimi c'o menzumü a Israel, mi mamaji c'ü me na nojo angueze.

**Jesús da de comer a
cuatro mil hombres**

³²Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o o discípulo ro chëzhiji a jmi, cjanu o xipjiji:

—Rí juentscö yo nte, na ngueje ya ëdyi jñipa c'ü ya rí cãrgöji va yo, y dya cja jünji pje ra ziji. Dya rí ne rá tãjä ra ma o ngumüji c'ü dya ra ziji o xëdyi; ra tögüji cja 'ñiji.

³³O ndünrü c'ua c'o o discípulo o xipjiji e Jesús:

—¿Ja rá tötc'öjme tjömëch'i c'ü rguí nijmi yo nte yo na puncjü? Na ngueje rí cãrgöji va cja ne majyadü.

³⁴O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Ja nzi tjömëch'i va jüngueji?

O manji anguezeji:

—Yencho tjömëch'i, cja na ja nzitjo jmö'ö.

³⁵Nuc'ua e Jesús o manda c'o nte ro minji a jömi. ³⁶Cjanu o jñü c'ua c'o yencho tjömëch'i, cja na 'ñe c'o jmö'ö, cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi c'ua, cjanu o unü c'o o discípulo. Nuc'ua c'o o discípulo o unüji c'ua c'o nte. ³⁷Nuc'ua go ñönüji texeji

go nijmiji na jo. Y xe go nguistjoji c'o ts'ipëraso c'ü vi mboncjütjo, c'o xe yencho bos'i c'o go nizhtjo. ³⁸Mi nziyo mil c'o bëzo c'o vi ñönü; dya mbezheji c'o ndixü, ni ri ngueje c'o ts'it'i, ni xo ri ngueje c'o ts'ixut'i.

³⁹Nuc'ua e Jesús o xipji c'o nte ro möji o ngumüji. Cjanu o dat'ü c'ua cja c'e bü'ü, o ma cja c'o jñiñi a ma a Magdalá.

**Los fariseos y los saduceos
piden una señal milagrosa**

16 'Ma ya vi zät'ä nu e Jesús, o sãjä c'ua c'o fariseo 'ñe c'o saduceo. Chaque o ë dyönüji e Jesús o xipjiji:

—Jítscöjme 'na señal a jens'e c'ü me na nojo, ngue c'ua rá pãräjme pje pjëtsc'e.

²O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—'Ma ya mbat'ütjo a jens'e 'ma nzhä'ä, in mangueji ya ra jopa c'ü na ye nu pa. ³'Ma xörü 'ma va cjins'i tangömü, in mangueji ra 'ñe dyebe 'ma. Nu'tsc'eji in cjaüpji na jots'üji, in unüji ngüenda ja ga 'ñetse a jens'e, nguec'ua in pãräji ja ga cja yo jopa, 'ñe yo ra 'ñeje dyebe. Pero dya in unnc'eji ngüenda ja ga pëpji Mizhocjimi yo cjë yo rí cãräji dya. ⁴Nu'tsc'eji in cãräji yo cjë dya, na s'otsc'eji i jyëzgueji Mizhocjimi. Nguec'ua in ötcügöji pje rí jñandgueji ngue c'ua rí pãrägueji pje pjëtscö. Pero dya ra ch'a'eji pje rí jñandgueji; nguextjo c'ü o tsja e Jonás c'ü mi profeta, embeji.

Ixco ma c'ua e Jesús o zogütjo c'o fariseo 'ñe c'o saduceo.

La levadura de los fariseos

⁵Nuc'ua c'o discípulo o möji a 'nanguarü cja c'e tazapji. O

iyombeñeji, dya jñünüji o tjömëch'i.

⁶Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötüpüji ngüenda c'o o levadura c'o fariseo 'ñe c'o saduceo.

⁷C'o discípulo mi pötma mamaji:

—Xitscöji a cjanu e Jesús, na ngueje c'ü dya ró jüngöji o tjömëch'i.

⁸Mi pârã e Jesús c'ü mi cijjñiji, nguec'ua va xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'eji, dya in ejmezügöji na jo. ¿Jenga in pötqui dyönütsjéji na ngue c'ü dya i jñüji o tjömëch'i?

⁹¿Cjo dya be in pârãgueji c'ü sö rá da'c'eji c'ü rí si'iji? ¿Cjo dya in mbenn'eji c'o ts'i'ch'a tjömëch'i? Maco o nijmi c'o ts'i'ch'a mil o bëzo. ¿Cjo dya i tsis'itjoji ja nzi bos'i c'o o mboncjütjo? ¹⁰¿Cjo dya xo in mbeñeji c'o yencho tjömëch'i? Maco xo nijmi c'o nziyo mil o bëzo. Maco xo i tsis'itjoji ja nzi bos'i c'o ts'ipëraso c'o o mboncjütjo. ¹¹Ró xi'tsc'öji rí pjötüpüji ngüenda c'o o levadura c'o fariseo 'ñe c'o saduceo, pero dya ngue c'o tjömëch'i c'o ró mangö. ¿Jenga dya in unnc'eji ngüenda?

¹²Nuc'ua, cja mbârã c'ua c'o discípulo pje mi ne ro mama e Jesús va xipjiji ro mbötüpüji ngüenda c'o o levadura c'o fariseo, 'ñe c'o saduceo. O mbârãji e Jesús vi jyëtsi o levadura c'o o tjürü c'o fariseo 'ñe c'o saduceo. O unüji ngüenda c'ü ro mbötüpüji ngüenda c'o o tjürüji, dya ro tsjaji.

Pedro declara que Jesús es el Cristo

¹³Nuc'ua e Jesús o ma a ma cja c'e jñiñi a Cesarea de Filipo. 'Ma o zät'ä nu, o tsja t'önü e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—¿Pje mama yo nte'e pje pjëtscö nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi?

¹⁴Anguezeji o manji:

—Bübü c'o mama ngue'tsc'e e Juan c'ü mi jichi yo nte; 'ñaja c'o mama ngue'tsc'e c'e profeta Elías; 'ñaja c'o mama ngue'tsc'e c'e profeta Jeremías, o 'ma jiyö, c'ü 'naja profeta c'o ya ndü.

¹⁵O ndünrö c'ua e Jesús o xipjiji:

—Natsc'eji, ¿pje xo in mangueji, pje pjëtscö?

¹⁶O ndünrö c'ua e Simón Pedro o xipji:

—Nutsö rí mangö ngue'tsc'e Cristo. Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi c'ü ixi бүбү.

¹⁷O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e Simón, o t'itsc'e e Jonás, dya cjó xi'tsc'e 'na nte c'ü o T'izgö Mizhocjimi. Nu c'ü o tsja'c'e i pârãgue, ngueje mi Tatagö c'ü бүбү a jens'e. Nguec'ua ngue nu rgui mäcje. ¹⁸Nutsö xo rí xi'tsc'ö ngue'tsc'e e Pedro. Nza cjatsc'e 'na ndojo c'ü ni jyäbäji ngümü. Na ngue c'e jna c'ü rí xipjigue yo nte, na puncjü c'o rá cjacö ín ntegö. Zö ra ndüji, pero ra büntjo na ye co nuzgö c'o. ¹⁹Rá da'c'ü poder cja c'o nte c'o unü o mü'büji Mizhocjimi c'ü manda. Rá da'c'ü poder cja ne xoñijömü rí xipjiji pje ni mbë c'o na s'o c'o dya ra tsjaji, y xo rí xipjiji pje ni mbë c'o na jo c'o ra tsjaji. Nu c'ü rí xipjiji, ngue c'ü mama Mizhocjimi pje ni mbë c'o na jo ra tsjaji, 'ñe pje ni mbë c'o dya jo c'o dya ra tsjaji.

²⁰Cjanu o xipji c'ua c'o o discípulo:

—Dya cjó rí xiqueji cjo nguetscö Cristo, embeji c'o.

Jesús anuncia su muerte

²¹Ndeze c'o pa c'o, o mbürü e Jesús o xipji c'o o discípulo c'ü mi jyodü ro zädä. O xipjiji:

—Ni jyodü rá magö a ma a Jerusalén, ra jñünncöji ngüenda rá sufregö na puncjü; ra tsja c'o tita c'o manda, 'ñe c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o xöpüte. Xo ni jyodü ra mbötcöji, pero rá tetcjö c'ü na jñi nu pa, embeji c'o discípulo.

²²Nuc'ua e Pedro o ndans'avi e Jesús ro ñatsjévi. Cjanu o mama c'ua e Pedro o huénch'i e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ra juen'tsc'e Mizhocjimi, dya ra jyézi c'ü ra tsja'c'üji yo in mangue.

²³Nuc'ua e Jesús o jñanda e Pedro, o xipji:

—C'ueñe ín jmigö, na ngueje i dyätque c'ü dya jo i xitscö yo jña yo. Na ngueje c'e pjeñe c'ü in cjiñigue dya, dya ngue c'ü cjiñi Mizhocjimi; ngueje c'ü cjiñi yo nte.

²⁴Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—'Ma cjó c'o ne ra ndennguegö ra tsja c'ua ja nzi rgá cjagö, ni jyodü dya cja ra tsja c'o netsjé angueze. Y ra bübü dispuesto ra sufre o ra ndü'ü. Y ra tsjacjuana ra ndennguegö. ²⁵'Ma cjó c'o dya bübü dispuesto ra sufre o ra ndü nguec'ua dya ra ne ra ndenngue co nutscö, dya ra chöt'üji c'ü rguf bübütjoji. C'o tenngue co nutscö, zö ra mbö't'üji, pero ra chöt'üji c'ü rguf bübütjoji. ²⁶Nu 'ma ro tsja 'naja nte ro tsjapü o cjaja texe yo bübü va cja ne xoñijöümü, pero 'ma dya ro 'ñejmezü, çpje ro dyeje 'ma? Na ngueje ro jyézi Mizhocjimi c'e

nte. Y 'ma ya jyézi Mizhocjimi c'e nte, zö ro tsja c'e nte ro unü c'ua Mizhocjimi texe c'o ri pë's'i, pero dya ro ë bübü 'ma Mizhocjimi co c'e nte. ²⁷Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, rá ëcjö na yeje co c'o ín anxe. Me rrä zö c'ua ja rva ëcjö, c'ua ja ga cja me na zö c'ü mi Tatagö. Nuc'ua c'o o tsja na jo, rá unüji c'o na jo. Pero c'o o tsja na s'o, rá cjaþüji ra sufreji. ²⁸Na cjuana rí xi'tsc'öji, bün'c'ua ja nzi yo dya ra ndü hasta 'ma cja ra jñandgöji c'ua ja rga cjaþgö, 'ma rá ëcjö rá ë manda. Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ra jñandgöji c'ua ja ga cjaþgö me rrä zëzhizgö, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

La transfiguración de Jesús

17 Xe go mezthto c'ua 'nanzo, e Jesús o zidi e Pedro, 'ñe e Jacobo, 'ñe e Juan c'ü nu cjuarma e Jacobo. O mötsjëji c'ua cja 'na t'eje c'ü me ma jens'e. ²'Ma mi cārāji nu, 'nangua juēns'i c'ua o jmi e Jesús nza cja e jyarü. Y c'o o bitu, me ma t'öxü me mi juēns'i. ³Cjanu o 'ñetse c'ua e Moisés, 'ñe e Elías, ya mi ñaji e Jesús. ⁴Jo nu ña c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'öjme, me na jo rí cārājme va co nu'tsc'e 'ñe e Moisés 'ñe e Elías. 'Ma in negue, rá ät'ājme va jñi ngümü. 'Naja c'ü rá ä'tc'öjme, 'naja c'ü rá ä'tp'ājme e Moisés, 'naja e Elías.

⁵'Ma ndänt'ä ma ña e Pedro, o sä c'ua 'naja ngömü c'ü me mi juēns'i, o 'ñe ngobü anguezeji. Xo t'ärä c'ua 'naja jña cja c'e ngömü c'ü mi mama a cjava:

—Nujnu ngue ín Ch'igö, nu me rí ne'e y me rí mápägö. Ni jyodü rí dyätqueji nu.

⁶Nuc'ua 'ma mü o dyärä a cjanu c'o discípulo, 'nangua nügüji na ngueje me co pizhiji va züji.

⁷Nuc'ua o chëzhi e Jesús o 'ñe's'e o dyë c'o discípulo, o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ñangueji, dya rí sūji.

⁸Nuc'ua 'ma o jñüs'ü o ñi c'o discípulo, dya cja jñandaji e Moisés 'ñe e Elías; ya mi nguextjo e Jesús.

⁹Nuc'ua 'ma ya ma sjöbüji cja c'e t'eje, cjanu o mama e Jesús o xipjiji:

—Dya cjó rí xipjiji yo cja i jñandaji. Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, 'ma rá tügö cja rrü tegö, cja rí xipjiji 'ma yo nte.

¹⁰Nuc'ua c'o discípulo o dyönüji e Jesús:

—¿Jenga mama c'o xöpü o ley Mizhocjimi c'ü ni jyödü ot'ü ra ëjë na yeje e Elías, cja rrü ëjë Cristo?

¹¹O ndünrü c'ua e Jesús o mama:

—Na cjuana c'e jña c'ü mamaji, c'ü ot'ü ra ë na yeje e Elías ra 'ñe jocü texe. ¹²Pero nuzgö rí xi'tsc'öji, e Elías ya ë na yeje c'ü. Pero dya go mbärä yo nte pje mi pjëzhi c'ü; go tsjapüji c'ü go ne anguezeji. Je xo rga czazgö nu. Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, rá sufregö c'ua ja rgá ne yo nte.

¹³O mbärä c'ua c'o discípulo c'ü vi mama e Jesús. O unüji ngüenda cjó mi ngue c'ü vi jyëtsivi e Elías; o mbäräji c'ü vi jyëtsivi e Juan c'ü mi jichi yo nte cja ndare.

Jesús sana a un muchacho epiléptico

¹⁴Nuc'ua 'ma o zät'äji cja c'o nte, o peje c'ua 'naja bëzo cja c'o nte, o 'ñe ndünijömmü a jmi e Jesús, o xipji:

¹⁵—Nu'tsc'e íñ Jmuts'ügö, jueuntsquegö c'ín ch'i, na ngueje me pö't'ü o taque, ndajmetjo ga ndü. Ya

na puncjü ga zo a sivi, y na puncjü ga c'ot'ü cja ndeje. ¹⁶Ró sinpigö yo in discípulo; anguezeji dya go sö go jocüji.

¹⁷Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'o discípulo:

—Nu'tsc'eji in cārāji dya yo cjë dya, dya jo ga pjeñe c'o in cijññji. ¿Jenga dya in creozüji rá pjöxc'üji rí tsjaji c'o na nojo? Maco ya mezhe rí cārāgöji, ya mezhe rí pë'sc'ö paciencia co nu'tsc'eji. Ma sinquiji a 'ñecjua c'e t'i.

¹⁸Nuc'ua o tsja e Jesús o huëñch'i c'e ndajma c'ü dya jo c'ü vi zürü c'e t'i, o xipji ro mbedye. Jo ni mbedye c'ua c'e ndajma. Ixco jogü c'ua c'e t'i c'e ndajme c'ü.

¹⁹Nuc'ua o chëzhi c'o discípulo a jmi e Jesús, o xipjitsjëji:

—¿Jenga dya sö ro pjombgüjme c'e ndajma?

²⁰O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Na ngueje dya in ejmeji na jo. Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu 'ma rí jñunt'ü in mün'c'eji c'ü ra dya'c'eji Mizhocjimi c'ua ja nzi gui dyötqueji, ra sö rí xipjiji ne t'eje: “Chjans'a ga manu”, rí 'ñembeji, ra ma c'ua. Nu 'ma rí 'ñejmeji a cjanu Mizhocjimi, texe nde ra sö rí tsjaji, zö dya nda in ejmeji. ²¹Na puncjü o ndajma nza cja c'e ndajma c'ü vi zürü c'e t'i, pero dya ra mbedye ne ri 'naja c'o. Nguextjo 'ma rí dyötüji Mizhocjimi y rí mbempjeji, ra mbedye c'ua c'o.

Jesús anuncia otra vez su muerte

²²Nuc'ua 'ma mi nzhodüji a ma a Galilea, o mama e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ra nzhögügöji cja yo nte. ²³Y ra

mbötcüji. Pero c'ü na jñi nu pa'a rá tetcjö, embeji.

Me co nzhumüji c'ua na puncjü anguezeji.

El pago del impuesto para el templo

²⁴Nuc'ua 'ma o zät'äji a Capernaum, o sä c'ua c'o mi jmutü o merio c'o mi örüji para cja c'e templo. O chëzhiji c'ua a jmi e Simón Pedro, o xipjiji:

—Na nin xöpütegueji, ¿cjo xo cjöt'ü c'o örüji?

²⁵O ndünrü c'ua e Pedro o xipjiji:

—Jä, xo cjöt'ü c'ü, embe c'o.

Nuc'ua 'ma o cjoü e Pedro a mbo cja c'e ngumü, ya xmi pätpä e Jesús c'ü pje ro mama e Pedro. Nguec'ua ot'ü o ña c'ua e Jesús o xipji:

—Yo rey yo manda cja ne xoñijömmü, 'ma jü'p'üji o t'opji, ¿cjo ngue c'o nu menzumüji c'o ötüji, o ngue c'o dya menzumüji? ¿Pje in mangue, Simón?

²⁶O ndünrü c'ua e Pedro o mama:

—Ngue c'o dya o menzumüji c'o ötüji.

O xipji c'ua e Jesús:

—Jä, ngue c'o dya o menzumüji. Nguec'ua nujyo nu menzumüji, dya ni jyodü ra ngöt'ü 'ma yo. ²⁷Pero pa dya ra üdü c'o örü ra nguiñiji na s'o rí cjaji, na jo rá cjöt'üji c'ü örüji. Nguec'ua rí mague cja c'e tazapjü, ma pät'ä 'naja gancho. Nuc'ua c'e jmö c'ü ot'ü rí sürü, rí pëñch'i rí xejpje a ne'e. Rí chö'tp'ü c'ua 'naja t'opjü rí jñü'p'ü, ya xtí ma tsjöt'ü c'ü t'ötcüvi.

¿Quién es el más importante?

18 Nuc'ua c'e ndajme c'ü, o jmurü c'o discípulo cja e Jesús, o mamaji:

—¿Cjó ngue c'ü nda na nozgöjme, nutscöjme ró unü in mü'büjme Mizhocjimi c'ü manda?, eñeji.

²Nuc'ua e Jesús o ma't'ü 'naja ts'it'i. O 'ñe'p'e c'ua a nde anguezeji.

³Cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'eji in cja'püji na nots'üji. Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, ni jyodü rí jyëziji c'e pjeñe c'ü in cjiñiji a cjanu, rí tsjaji nza cja 'na ts'it'i c'ü dya cja'pü na nojo. 'Ma jiyö, dya ra sö Mizhocjimi a jens'e ra tsja'c'eji o ntetsc'eji ra mandats'üji. ⁴Ne ts'it'i, dya cja'pü na nojo nu. Nu c'o ga cjanu rgá tsja, ngue c'o nda rrä nojo cja c'o cja'pü Mizhocjimi o nte. ⁵C'o ra recibido 'naja ts'it'i nza cja ne ts'it'i, na ngueje c'ü ni 'ñejmezgö c'e ts'it'i, chjëntjui c'ü ri nguezgö recibidözügö c'o.

El peligro de caer en pecado

⁶Cärä c'o chjëntcui nza cja ts'it'i na ngueje dya cja'püji na nojo pero ejmezgö c'o. 'Ma cjö c'o ra tsja'pü ra tsja na s'o 'na c'o ejmezgö, ra nduns'ü 'ma na puncjü o nzhubü. Xenda rvá jo ro 'nutpü 'na travacjüjnü o dyizi c'e nte c'ü, cja rrü ma pant'aji cja trazapjü nu ja na jêê, que na ngueje c'ü ro tsja'pü ro tsja na s'o a cjanu 'na c'ü ejmezgö. ⁷Siempre bübü o nte c'o cja'pü ra tsja c'o na s'o yo nu minteji. Juejme c'o cja'pü a cjanu yo nu minteji; Mizhocjimi ra tsja'pü me ra sufreji.

⁸Maco in mamaji ngue in dyëgueji o in cuagueji c'ü cja'c'üji rí tsjaji c'o na s'o, dyocüji 'ma, panaji. Na ngueje zö ri 'natjo in dyëji zö ri 'natjo in cuaji, pero xenda na jo rí ma bübü'tjoji co Mizhocjimi, que na ngueje 'ma ri tü nza ye in dyëji 'ñe

in cuaji ra pantc'aji cja c'e tasivi c'ü nunca ra juench'e. ⁹Maco in mamaji ngue in chögueji c'ü cja'c'ejí rí tsjaji c'o na s'o, jñü'müji 'ma, panaji. Na ngueje zö ri 'natjo in chöji pero xenda na jo rí ma bübütjoji co Mizhocjimi, que na ngueje ri yeje in chöji ra pantc'aji cja c'e sivi a linfiernu.

El ejemplo de la oveja perdida

¹⁰Pjötüpüji ngüenda, dya rí tsjapüji menu ne ri 'naja yo chjëntjui ts'it'i na ngueje ejmezüji. Na ngue rí xi'tsc'öji cārā c'o o anxe Mizhocjimi c'o pjörü na jo yo. Y c'o anxe cārāji a jmi c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e. ¹¹C'ü rvā ēgö cja Mizhocjimi, ngueje c'ü rvā ē jodü c'o ya bēzhi, rá salvaji.

¹²¿Pje in mangueji? 'Ma ri tsājā 'naja ciento ndēnchjürü 'naja bēzo, 'ma ra xögü 'naja, ¿cjo dya ra zogü c'o noventa y nueve, ra ma jyodü c'ua c'ü ya rguí bēzhi? Jā, ra ma jyodü. ¹³Na cjuana rí xi'tsc'öji 'ma ra chöt'ü c'ü vi xögü, xenda ra mǎpǎ c'ü, que na ngueje c'o noventa y nueve c'o dya bēzhi. ¹⁴Je xo ga cjatjonu c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e; dya ne'le c'ü ra bēzhi o aljma ne ri 'naja yo ejmezgö, zö chjëntji ts'it'i c'ü dya cjaüpüji na nojo.

Cómo se debe perdonar al hermano

¹⁵'Ma ra tsja'c'ejí na s'o nin cjuarmaji, möji rí ma zopjütsjēji. 'Ma ra dyä'tc'āji c'o rí xipcjeji, ya i jo'tp'ügueji 'ma c'e cjuarma c'ü. ¹⁶Pero 'ma dya ra dyä'tc'ā c'o rí xipjiji, sidijí xe 'naja o yeje cjuarma, ngue c'ua ra bübü c'o ra mbārā c'ua ja rguí ñaguevi c'e

cjuarma c'ü pje tsja'c'ejí. ¹⁷Nu'ma dya xo ra tsjapü ngüenda c'e cjuarma c'o yeje o jñi c'o rí möji, nu'ma, rí möji rí ma cösteji 'ma jmurü c'o cjuarma. 'Ma ra tsja c'e cjuarma, dya ra dyätā texe c'o cjuarma, dya cja rí tsjapüji nin cjuarmaji 'ma. Na ngueje chjëntjui c'o dya rí menzumögöji c'o dya ma't'ü Mizhocjimi. Y chjëntjui yo publicano yo xiji na s'o.

¹⁸Nu'tsc'ejí rí xipcjeji yo nin cjuarmaji pje ni mbē c'o na s'o c'o dya ra tsjaji. Xo rí xipcjeji pje ni mbē c'o na jo c'o ra tsjaji. Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu c'ü rí xipcjeji ngueje c'ü mama Mizhocjimi.

¹⁹'Na cjuana rí xi'tsc'öji na yeje, 'ma in yejui, 'ñe 'ma 'natjo jña c'ü in mamavi gui dyötüvi Mizhocjimi nucjuā cja ne xoñijömmü, nuc'ua c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e ra tsja c'ua ja gui dyötquevi c'ü. ²⁰Na ngueje nu c'ua ja ri bübü c'o ra matcügö, zö ri yetjo o jñitjo, nujnu je rá bünc'ö a nde.

²¹Nuc'ua o chēzhi e Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ¿ja nzi ra zās'ā rga perdonaogö yo mi cjuarma 'ma ra tsjacö c'o na s'o? ¿Cjo sietetjo vez rga perdonao?

²²Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rí xi'tsc'ö sietetjo. Rí xi'tsc'ö rí perdonaogue hasta setenta c'o nde ga siete; siempre rí perdonaogue.

El ejemplo del siervo que no quiso perdonar

²³'Nu c'ü manda a jens'e chjënjui nza cja 'naja c'ü manda c'ü o

mbeñe o tsjaji ngüenda c'o nu mbëpji. ²⁴Nuc'ua 'ma o mbürü o tsja ngüenda, o sinpiji 'naja bëzo c'ü mi tunpü na puncjü millón o mbëxo. ²⁵Pero c'e bëzo, dya mi jün pje rví ngõt't'ü c'o mi tüt'ü. O manda c'ua c'ü nu lamu ro mböji c'e bëzo, 'ñe c'ü nu su, 'ñe c'o o t'i, 'ñe c'o pje xe mi pë's'i, ngue c'ua ro ngõt't'ü c'o mi tüt'ü. ²⁶Jo ni ndüñijömü c'ua c'e mbëpji a jmi c'ü nu lamu, o xipji: "Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, mbäxtjo nin chjü, chepquegö ngue c'ua rá cjõt'c'ü texe c'o rí tun'c'ü", eñe c'e mbëpji c'ü mi tüt'ü na puncjü o merio. ²⁷Nuc'ua c'e lamu o juentse c'e mbëpji. Cjanu o 'ñeme c'ua libre, o perdonao texe c'o mi tunpü. ²⁸Nuc'ua 'ma o mbedye c'e mbëpji, cjanu o chjëvi c'ua c'ü 'naja nu mimbëpjivi c'ü mi tunpü angueze como yetjo ciento mbëxo. Jo ni pëñch'i c'ua go nde'chp'e o dyizi, o xipji: "Tsjötcü c'o in tuncü", embe c'ü nu mimbëpjivi. ²⁹Nuc'ua c'ü nu mimbëpjivi jo ni ndüñijömü a jmi, o xipji: "Mbäxtjo nin chjü, xe rí chepque; jo rá 'ñe cjõt'c'ü texe c'o rí tun'c'ü." ³⁰Pero c'e mbëpji, dya go ne go nde'be c'ü nu mimbëpjivi. Go zidyí c'ua ro ma ngot'üji a pjörü hasta 'ma cja ro ngõt't'ü texe c'o mi tunpü. Cja rrü 'ñemeji c'ua libre c'ü. ³¹Nuc'ua 'ma o unü ngüenda c'o nu mimbëpjivi c'ü vi ngot'üji a pjörü c'e mbëpji, me co nguijniji c'ua; go möji go ma ngösp'üji c'ua c'ü nu lamuji. ³²Nuc'ua c'e lamu o zojnü c'ua c'ü o mbëpji c'ü vi tsjapü na s'o c'ü nu mimbëpjivi, o xipji: "Nu'tsc'e ín mbëpjits'ügö, me na s'otsc'e. Nu'tsc'e me mi tuncügö na puncjü; pero ró perdonao's'ü texe c'o, na

ngueje me vi dyötcö favor. ³³Na c'ü nin mimbëpjigüevi, ¿cjo dya xo mi jyodü rvi juentsque c'ü, nzi rvá juen'tsc'egö?", embe. ³⁴Nuc'ua me co üdü c'e lamu. Cjanu o nzhö c'ua c'ü o mbëpji nu ja me ro tsjapüji me ro sufre c'ü, hasta 'ma cja ro ngõt't'ü texe c'o mi tunpü. Cja rrü 'ñemeji 'ma libre c'ü. ³⁵Je xo rga cjatsc'ejí nu; 'ma pje ra tsja'c'ejí 'naja yo nin cjuarmaji, nu 'ma dya rí perdonaoji co texe in mü'büji, dya xo ra perdonao's'üji in nzhubüji c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e, eñe e Jesús.

Jesús enseña sobre el divorcio

19 Nuc'ua 'ma ya vi nguarü e Jesús vi xipji c'o jña c'o o discípulo, cjanu o mbedye c'ua a Galilea; o ma cja 'na xoñijömü c'ü je tsja a Judea, c'ü je bübü a 'nanguarü cja c'e ndare a Jordán. ²Mi pöji na puncjü nte e Jesús. C'o mi sö'dyë, mi jocü e Jesús nu cja c'e xoñijömü c'ü.

³O säjä c'ua ja nzi c'o fariseo a jmi e Jesús. Chaque o tsjapüji t'önü e Jesús, mi cjiñijí 'na xo ro jyopü c'ü ro mama. O dyönüji:

—¿Ja ga mama cja o ley Mizhocjimi? ¿Cjo na jo 'na bëzo ra mbëzi nu su 'ma dya cjacjuana, 'ma pje c'o cja'a?

⁴O ndünrü c'ua e Jesús o xipji: —¿Cjo dya i xörügüejí ja va tsja Mizhocjimi? Ndeze 'ma ot'ü o 'ñeme e bëzo 'ñe e ndixü. ⁵Nguec'ua yo bëzo ra zogü nu tata 'ñe nu nana, ra min'hui c'ü nu su. Ya ri 'natjo o ts'ingüevi c'ua nza yejui. Je ga cjanu ga mama Mizhocjimi. ⁶Nguec'ua dya cja ri yeje, ya ri

'natjo o ts'inguevi c'ua. Mizhocjimi ya 'ñe'chp'e e bëzo e ndixũ, ngue c'ua dya ra xöcü e bëzo.

⁷Nuc'ua c'o fariseo o xipjiji:

—Maco o manda e Moisés e bëzo ro unü xiscömü c'ü rví mbëzi nu su.

⁸O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'ejí, na me in mü'bügueji, dya in ne rí s'iyagueji c'o nin suji. Nguec'ua va dya'c'ejí sjëtsi e Moisés rí pëziji c'o. Pero 'ma o mbürü o ngärã yo nte, dya ma cjanu ma tsja c'o.

⁹Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Dya ra jogü ra tsja 'na bëzo ra mbëzi nu su, 'ma dya 'ñeje nan'ño bëzo c'e ndixũ c'ü. Na ngueje 'ma ra mbëzi ga cjanu c'ü nu su'u cja rrü chjüntüvi c'ü xe 'na ndixũ, tsājã ndixũ 'ma c'e bëzo c'ü. Xo 'ñe 'na bëzo, 'ma ra mbärã c'ü vi bëzi c'e ndixũ c'ü, y ra chjüntui, xo ra mbë's'i nu s'ocü 'ma c'e bëzo c'ü, chjëntjui c'ü xo ri tsājã ndixũ c'ü, embeji.

¹⁰O mama c'ua c'o discípulo:

—In mangue c'ü dya sô 'na bëzo ra mbëzi o su, zö dya gusta o jmandago c'ü cja. Nguec'ua xenda na jo, dya ra chjüntüji.

¹¹O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya texeji sô ra tsjaji c'ua ja vi mangueji c'ü dya ra chjüntüji. Nguextjo c'o ya unü Mizhocjimi a cjanu c'o dya ra chjüntü. ¹²Bübü c'o dya chjüntü na ngueje ya c'l'p'iji. Bübü c'o dya chjüntü na ngue ndeze 'ma mü o mus'ü nu nana ixca cjatjonu c'o, dya chjüntü. Bübü c'o dya chjüntü na ngueje ne ra mbëpiji Mizhocjimi c'ü manda a jens'e. Nu c'o unü ngüenda c'ü vi ch'unü dya ra chjüntü, dya ra chjüntü c'o.

Jesús bendice a los niños

¹³Nuc'ua c'o nte o siji ja nzi o ts'it'i, o sinpiji e Jesús ngue c'ua

ro 'ñe's'e o dyë cja c'o ts'it'i, ro dyötpü Mizhocjimi c'o. Nuc'ua c'o o discípulo o huëñch'i c'o nte c'o vi siji c'o ts'it'i. ¹⁴Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Jyëziji yo ts'it'i ra ëji cja ín jmigö; dya rí ts'a's'üji yo. Na ngue nu c'o ra ëjë co nuzgö nza cja yo ts'it'i, ngueje c'o cjaü Mizhocjimi o nte c'o.

¹⁵Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o 'ñe's'e o dyë cja c'o ts'it'i, o mbedye c'ua nu.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁶O ëjë c'ua 'naja bëzo o 'ñe xipji e Jesús:

—Na jots'ügue, xöpüte. ¿Pje ni mbë c'ü na jo rá cjaö, ngue c'ua rá bübütoj?

¹⁷O ndünrũ c'ua e Jesús o xipji:

—¿Jenga in xitsi na jozü? Dya cjó bübü c'ü na jo'lo; nguextjo Mizhocjimi. Pero rá xi'tsc'ö c'ü i dyönngü. Nu 'ma in ne rí bübütoj, rí tsja c'o mandazüji Mizhocjimi.

¹⁸O ndünrũ c'ua c'e bëzo o mama:

—¿Pje ma mandamiento c'o ni jyodü rá ätcö?

O ndünrũ c'ua e Jesús o xipji:

—Nujyo nguejyo rí tsjague. Dya rí pö't'unte. Dya rí tsājã o ndixũ. Dya pje rí pönü. Dya rí xos'ü o bëchjine.

¹⁹Respetao nin tata 'ñe nin nana. S'iya yo nin minteji c'ua ja nzi gui s'iyatsjëgue.

²⁰O mama c'ua c'e bëzo:

—Texe yo, ya nde ró cjaö yo ndeze cja mi ts'iquëgö. ¿Pje xe bëtsi dya 'ma?

²¹O mama c'ua e Jesús o xipji:

—Nu 'ma in ne rí bübütoj, ma'a ma pö'ö texe c'o in pë's'i, cja rrí

unü c'o merio c'o dya pje pës'i. Dya ra me'ts'e c'ua ixtí chennguegö rá më. 'Ma rí tsjague a cjanu, rí pës'igue 'ma a jens'e c'o me ni muvi.

²²Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'e bëzo c'o vi mama e Jesús, me co ndumü va ma'a, na ngueje mi pës'i na puncjü.

²³Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu c'o pës'i na puncjü, na s'ëzhi para ra unü o mü'büji Mizhocjimi ra tsjapüji o Jmuji. ²⁴'Naja camello, dya sô ra cjogü cja c'ü o xägö 'naja dyepjadü. Je xo ga cjatjonu 'na nte c'ü pës'i na puncjü, dya sô ra unü o mü'bü Mizhocjimi ra tsjapü o nte.

²⁵'Ma mü o dyärä c'o discípulo c'o vi mama e Jesús, me co pizhi na puncjü c'o, o mamaji:

—¿Ja rgá sô cjó ra jogü o mü'bü c'ü ra salva 'ma?, eñeji.

²⁶Nuc'ua e Jesús cjanu o jñandbaji a jmi c'o o discípulo, o xipjiji:

—Dya cjó sô yo nte ra jocütsjë o mü'bü c'o na s'lo, pero Mizhocjimi nde sô ra tsja texe.

²⁷O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Nutsçøjme ró sogüjme texe c'o mi pës'ijme, ró tennce'jme co nu'tsc'e. Nazgøjme, çpje xo ra ch'acøjme?

²⁸O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma ya ndo ri nuevo ne xoñijömmü 'ñe a jens'e, nutsçö rvá ëgö cja Mizhocjimi rá mimigö nu ja rá mandagö. Xo 'ñetsce'ji i chennguegöji, na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, xo rí mimigueji nu ja rá mandagö. Nguec'ua rí jñünpüji

ngüenda c'o o mboxbëche c'o doce o t'i e Israel. ²⁹Cärä c'o ejmezügö. Nguec'ua ra zogü nu ngumüji, o nu cjuarmaji, o nu cjüji, o nu tataji, o nu nanaji, o nu suji, o nu t'iji, o o juajmaji. Pero rí xi'tsc'öji c'o ra tsja a cjanu, ra ch'unüji c'ü rrä puncjü que na ngueje 'naja ciento c'ü ra yepe c'ü mi pës'iji ot'ü. Xo ra ch'unüji c'ü rguí bübütjoji. ³⁰C'o cjäpü vi tsjaji c'o me ni muvi, dya rguí muvi a jmi Mizhocjimi c'o. C'o unü ngüenda c'ü dya ni muvi c'ü cjaji, rguí muvi na puncjü a jmi Mizhocjimi c'o.

El ejemplo de los trabajadores

20 'C'ü manda a jens'e chjënjuí nza cja 'naja bëzo c'ü tjëë o juajma. Xörtjo o mbedye, o ma jyodü mbëpji c'o ro mbëpi c'ü o juajma. ²Nuc'ua c'e bëzo o ñaji c'o ro pëpji, o xipjiji c'ü ro ngö't'üji 'naja merio denario nu pa nzi 'najaji. Cjanu o xipjiji c'ua ro möji cja c'ü o juajma ro ma pëpji. ³O mbedyetjo c'ua na yeje c'e lamu 'ma ya mi ngue ro zünü nueve c'ü xörü, o jñanda c'o 'ñaja bëzo c'o ma cã cja chöjmmü c'o dya mi pës'i bëpji. ⁴Cjanu o xipji c'ua c'o: "Nu'tsc'eji xo rí möcjeji cja c'ín juancjö, rá cjö'te'üji na jo." Anguezeji go möji c'ua cja c'e bëpji. ⁵Nuc'ua c'e lamu o matjo c'ua na jñi 'ma ya mi ngue ro zünü jñisiarü, o ma jyodü c'o 'ñaja mbëpji. Ndo nzhogü o mbedyetjo c'ua 'ma ya mi ngue ro zünü jñi c'ü nzhä, c'ü xe ro ma jyontjo o mbëpji. ⁶Xo mbedye 'ma ya mi ngue ro zünü tsi'ch'a c'ü nzhä, o jñanda c'o 'ñaja c'o dya xo mi pës'i o bëpji, o xipjiji: "¿Jenga

in cārātjoji va texe ne pa dya?
Maco dya in pēcjeji.” ⁷O ndünrū
c'ua anguezeji o mamaji: “Dya rí
pēpcjōme dya, na ngueje dya cjó
xitscōjme o bēpji.” O ndünrū c'ua
c'e bēzo o xipji: “Nu'tsc'eji xo
rí mōcjeji rí ma pēpcjeji cja c'ín
juancjō, rá cjō'tc'üji na jo.” ⁸Nuc'ua
c'ü nzhä'a c'e pa c'ü, o ma c'e lamu
c'ü mi ngue o cja c'e juajma, o
ma xipji c'ü o mbēpji c'ü mi manda
c'o mbēpji: “Ma't'ü c'o mbēpji rí
tsjō't'üji. Ot'ü rí tsjō't'ü c'o cja ró
ma jodü, cja rguí nguarü c'o ts'i vi
pēpji.” ⁹O ējē c'ua c'o cja vi nguich'i
c'e bēpji 'ma mü o zünü ts'ch'a
c'e nzhä, o ts'ō't'üji 'naja denario
nzi 'najaji. ¹⁰Nuc'ua c'o ot'ü o
pēpji, mi pēzhiji xe ro jñus'ü c'ü ro
ts'ō't'ü anguezeji, pero xo ts'ō'txjoji
'na denario nzi 'naja anguezeji.
¹¹Nuc'ua 'ma ya vi jñüji c'ü vi
ts'ō't'üji, o mbürü o reclamaoji, o
zopjüji c'e lamu. ¹²O xipji: “Nujyo
bēpja, cja pēpji 'natjo hora, pero
nde 'na vi tsjōtcütjome. Maco
nuzgōjme 'napa rvá pēpijme; ró
sufregōjme jyarü.” ¹³O ndünrū c'ua
c'e lamu o xipji 'naja c'o mbēpji c'o
mi reclamao: “Nu'tsc'e bēzo, dya
pje rí jün'c'üts'ügö, maco i xitscö
na jo ro cjō'tc'ü 'naja denario.
¹⁴Nguec'ua rí mague, jñünü c'ü
in rayague. Ró ne ró cjō't'ügö yo
cja bēpja ró ma siji, c'ua ja xo nzi
rgá cjō'tc'ügö. ¹⁵Na, ¿cjo dya sö rá
cjapcö c'ü rí negö ín meriogö? ¿Cjo
in nepque c'ü ró cjō't'ügö yo 'ñaja
mbēpji na ngueje na jontezügö?”,
embe. ¹⁶Nguec'ua rí xi'tsc'öji, c'o
cjapü vi tsjaji c'o me ni muvi, dya
rguí muvi a jmi Mizhocjimi c'o. C'o
unü ngüenda c'ü dya ni muvi c'ü

cjaji, rguí muvi na puncjü a jmi
Mizhocjimi c'o.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

¹⁷O ē 'na nu pa, ya mi nguins'i
e Jesús ga ma a Jerusalén. O xöcü
c'ua c'o doce o discípulo cja 'ñiji, o
ñatsjēji o xipji:

¹⁸—Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji.
Ya rrä möjö a ma a Jerusalén nu
ja ra nzhögügöji nutscö rvá egö
cja Mizhocjimi. Ra nzhögügöji cja
o dyē c'o ndamböcjimi 'ñe c'o xöpü
o ley Mizhocjimi, ngue c'ua ra
jñüncöji ngüenda c'ü rguí mbötcöji.
¹⁹Ra nzhögügöji c'ua cja o dyē c'o
dya menzumü a Israel c'ü me rguí
tsjacöji burla, ra mbärázüji, cja rrü
ndät'ázüji cja ngronsi. Nuc'ua c'ü na
jñi nu pa, rá tetcjö.

Lo que pidió la madre de Jacobo y Juan

²⁰Nuc'ua o ējē c'ua c'ü nu su e
Zebedeo c'ü ya vi ndü, ma siji c'o
o t'i. O 'ñe ndünñijömü a jmi e Jesús,
o xipji:

—Rvá ē rvá 'ñe ö'tc'ü 'na favor.

²¹O ndünrū c'ua e Jesús o xipji:

—Dya ndumü, xitsi pje ni 'ñeje.

O ndünrū c'ua c'e ndixü o xipji:

—Mamague yo yeje ín ch'igö
ra mimivi co nu'tsc'e nu ja rí
mandague; 'naja ra mimi cja in
jodyëgue, nu 'naja ra mimi c'ü
'nanguarü.

²²O ndünrū c'ua e Jesús o xipji
c'o ye o discípulo c'o mi ngue o t'i
c'e ndixü:

—Dya in unnc'evi na jo ngüenda
c'ü na ötcügö nu nin nanavi. ¿Cjo ra
sö rí sufreguevi c'o rá sufregö?

O ndünrivi c'ua:

—Jā, ra sōzübe, eñevi.

²³Nuc'ua e Jesús o xijui:

—C'o rá sufregö, jā na cjuana xo rí sufreguevi c'o. Pero dya nguezgö tocazü rá unü cjó ra mimi cja ín jodyë, ne ri ngue c'ü 'nanguarü. Nguextjo c'ü mi Tatagö c'ü ya juajnü cjó ra mimi nu.

²⁴Nuc'ua 'ma o dyärä c'o diez discípulo c'ü vi mama c'e ndixü, go ünbüji c'ua c'o ye discípulo. ²⁵Pero e Jesús o xipiji ro chëzhiji cja o jmi, cjanu o xipiji c'ua:

—In pārāgueji ja ga cja c'o pje nde pjëzhi cja yo nte yo dya pārā Mizhocjimi, cjaþüji yo nte ra tsajaji c'ü mandaji. Y xipiji ra tsajaji c'o söji na jyü. ²⁶Nu'tsc'ej, dya rga cjatsc'ej c'o pje pjëzhi. 'Ma bübüts'ej 'naja c'ü ne ra mbëzhi na nojo cja Mizhocjimi, ni jyodü ra mböxc'üji 'ma c'ü, dya ra mandatsc'ej. ²⁷Y c'o ra ne ra tsja in xo'ñigueji, ni jyodü ra mbë'pc'iji c'o, dya me ra mandatsc'ej. ²⁸Nutscö c'ü rvä ëcjö cja Mizhocjimi, dya ngue c'ü ra mböxcö yo nte; ngue c'ü rá pjösc'ö yo. Xo rvä ëcjö rá tügö, ngue c'ua rá cjö'tp'ü o nzhübü na puncjü o nte, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

Jesús sana a dos ciegos

²⁹Nuc'ua 'ma ya ma pedyoji a Jericó, mi pöji na puncjü nte e Jesús. ³⁰Cja c'e 'ñiji c'ü mi pöji, ma jü'ü yeje c'o mi ndëzhö. Nuc'ua c'o mi ndëzhö 'ma o mbärävi ya ma cjogü e Jesús cja c'e 'ñiji, o mapjüvi c'ua na jens'e mi mamavi:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöbe o mboxbëchets'ü e David, juentsquegöbe.

³¹Nuc'ua c'o nte o huënc'hiji c'ua c'o mi ndëzhö, o xipiji c'ü ro ngo't'ü a nevi. Pero anguezevi, xenda go mapjüvi c'ua na jens'e mi mamavi:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöbe o mboxbëchets'ü e David, juentsquegöbe.

³²O böbü c'ua e Jesús o ma't'üvi o xipjivi:

—¿Pje ín neguevi c'ü rá pjöxc'üvi?

³³O ndünrivi c'ua:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'öbe, jociüzügöbe ín chöbe ngue c'ua rá jandgöbe, eñevi.

³⁴E Jesús o juentsevi o ndötpüvi c'ua a nzhövi. Jo ni jñandavi c'ua, cjaxnu ndeñevi co e Jesús o möji c'ua.

Jesús entra en Jerusalén

21 Ya vi zät'äji a Betfagé cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos, ya xo mi bëxtjo ro zät'äji a Jerusalén. Nuc'ua e Jesús o ndäjä yeje c'o o discípulo c'o ro ot'ü a xo'ñi. ²O xipjivi:

—Mëvi cja ne jñiñi nu bübü a xo'ñi. Rí chöt'üvi nu 'na burru c'ü ri 'nünt'ü, c'ü ri siji o t'i. Rí xäpcävi c'e suburru rí dyënquivi ga 'ñecjua nza yejui. ³Ma cjó c'o pje ra xi'ts'ivi, rí xipjivi a cjava: “Ngue c'ín Jmugöji ni jyodü yo”, rí 'ñembevi. Nuc'ua ixta jyë'tsc'itjo rí dyëvi, eñe e Jesús.

⁴⁻⁵Mi jinguä vi mama a cjava 'na c'o o profeta Mizhocjimi:

Xipiji c'o menzumü a ma a Sion c'ü ya va ëjë anguezeji nu nu ra tsjaþüji o Jmuji.

Xipiji c'ü dya pje cjaþü na nojo nu, na ngue va chägätjo 'na burru nu, eñe c'e profeta.

Nguec'ua 'ma o tsja e Jesús o xipji c'o ye o discípulo ro ma ë'ëvi c'e burru, o mbürü o zädä c'ua c'e jña c'ü vi mama c'e profeta.

⁶Cjanu o ma c'ua c'o yeje discípulo o tsjavi c'ua ja nzi va xipjivi e Jesús. ⁷O ë'ëvi c'e burru 'ñe c'ü o t'i. O ngäsp'ävi c'ua c'o o bituvi c'o mi tējēvi. Cjanu o chägä c'ua e Jesús. ⁸Ma puncjü nte c'o mi pōji. Bübü c'o mi xī'mi o bituji cja c'e 'ñiji; 'ñaja c'o mi ocü o dyë c'o za'a mi xī'p'iji. ⁹C'o nte c'o mi ot'ü a xo'ñi, 'ñe c'o ma bēpja, mi mapjüi mi mamaji:

—Me na nojo nu o mboxbēche e David. Me na jo nu o 'ñeme Mizhocjimi ra mandazüji. Xo 'ñeje c'o cārā a jens'e ra mamaji: “Me na nojo nu”, eñeji va mamaji.

¹⁰Nuc'ua 'ma mü o zāt'ä e Jesús a Jerusalén, dya mi pārā pje ro nguiñi c'o mi menzumü nu. Mi mamaji:

—¿Cjó ri nguexā nu?

¹¹Nuc'ua c'o nte c'o mi pōji e Jesús, mi mama c'o:

—Nujnu ngue e Jesús nu profeta, nu je menzumü a Nazaret c'ü tsjaja a Galilea, eñeji.

Jesús purifica el templo

¹²Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo c'ü o templo Mizhocjimi, cjanu o pjongü a tji texe c'o nte c'o pje nde ma pō, 'ñe c'o pje nde ma tōmü nu. Xo tunbü c'o o mexa c'o mi pötü o merio, 'ñe c'o o silla c'o mi pō o mbaro. ¹³Cjanu o xipjiji:

—Je t'opjü a cjava: “Nu ín nzungö rguí xiji ngümü c'ua ja ra dyötüji Mizhocjimi”, eñe o jña Mizhocjimi. Nu'tsc'eji na cjacütjoji nín nzungö

nza cja 'ma ri ngue o ngümü o mbē'ë c'ua ja tsjōjōji, embeji c'o pje ma pō, 'ñe c'o pje ma tōmü, 'ñe c'o ma pötü o merio.

¹⁴O ëjē c'ua ja nzi c'o mi ndēzhō 'ñe c'o mi me'dye, o chēzhiji a jmi e Jesús a mbo cja c'e templo. E Jesús o jocü c'ua c'o. ¹⁵C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, o jñandaji c'o o tsja e Jesús o jocü c'o mi sō'dyë. Xo jñandaji c'o t'i'i c'o ma mapjü a mbo cja c'e templo. O dyäräji mi mamaji: “Me na nojo nu o mboxbēche e David”, mi eñe c'o t'i. Me co üdü c'ua c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi.

¹⁶Nguec'ua va mamaji o xipjiji e Jesús:

—¿Cjo in ärague nu na s'o nu mama yo t'i?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Jā, rí äragö yo. ¿Cjo dya i xörügüejí c'ü mama a cjava:

Ngue yo ts'it'i 'ñe yo sibatjo yo i xöcü ra tōjōji c'o me na zō o alabanza rgá ma'tc'üji, eñe o jña Mizhocjimi?

¹⁷Nuc'ua e Jesús o zogü c'o nte cja c'e templo, cjanu o mbedye c'ua nu a Jerusalén, o ma a ma a Betania o ma oxtjo nu.

Jesús maldice a la higuera sin fruto

¹⁸Nuc'ua c'ü xörü, xörütjo o mbedye nu, o nzhogütjo ga 'ñe a Jerusalén. O zant'a c'ua. ¹⁹O jñanda c'ua 'naja za'a c'ü mi ngue higo, c'ü bēxtjo mi 'netjo cja c'e 'ñiji. O ma nu'u, pero ojtjo dya pje chöt'ü c'ü ri quís'i. Mi nguextjo o xi c'o mi cans'a. O mama c'ua e Jesús o xipji c'e higo:

—Dya cja xe ra nguís'its'ü, embe.

'Nangua dyoxtoj c'ua c'e za'a.

²⁰Nuc'ua 'ma o jñanda c'o discípulo c'ü vi dyot'ü c'e za'a, me co nguijñiji c'ua, mi mamaji:

—¿Jenga ixco dyot'ü dya ne higo?

²¹O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, 'ma rí jñunt'ü in mün'c'ejí c'ü ra dyä'tc'ejí Mizhocjimi 'ma rí dyötqueji, y 'ma dya rí yembeñeji, dya nguextjo nu ró c'apü ne higo nu ra sò rí tsjagueji. Xo ra sò rí xipjigueji ne t'je nu bübü nu: “C'ueñe c'ua, ma so'o cja ne ndeje”, rí 'ñembeji. Ra ma c'ua, ra ma zo'o nu. ²²Texe c'o pje nde rí dyötüji Mizhocjimi, 'ma rí jñunt'ü in mün'c'ejí c'ü ra dyä'tc'ejí c'ü, nde ra ch'a'c'ejí c'ua ja nzi gui dyötüji, embeji c'o discípulo.

La autoridad de Jesús

²³Nuc'ua e Jesús o c'ogü a mbo nu cja c'e templo, o mbürü o xöpü c'o nte. Nuc'ua 'ma ya ma xöpü e Jesús, cjanu o säjä c'ua c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o tita c'o pje nde mi pjëzhi cja c'o nte, o 'ñe dyönüji e Jesús, o xipjiji:

—¿Pje pjë'tsc'e c'ü in c'ague yo? ¿Cjó ngue c'ü o 'ñempc'e rí tsjague yo?

²⁴O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo rá önnc'ügöji 'naja t'önü.

'Ma xo rí xitscöji c'e t'önü c'ü rá önnc'üji, xo rá xi'tsc'öji 'ma c'ü pje pjë'tscö nguec'ua rí c'agö yo. ²⁵¿Cjó 'ñeme e Juan c'ü mi jichí yo nte co ndeje? ¿Cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, o ngueje yo nte?, embeji.

Anguezeji me mi pötma ñatsjëji c'ua, mi mamaji:

—'Ma rá xipjiji ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, ra xitscöji 'ma: “¿Jenga

dya i 'ñejmegueji 'ma c'ü mi xi'ts'iji e Juan?”, ra 'ñenzgöji nu. ²⁶Dya xo ra sò rá xipjiji ngueje yo nte yo o 'ñeme, na ngue rí sügöji yo nte 'na pje c'o ra tsjacöji. Na ngue yo nte mamaji c'ü mi profeta e Juan, mi pätpä Mizhocjimi ma zopjüji, eñeji ma mantsjëji.

²⁷O ndünrü c'ua anguezeji o xipjiji e Jesús:

—Dya rí pärägöjme c'ó 'ñeme e Juan, eñeji.

Xo va ndünrütjo c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya xo rá xi'tsc'öji pje pjë'tscö nguec'ua rí c'agö yo.

El ejemplo de los dos hijos

²⁸O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Tsijñiji c'e jña c'ü rá xi'tsc'öji dya. Mi bübü 'naja bëzo c'ü mi 'ñeje yeje o t'i. 'Na nu pa o ma c'ua c'e bëzo, o ma xipji c'ü 'naja o t'i: “Nu'tsc'e in ch'itsc'ö, mague ma pëpji nu pa dya, cja in juancjö.” ²⁹O ndünrü c'ua c'e t'i o xipji: “Iyö. Dya rá magö”, eñe. Nuc'ua o nzhogü o mü'bü, o ma c'ua a bëpji. ³⁰Xo ma c'e bëzo cja c'ü 'naja o t'i, o xitjo c'ua ja nzi va xipji c'ü 'naja o t'i. O ndünrü c'ua c'e t'i o mama: “Jä papá, jo rá magö”, eñe. Pero dya go ma. ³¹¿Pje in mangueji c'o yeje t'i? ¿Ja ngue c'ü o tsja c'ü mi ne'e c'ü nu tatavi?

O mama c'ua anguezeji:

—Nu c'ü ot'ü o xipji, eñeji.

Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Je xo ga c'atjonu yo publicano, 'ñe c'o ndixü c'o tsjä o bëzo, nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi 'ma rí zopcjöji. Nguec'ua rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, yo publicano 'ñe

c'o ndixū c'o tsājā o bēzo, sō Mizhocjimi a jens'e ra tsjapūji o nte ra mandaji anguezeji. Pero nu'tsc'eji, dya sō. ³²O ētsce'jei e Juan, o 'ñe xi'ts'liji ja rvi mimiji na jo. Pero dya i 'ñejmegueji c'ū o xi'tsc'eji c'ū. Yo publicano 'ñe c'o ndixū c'o tsājā o bēzo o 'ñejmeji c'ū. Nu'tsc'eji zō xo i jñandgueji ja ma creo c'o, pero nu'tsc'eji dya go nzhogü in mü'bügueji c'ū rvi creoji c'ū mi xi'tsc'eji e Juan.

El ejemplo de los trabajadores malvados

³³Dyäräji nu xe 'naja jña nu rá xi'tsc'öji. Mi bübü 'na bēzo c'ū mi tjē o juajma. Nuc'ū, o ngant'a o uva cja c'ū o juajma, cjanu o ngot'ū o za'a a squina c'e juajma. Cjanu o dyö'büji nu ja ro jyät'äji o uva cja rrū yödüji, ngue c'ua ro mbedye o ndeje o uva. Cjanu ndä's'ä c'ua 'naja ts'ingumü nu ja ro mimi c'ū ro mbörü cja c'e juajma.

'Cjanu o unü c'ua media c'o ro mbēpi c'o uva. Cjanu o ma c'ua na jē. ³⁴Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro jogü c'o uva, c'e lamu o ndājā c'o o mbēpi ro möji ja c'o mi pēpiji c'o uva, ngue c'ua ro unüji c'o uva c'o mi toca c'ū nu lamuji. ³⁵Nuc'ua c'o mi pēpi c'o uva, o zürüji c'ua c'o mbēpi c'o vi ndājā c'e lamu. 'Naja c'ū o s'odüji, 'naja c'ū o mböt't'üji, 'naja c'ū o pjat'üji o ndojo. ³⁶Nuc'ua c'e lamu o yepe o ndājā c'o 'ñaja o mbēpi c'o xe ma puncjü. Nuc'ua c'o mi pēpi c'o uva, o yepe o tsjapüt'joji c'o mbēpi c'ua ja nzi va tsjapüji c'o ot'ü.

³⁷Nuc'ua c'ū na jñi, o ndäjätsjē c'ua c'ū o t'i, o mama: "Nu nín

ch'igö xenda ra dyätäji nu", eñe c'e lamu. ³⁸Nuc'ua c'o mi pēpi c'o uva, 'ma mü o jñandaji ma ējē c'ū o t'i c'e lamu, me co pötcua mamaji: "Nujnu nguejnu ra zopcüji texe yo pēs'i c'ū nu tata nu. Mö rá pöt't'üji ngue c'ua rá cjapcüji ín tsjaji yo ra zopcüji nu." ³⁹Nuc'ua 'ma o säjä c'ū o t'i c'e lamu, jo ni zürüji c'ua c'ū, go pjongüji cja c'e juajma, o mböt't'üji.

⁴⁰Xe sido o ña e Jesús o dyönüji: —'Ma ra ējē c'e lamu c'ū ngue o cja c'e juajma, ¿pārā ja gui tsjijñiji? ¿Pje me ra tsjapüji c'o pēpi c'o uva?

⁴¹O ndünrū c'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita, o xiji e Jesús:

—Nu c'e lamu, dya ra juentse c'o ya tsja na s'o, ra mböt't'üji c'o. Ra unü c'ua media c'o 'ñaja nte c'o ra unü c'ū ra toca angueze 'ma ra jogü c'o uva, eñe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita.

⁴²O ndünrū c'ua e Jesús o xipji va jyētsitsjē 'na ndojo: —¿Cjo dya i xörügueji c'o ya t'opji c'ū mama a cjava:

Nu c'e ndojo c'ū dya ne c'o mi jābā o ngümü, ngue c'ū ot'ü ya jñumüji cja squina c'ū.

Ngueje Mizhocjimi c'ū o tsja a cjanu.

Nguec'ua me rí məcjöji rgā jandgöji. ¿Cjö ro nguiñi c'ū ro zādā a cjanu?, eñe.

⁴³Nguec'ua rí xi'tsc'öji, ra zādā 'ma dya cja ra tsja c'üji o ntets'üji ra mandats'üji Mizhocjimi. Ra tsjapü o nte c'o 'ñaja nte c'o ra tsja c'ua ja nzi ga ne angueze. ⁴⁴C'o ra pjeñe cja c'e ndojo c'ū rí xi'tsc'öji, ixta 'hugü na jo c'o. Y 'ma ra ē zē'bi c'e ndojo cja 'na nte, ixta nzhench'e 'ma c'e nte, embeji c'o.

⁴⁵Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo c'o jña c'o mi mama e Jesús, o unüji c'ua ngüenda c'ü mi ngueje anguezeji mi jyëtsiji. ⁴⁶Nguec'ua mi jodü ja rvá zürüji e Jesús. Pero mi süji c'o nte, na ngueje c'o nte mi junt'ü o mü'büji que mi profeta e Jesús mi pätpä Mizhocjimi ma ña'a.

El ejemplo del casamiento

22 Nuc'ua e Jesús xe go mama c'ua ja xe nzi ejemplo, o xipjiji:

²—Nu c'ü manda a jens'e chjënjuinza cja 'na c'ü manda c'ü xiji rey; ro dyät'ä 'na jñönü 'ma ya ro chjüntü c'ü o t'i. ³O ndäjä c'o o mbëpji o ma zojnüji c'o ya vi xipji ro ëjë cja c'e chjüntü. Pero dya go ne go ëji. ⁴Nuc'ua c'e rey o xipji c'o 'ñaja mbëpji: “Möji cja c'o ya ró xipjigö ra ëjë, ma xipjiji c'ü ya jogü c'o jñönü, ya mböt't'üji c'o ín ts'inzhünü 'ñe c'o pje nda ma animale c'o ma pi. Xipjiji c'ü ya nde jogü texe cja ne chjüntü, guec'ua ra ëji”, eñe c'e rey va xipji c'o o mbëpji. Cjanu o ma c'ua c'o mbëpji o ma xipjiji. ⁵Pero c'o ya vi s'ojnü, dya go tsjapüji ngüenda ro möji. C'ü o tsjaji, 'naja c'ü o ma cja o juajma, 'naja c'ü o ma ma mbö'ö. ⁶C'o 'ñaja o zürüji c'o mbëpji c'o vi ndäjä c'e rey, o mbäräji, cjanu o mböt't'üji. ⁷Ma mü o mbärä c'e rey c'ü vi tsjapüji c'o o mbëpji, me co üdü c'ua c'ü. O ndäjä c'ua c'o o tropa o ma mböt't'üji c'ua c'o bëzo c'o vi mböt't'ü c'o o mbëpji. Cjanu o ndüt't'üji c'ü o jñiñiji. ⁸Nuc'ua c'e rey o xipji c'ua c'o 'ñaja o mbëpji: “Yo jñönü ya jogü yo. Pero c'o ró

zojnü, dya go ne go ëji. Guec'ua na jo, dya ra ngäräji dya cja ne chjüntü. ⁹Nguec'ua möji dya ga ma a ñünü, c'ua ja ni mbedye c'o 'ñiji, rí ma xipjiji texe c'o rí chjëji, c'ü ra ëji cja ne chjüntü”, eñe c'e rey. ¹⁰O mbedye c'ua c'o mbëpji o möji cja 'ñiji, o ma siji texe c'o mi chjëji c'o ma s'o 'ñe c'o ma jo. Nuc'ua me go ndüji cja c'e chjüntü.

¹¹Nuc'ua 'ma o cjogü c'e rey a mbo ngue c'ua ro jñanda c'o vi siji c'o mbëpji, o jñanda c'ua 'na bëzo c'ü dya mi je o bitu c'ua ja nzi ma jyeji 'ma mi cjaji chjüntü. ¹²O xipji c'ua: “Nu'tsc'e bëzo, ¿ja vi tsjogue va? Maco dya in jegue c'o bitu c'o jeji 'ma chjüntüji.” C'e bëzo dya go ndünrü. ¹³Nuc'ua c'e rey o xipji c'o mi pjöste cja c'e chjüntü: “Jyü'tp'üji a ngua 'ñe a dyë ne bëzo nu. Ma pant'aji nu ja na bëxömü nu ja me ra huë, y me ra nguünxt'ü o s'ibi rgá sufre na puncjü”, embeji c'o pjöste. ¹⁴Nguec'ua rí xi'tsc'öji, na puncjü c'o s'ojnü pero ja nzitjo c'o juajnüji, eñe e Jesús va nguarü va zopjüji.

El asunto de los impuestos

¹⁵Nuc'ua o mbedye c'o fariseo, mi pötma mamaji ja rvá dyönüji e Jesús c'ü rví jyopü angueze, ngue c'ua ro sö ro ngöt'üji cja c'o pje mi pjëzhi. ¹⁶Nuc'ua c'o fariseo o ndäji c'o o discípulo anguezeji, o möji co c'o nu dyoji e Herodes, o ma xipjiji e Jesús:

—Xöpüte, rí pärägöjme c'ü na cjuana c'ü in mangue, 'ñe c'ü in jizhigue c'ü na cjuana ja ga cja o 'ñiji Mizhocjimi. Xo rí pärägöjme, dya cjó in sügue rí zopjü, na ngueje

dya in cjaque ngüenda zö pje ri pjëzhi 'na nte. ¹⁷Nguec'ua rí xitsijme pje xo in cijjñigue, ¿cjo na jo rá cjõt'üji o contribución c'ü örü e César c'ü mero manda, o jiyö?, eñeji.

¹⁸Pero e Jesús ya xmi pätpä c'ü ma s'o ma mbeñe anguezeji. Nguec'ua ixco xipjiji:

—Nu'tsc'ejí in cjaüji na jots'üji, chaque in öngöji. ¿Jenga na sögöji? ¹⁹Jítsöji c'e merio ja ga cja c'ü örü e César.

Anguezeji o ma jünpüji c'ua 'naja merio c'ü mi xiji denario. ²⁰Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Cjó o ñi nu cuat'ü ne merio, 'ñe cjó o tjü nu juns'ü?

²¹O ndünrú c'ua anguezeji o xiji:

—Ngue e César.

O ndünrú c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ü toca e César, rí unüji e César. C'ü toca Mizhocjimi, rí unüji Mizhocjimi.

²²Ma o dyäräji c'o jña c'o, me co nguiññiji c'ua, cjanu o jyanbüji c'ua e Jesús, o möji.

La pregunta sobre la resurrección

²³C'o saduceo mamaji c'ü dya ra sö ra te c'o ánima. Nuc'ua c'e pa c'ü, o ëjë ja nzi anguezeji cja e Jesús, cjanu o dyönüji o xipjiji:

²⁴—Nu'tsc'e xöpüte, o mama e Moisés 'ma cjó c'o ra ndü, 'ma dya be 'ñejui t'i c'ü nu su, nuc'ua c'ü nu su ra chjüntüvi 'ma c'ü 'naja o cjuarma c'e bëzo c'ü ya ndü. Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi ndü, je ngue o tjü angueze c'ü ra jñusp'üji c'e t'i c'ü ot'ü ra jmus'ü. ²⁵Nuzgöjme, mi bübüzgöjme yenko bëzo c'o mi cjuarma.'Naja anguezeji o chjüntü,

pero o ndü, dya jmusp'ü t'i c'ü. Nuc'ua c'ü na ye nu cjuarma o chjüntüvi c'e ndixü. ²⁶C'ua ja nzi va ndü c'ü ot'ü, je xo va cjatjonu c'ü na yeje, 'ñe c'ü na jñi. Nde va cjatjoji c'ua nza yenkoji, dya jmusp'üji o t'i. ²⁷Nuc'ua 'ma ya vi ndü nza yenko c'o bëzo, xo ndü c'ua c'e ndixü. ²⁸Nguec'ua rí önn'üjme, 'ma ra te c'o ánima ja c'o nzi gui mangue, ¿cjó ngue c'ü ra tsjapü nu su c'e ndixü? Na ngueje nza yenkoji nde go tsjapü o suji.

²⁹O ndünrú c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya jo c'ua ja gui mbeñegueji. Na ngueje 'ma in xörügueji o jña Mizhocjimi, dya in unnc'ejí ngüenda pje ne ra mama yo; dya xo in părăgueji ja ga cja c'ü me na zëzhi Mizhocjimi. ³⁰Yo nte chjüntüji. Xo 'ñe c'o o t'iji, chjüntpüji. Pero 'ma ra te c'o ánima, dya cja ra chjüntüji. Na ngue ra chjëntji nza cja c'o o anxe Mizhocjimi c'o dya chjüntü. ³¹¿Cjó dya i xörügueji yo o jña Mizhocjimi c'ü mama ra tetjo c'o ánima?

³²Mama a cjava o jña: “Nguezgö o Mizhocjimizü e Abraham, 'ñe e Isaac, 'ñe e Jacob”, eñe Mizhocjimi. Nguec'ua ixi 'ñetsetjo zö ya ndü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob, pero bübütjoji y ra tetjoji, eñe e Jesús.

³³Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'o nte c'o jña c'o mi xöpü e Jesús, me mi sñji, dya mi pără pje ro nguiññiji.

El mandamiento más importante

³⁴Xo 'ñe c'o saduceo dya cja mi părăji pje ro manji. Nuc'ua 'ma mü o mbärä a cjanu c'o fariseo, cjanu o chëzhiji c'ua a jmi e Jesús. ³⁵'Naja

anguezeji c'u me mi pārā o ley Mizhocjimi, chaque o tsjapü t'önü e Jesús ngue c'ua ro zö'ö, o xipji:

³⁶—Xöpüte, ¿ja ngue c'u xenda ni muvi mandamiento cja o ley Mizhocjimi?

³⁷O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—C'u rí tsjaji, rí ñeji Mizhocjimi c'in Jmugueji. Rí ñegueji co texe in mü'büji, 'ñe co texe in aljmaji, 'ñe co texe in pjeñeji. ³⁸Nujnu nguejnu ot'u yo o mandamiento Mizhocjimi, ngue nu nda ni muvi. ³⁹Bübü c'u 'naja o mandamiento angueze c'u xo chjñjui nu cja ró xi'ts'iji c'u mama a cjava: “Rí s'iyaji yo nin minteji, c'ua ja nzi gui s'iyatsjégueji”, eñe Mizhocjimi. ⁴⁰Nu 'ma rí tsjague c'u mama nujyo yeje o mandamiento Mizhocjimi, ya xo i tsjague 'ma c'u mama texe o jña Mizhocjimi yo xiji ley, 'ñe yo o dyopjü c'o profeta, eñe e Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹Nuc'ua 'ma xe ma cājā c'o fariseo, o ña e Jesús. ⁴²O xipjiji:

—¿Pje xo in mangueji ja rga cja c'u ri ngue Cristo? ¿Cjó ri ngue o mboxbêche?

O ndünrüji c'ua:

—Ri mboxbêche cja e David.

⁴³⁻⁴⁴O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Na jo c'u. Pero 'ma o mama e David c'u ja ga cja e Cristo, ¿jenga o mama: “Nuc'ü, ín Jmugö c'u”, eñe? In pārāgueji o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e David o dyopjü a cjava:

Mizhocjimi o zopjü ín Jmugö o xipji:

“Mimi cja ín jodyëgö.

Rí da'c'u rí mandague hasta 'ma cja rí chöpü yo nuc'ü na ü”,

eñe Mizhocjimi va dyopjü e David.

⁴⁵E David o nädä e Cristo o mama: “Ngue ín Jmugö”, eñe. ¿Pje ne ra mama c'u ri mboxbêche e Cristo cja e David 'ñe c'u xo ri ngue o Jmu?, eñe e Jesús va tsjapü t'önü c'o fariseo.

⁴⁶Nguec'ua anguezeji dya sö ro ndünrüji. Ndeze c'e pa c'u, dya cja cjó xe rezga xe ro dyönüji e Jesús.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

23 Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o nte 'ñe c'o o discípulo, o xipjiji:

²—Nujyo xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe yo fariseo, ya ngamaji ra xöpüji yo nte, ra xipjiji ja ga cja c'u o ley Mizhocjimi c'u o dyopjü e Moisés. ³Nguec'ua texe c'o ra xi'tsc'leji yo, nde rí tsjagueji, dya rí jyëzgueji. Pero dya rí tsjagueji c'ua ja ga tsja anguezeji. Na ngueje mamaji c'u na jo, pero dya cjaji. ⁴Anguezeji xipjiji yo nte c'o ley c'o na s'ëzhi, dya sö ra cumpleji. Nguec'ua chjñtjui c'u ri ät'äji o trapöjö c'o ri tütüji, c'o me na jyü rgá nduns'üji. Pero anguezeji dya ne ra mbasp'üji ne rí 'naja o ñidyëji. ⁵Texe c'o cja yo fariseo 'ñe yo xöpü o ley Mizhocjimi, cjaji c'u rguí jñanda yo nte. C'u cjaji, ät'äji xenda na nojo yo ts'icüero yo tjün't'üji cja o yüdüji 'ñe a nzhë'ëji, nu ja pät'äji o jña Mizhocjimi. Xo ät'äji xenda na maja yo fleco yo 'nüns'ü a squina o bituji. ⁶Ma cjaji mbaxua, me juajnüji o lugar c'o xe na jo'o ja ra mimiji ra ziji o xëdyi, ngue c'ua yo nte ra jñandaji anguezeji ra mamaji me

na joji. Xo 'ñe 'ma pōji cja nintsjimi, me xo juajnūji o lugar c'o na jo nu ja ra mimiji. ⁷Me neji ra tsja yo nte ra mbēsp'iji t'ēcjañōmū rgá zenguaaji cja chōjmū. Me xo ne o mū'būji ra mama yo nte ra xiji xōpūte.

⁸Pero nu'tsc'ejī ín discípulots'ōji, dya rí ñe'ejī c'ū cjó ra xi'tsc'ejī xōpūte. Na ngueje 'natjo c'ū in xōpūtegueji c'ū nguezgō e Cristo o 'ñempque Mizhocjimi, y textsc'ejī ín cjuarmaji. ⁹Dya cjó rí xipjiji tata cja ne xoñijōmū c'ū rí sūji nza cja Mizhocjimi. Na ngueje 'natjo c'ū nin Tatagueji; ngueje c'ū būbū a jens'e. ¹⁰Dya xo rí ñe'ejī ra xi'ts'iji jmu, na ngueje 'natjo c'in Jmugueji, c'ū nguezgō e Cristo. ¹¹Nu 'ma ín negueji ra mbē'tsc'ejī na nojo, ni jyodū rí pjōstegueji cja yo in cjuarmaji. ¹²Na ngueje c'o ra tsjapūtsjē rrā nojo, ra tsjapūji dya pje rguí muvi c'o. Y c'o dya ra tsjapū na nojo, ra tsjapūji na nojo c'o.

¹³Nu'tsc'ejī ín xōpūji o ley Mizhocjimi, 'ñetsc'ejī ín fariseoji, ín cjaqueji na jots'ūji pero dya cjuana. Juentsc'ejī ra castigaots'ūji Mizhocjimi. Na ngueje ín c'asp'ūji yo nte, ngue c'ua dya unū o mū'būji Mizhocjimi c'ū manda. Nu'tsc'ejī dya ín jējiji ra mandats'ūji c'ū, y c'o ne'e c'ū ra manda Mizhocjimi cja anguezeji, ín c'asp'ūji.

¹⁴Nu'tsc'ejī ín xōpūji o ley Mizhocjimi, 'ñetsc'ejī ín fariseoji, ín cjaqueji na jots'ūji, juentsc'ejī ra castigaots'ūji Mizhocjimi. Na ngueje ín jūnbūgueji c'o pē's'i c'o ndixū c'o ya ndū nu xīra. Y para dya ra mama yo nte na s'ots'ejī, chaque me mezhe gui dyōtqueji Mizhocjimi.

Nguec'ua rí xi'tsc'ōji, 'ma ra jñūn'c'ūji ngüenda Mizhocjimi, xenda ra jñu's'üts'ūji c'ū rgui sufregueji.

¹⁵Nu'tsc'ejī ín xōpūteji 'ñetsc'ejī ín fariseoji, ín cjaqueji c'ū na jots'ūji, juentsc'ejī ra castigaots'ūji Mizhocjimi. Na ngue ín pes'ejī cja mar ín sātc'ejī texe cja ne xoñijōmū. In xōpūji yo nte, xa'ma cjó ra 'ñejme c'ua ja nzi gui 'ñejmegueji. Nuc'ua c'o nte c'o ejme c'ua ja gui xiqueji, xenda cja na s'o c'o, que na ngue'tsc'ejī. Nguec'ua xenda pē's'i o s'ocūji c'ū rguí mōji a ma a linfiernu.

¹⁶Nu'tsc'ejī ín xōpūteji 'ñetsc'ejī ín fariseoji, ín cjaque ín jizhigueji nu o 'ñiji Mizhocjimi, pero ya tsot'ū in chōgueji ín chjēntc'ejī nza cja 'na ndēzhō. Juentsc'ejī, ra castigaots'ūji Mizhocjimi, na ngueje ín mamaji: “Ma cjó c'o ra nādā nzi ga mbārā ne templo, dya xo rguí muvi 'ma. Nguec'ua dya ni jyodū ra mama c'o na cjuana. Pero 'ma cjó c'o ra nādā c'o traste de oro c'o būbū a mbo cja ne templo, ni muvi 'ma c'ū ra nādā. Nguec'ua ni jyodū ra mama c'o na cjuana”, ín eñejī. ¹⁷Nu'tsc'ejī ya tsot'ū in chōji, dya ín pārāji ja ga cja. Rí xi'tsc'ōji c'ū xenda ni muvi ne templo, que na ngueje c'o traste de oro c'o būbū a mbo. C'ū na sjū c'o traste de oro, je ni 'ñeje cja ne templo. ¹⁸Dya xo ín cjaqueji me ni muvi c'e arta nu ja pō'tp'ūji animale Mizhocjimi, cja rrū ndū'tp'ūji nu. Na ngueje ín manguaji: “Ma cjó c'o ra nādā nzi ga mbārā c'e arta, dya ni muvi 'ma c'ū ra nādā. Pero 'ma cjó c'o ra nādā c'o animale c'o tjū'tp'ūji nu, ni

muvi 'ma", in eñeji. ¹⁹Nu'tsc'ejí ya tsot'ü in chöji, dya in pārāji ja ga cja. Rí xi'tsc'öji c'ü xenda ni muvi c'e arta, que na ngue c'o animale c'o tjüt'p'üji Mizhocjimi nu. Na ngue c'ü na sjü c'o animale, je ni 'ñeje cja c'e arta. ²⁰C'ü ra nädä nzi ga mbārā c'e arta, nädä 'ma c'e arta 'ñe texe c'o animale c'o tjüt'p'üji Mizhocjimi nu. ²¹C'ü ra nädä ne templo, xo nädä 'ma Mizhocjimi c'ü bübü cja ne templo. ²²C'ü ra nädä nzi ga mbārā a jens'e, nädä 'ma c'ua ja manda Mizhocjimi, xo nädä 'ma Mizhocjimi c'ü manda nu.

²³Nu'tsc'ejí in xöpüteji 'ñetsc'ejí in fariseoji, in cjaüji c'ü na jots'üji, in mbeñeji Mizhocjimi in unüji c'o in xits'ajnañi, 'ñe c'o 'ñaja in pjín'ñoji. Na jo rí tsjaji a cjanu, dya rí jyëzigueji. Pero juentsc'ejí, ra castigaots'üji Mizhocjimi, na ngue dya in cöt'p'üji 'ñi c'o jña c'o xenda ni muvi cja o ley Mizhocjimi. Mama c'e ley rá cjañi c'o na jo, 'ñe rá juentseteji, 'ñe rá cumpleji c'ua ja nzi rgá mamaji. Nujoyo, nguejyo xenda mi jyodü rvi tsjagueji yo. ²⁴¿Ja rgá sō rí jíchiji yo dya pārā ngue c'ua ra mbārāji o 'ññi Mizhocjimi? Maco ya tsot'ü in chöji, dya xo in pārāgueji. C'ü ni jyodü rí tsjaji, dya in cjañi. Y c'ü dya nda ni muvi, ngue c'ü in jodü rí tsjaji c'ü. Nguec'ua in chjëntcjeji nza cja 'na bëzo c'ü ro ma cja mëjë ro paxü c'e ndeje ngue c'ua dya ro ts'üt'ü o ts'imörö. Cja rrü zitjo c'e ndeje, maco ri o'o nu 'na camello.

²⁵Bübü o nte c'o pe'ch'e a xes'e o mojmü 'ñe o xalo, pero dya xibi na jo a mbo. Nguec'ua na s'o a mbo c'o mojmü 'ñe c'o xalo. Je

xo ga cjatsc'ejí nu, nu'tsc'ejí in fariseoji. in xindyëji in tjintsiji c'ü ni xes'ets'üji pero bübü a mbo in mü'büji c'o na s'o; me in jodü ja rgui tsjapü in tsjacjeji c'o pës'i yo nin minteji. Juentsc'ejí ra castigaots'üji Mizhocjimi.

²⁶Nu'tsc'ejí in fariseoji, ya tsot'ü in chögueji, dyārāji c'ü rá xi'tsc'öji. Ot'ü rí jyodüji ja rgá ndin'tsc'i in mü'büji. Nuc'ua, rrā jo c'ü ni xes'ets'üji 'ñe a mbo in mü'büji.

²⁷Nu'tsc'ejí in xöpüteji 'ñetsc'ejí in fariseoji in cjaüji na jots'üji, juentsc'ejí ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje in chjëntcjeji nza cja o panteón cja campo santo. Ch'öxcüji a xes'e c'ü ni 'ñetse na zö, pero a jöümü me jäl'a c'o o ndo'dye c'o añima, 'ñe cjo ts'ë me na xī'í.

²⁸Je xo ga cjatsc'ejí nu, a xes'ets'üji in jizhiji c'ü ni mama yo nte na jotsc'ejí. Me in cjaqueji c'ü na jots'üji, pero a mbo in mü'büji me bübü na puncjü c'o na s'o.

²⁹Nu'tsc'ejí in xöpüteji 'ñetsc'ejí in fariseoji, juentsc'ejí ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje in cjaüji c'ü na jots'üji, pero dya cjuana. in jäl'p'āji panteón c'ua ja dyögüji c'o profeta mi jinguā, 'ñe in ä'tp'āji me na zö'ö c'ua ja dyögüji c'o 'ñaja c'o o tsja na jo. ³⁰in mamaji 'ma ya ri bünç'ejí c'o cjë 'ma mi cārā c'o in mboxpalegöji, dya rvi pjösp'ügueji 'ma mi pött'üji c'o profeta. ³¹Nguec'ua in mantsjégueji ngue o mboxbëchets'üji c'o o mbött'ü c'o profeta. ³²Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí cjuatügueji c'o na s'o c'o xe bëzhtjo ro tsja c'o in mboxpaleji.

³³C'o in mboxpalegueji, ma s'oji nza cja o c'ijmí. Nu'tsc'ejí je xo

ga cjatsc'ejí nu. Nguec'ua, ¿ja rgá sô rí c'ueñeji c'ü dya ra jñün'c'üji ngüenda rgui möji a ma a linfiernu?

³⁴Nutscö rá täjä o profeta 'ñe c'o pără o 'ñiji Mizhocjimi, 'ñe c'o ra xöpü o jña angueze. Anguezeji, bübü c'o rí chät'äji cja ngronsi rgui pöt't'ügueji; 'ñaja c'o rí cha's'üji cja nintsjimi. Y nzi 'na jñiñi rí chäji c'o.

³⁵Cja ne xoñijöümü ya mböt't'üji na puncjü o nte c'o mi cja na jo. C'ü ot'ü o mböt't'üji mi ngue e Abel c'ü mi cja na jo. C'ü bēpja o mböt't'üji mi ngue e Zacarías c'ü mi mböcjimi c'ü mi ngue o t'i e Berequías. I tsjogüji a nde nu ja na sjü 'ñe cja c'e arta nu ja tjüt'p'üji animale Mizhocjimi, i pöt't'üji e Zacarías. Na ngue c'ü rí tsjapüji ra sufre c'o rá täjä ra ē zo'c'üji, ra jñün'c'üji ngüenda Mizhocjimi c'ü nde ngue in s'ocügueji c'ü vi mböt't'üji texe c'o mi cja na jo ndeze e Abel hasta e Zacarías. Nguec'ua me ra tsja'c'üji rí sufreji na puncjü. ³⁶Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu'tsc'ejí in cārāji yo cjē dya, ngue'tsc'ejí rí sufregueji yo.

Jesús llora sobre Jerusalén

³⁷Nu'tsc'ejí in menzumüji a Jerusalén, in pöt't'üji c'o profeta, 'ñe in pjat'üji o ndojo c'o va täjä Mizhocjimi va ē zo'c'üji. Na puncjü rvá juen'tsc'öji. Mi negö ro jmu'tc'ejí c'ua ja nzi ga tsja 'na ngöñi, juis'i c'o o ts'ingöñi a mbo cja o juaja, pero dya xo i ñe ri chēzhgueji. ³⁸Tsjijnji. Xe jārätjo a Jerusalén nu nin ndajñiñigueji, pero ya jyētsc'ijí dya Mizhocjimi. ³⁹Rí xi'tsc'öji ndeze ne ndajme dya, dya cja xe rí jñandgöji va hasta 'ma cja rí mamaji: “Me na jo nu va ējē

nu o 'ñeme Mizhocjimi ra manda”, rí 'ñeñeji.

Jesús dice que el templo será destruido

24 Nuc'ua 'ma ma pedye e Jesús cja c'e templo, o ējē c'ua c'o o discípulo o chēzhji a jmi, ngue c'ua ro jíchiji e Jesús c'ü me ma zö c'e templo. ²Cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Me in jandgueji ne templo. Pero na cjuana rí xi'tsc'öji, ra zädä c'o pa 'ma dya cja ra jyäns'ä yeje ndojo c'o dya ra yät'ä.

Señales antes del fin

³Nuc'ua e Jesús o ma cja c'e t'ejē c'ü ni chjü Olivos, o mimi c'ua nu. Nuc'ua c'o o discípulo o ēji a jmi, o 'ñe xipjiji:

—Xitscöjme jinguā ra yät'ä ne templo. Xo rí xitscöjme pje ma señal c'ü rga pārgöjme 'ma rí 'ñecje na yeje, y 'ma ra nguins'i ne xoñijöümü.

⁴Cjanu o ndünrū c'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötüpüji ngüenda c'ü dya cjó ra dyon'c'ejí. ⁵Na ngueje ra ējē na puncjü c'o ra jñüncügö in chjü, ra mamaji ngueje Cristo anguezeji, ngue c'ua ra dyonpüji na puncjü yo nte. ⁶Y rí dyäräji ri cjaji o chü. Xo ra mbezheji ya ri cjaji o chü. Pjötüpüji ngüenda c'ü dya rí sügueji, na ngueje ni jyodü ra zädä yo. Pero dya be ri sädä 'ma ra nguins'i nu xoñijöümü. ⁷Yo país ra chüji co yo 'ñaja país. C'o rey ra chüji co c'o 'ñaja rey. Na puncjü c'ua ja ra sufreji o tjimi, 'ñe c'ua ja ra mbi'i na zēzhi ne xoñijöümü. ⁸Nujyo, nguejyo rguí mbürü ra sufreji yo.

⁹Nuc'ua texe cja yo país ra nuc'ejí na ü, na ngueje c'ü ni 'ñejmezügöji. Ra nzhöc'ügueji nu ja rí sufreji, y ra mbö'tc'ejí. ¹⁰Nuc'ua na puncjü c'o ra xögü cja Mizhocjimi, y ra pötca nzhötsjéji o dyoji, y ra pötca nuji na ü. ¹¹Na puncjü c'o ra 'ñe tsjapü ri ña o jña Mizhocjimi, ra 'ñe dyonpü na puncjü o nte. ¹²Na puncjü c'o dya cja ra s'iya o dyoji, na ngue dya cja ri ätäji Mizhocjimi. ¹³C'o sido ra 'ñejmezüji, ra ma bübütojji co Mizhocjimi. ¹⁴Nuc'ua textjo cja ne xoñijöümü ri cārā c'o ra zopjü yo nte ra xipjiji ra dyätäji Mizhocjimi na ngue ngueje c'ü manda. Nu'ma, ngue 'ma ya ra nguins'i nu xoñijöümü.

¹⁵⁻¹⁶'Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü c'e profeta Daniel o mama c'ü ra ē 'naja nte c'ü me rrā s'o a jmi Mizhocjimi, ra 'ñe chjotü texe, y ra 'ñe mimi c'ua ja me na sjü. Nu'tsc'ejí ri xörüji yo jña yo, rí unüji na jo ngüenda c'ü rguí pārāji. Nguec'ua 'ma rí jñandaji c'ü ya ri bübü nu c'e nte, rí c'ueñeji rí möji a ma cja t'ejje, nu'tsc'ejí ri cārāji a Judea. ¹⁷Nu'tsc'ejí ri tågāji a xes'e cja in nzungueji, ixtí c'ueñeji, dya pje rí chuntüji c'o ri pēs'íji a mbo cja in nzungueji. ¹⁸Nu'tsc'ejí ri bünc'ejí cja juajma, dya rí nzhogueji cja in nzungueji c'ü rí 'ñe tsanagueji in bituji. ¹⁹Juejme c'o ri ndunte 'ñe c'o ri jötü o lälē c'o pa c'o. ²⁰Dyötüji Mizhocjimi ngue c'ua 'ma rí c'ueñeji, dya ri ngue c'o pa c'o ri jārā o sē, ni xo ri ngue nu pa c'ü rí sōyaji. ²¹Na ngueje me ra sufreji na puncjü c'o pa c'o, c'ü nunca go sufreji a cjanu ndeze 'ma o jyans'ü ne xoñijöümü. Y dya cja xe ra sufreji

c'ua. ²²Pero Mizhocjimi ra tsjapü c'ü dya nda ra mezhe c'o pa c'o ra sufreji, ngue c'ua dya ra chjoriü texe c'o nte. Ra tsjapü c'ü dya ra mezhe c'o pa c'o, na ngue ri cārā c'o ya juajnü Mizhocjimi.

²³'Nuc'ua 'ma cjó c'o ra xi'ts'íji: “Je bünc'ua e Cristo” o ra xi'ts'íji: “Je bübü nu e Cristo”, ra 'ñents'ejí, dya rí creoji c'o xi'tsc'ejí a cjanu. ²⁴Na ngueje ra ējē c'o ra tsjapü ri ngueje e Cristo. Xo ra ē c'o ri cjaü profeta ri cjaü ri ñaji o jña Mizhocjimi. Ra tsjaji c'o me na nojo c'o nunca mi janda c'o nte, nguec'ua me ra nguijníji. C'o ri cjaü a cjanu profeta, ra tsjaji a cjanu, ngue c'ua xa'ma ra sō ra dyonpüji c'o ya juajnü Mizhocjimi ra tsjapü o nte. ²⁵Nguec'ua rí xi'ts'íji dya, ante c'ü ra zādā c'o pa c'o. ²⁶Nguec'ua 'ma ra xi'ts'íji: “Je va bübü e Cristo cja majyadü”, dya rí pedyejí rí ma ñu'uji. O 'ma ra xi'ts'íji: “Je na bübü a mbo cja 'na ngümü c'ü”, dya xo rí creoji c'o xi'ts'íji. ²⁷'Ma go juēs'i dyebe nu ja ni mbes'e e jyarü, ixi 'ñetse textjo a lado hasta nu ja ni nguibi e jyarü. Je xo rga cjatjonu 'ma rá ēcjō na yeje cja Mizhocjimi, ra jñandgöji texe cja ne xoñijöümü. ²⁸Dyärāji ne jña nu rá xi'tsc'öji dya: “C'ua ja ri 'mana c'e animale c'ü ya rguí ndü, je nguejnu ra jmurü c'o ndopare.”

Cómo vendrá el Hijo del Hombre

²⁹'Nuc'ua 'ma ra nguarü ra sufreji c'o pa c'o, ra bēxöümü e jyarü. Y dya ra 'ñetse e zana. Ra jyābā yo seje. Y ra 'ñünü nujoya na zēzhi a jens'e. ³⁰Nuc'ua ra jñandaji 'na señal a jens'e c'ü rguí mbārā yo nte c'ü ya

rva ěcjō na yeje cja Mizhocjimi. Y texe c'o ri cārā cja ne xoñijōmū, me ra nzhumū rgā huēji na ngueje ra jñandgōji rva ěcjō na yeje cja Mizhocjimi. Ra jñandgōji rva ěcjō cja ngōmū, ra jñandgōji c'ū me rrā zētsi 'ñe me rrā zōzū. ³¹Nuc'ua, ra mbē'biji na jens'e 'na corneta, y nutscō rá tājā c'o ín anxe ra 'ñe jmutūji c'o ya ró juajnügō c'o ri cārā texe cja ne xoñijōmū.

³²Nu'tsc'ejji rí unūji ngüenda yo za yo xiji higo. 'Ma ya ra dogū, 'ma ya pjürü peje o xi, ín pāragueji ngue 'ma ya ra paja ne xoñijōmū.

³³Je xo rga cjatjonu, 'ma rí jñandaji ya ra zādā texe yo rí xi'tsc'ōji, rí pārāji 'ma c'ū ya ngue ra nguins'i ne xoñijōmū. ³⁴Na cjuana rí xi'tsc'ōji, c'o ri cārā c'o pa c'o, dya ra ndū texe c'o, hasta 'ma cja ra zādā texe yo rí xi'tsc'ōji. ³⁵Ra nguarū e jens'e 'ñe ne xoñijōmū, pero nín jñagō nunca ra nguarū nu.

³⁶Dya cjó pārā pje ma pa, ni pje ma ndajme 'ma ra zādā c'o, ni xo ri pārā c'o o anxe Mizhocjimi, ni xo ri pārāgō nutscō o T'izgō Mizhocjimi. Nguextjo mi Tatagō c'ū pārā.

³⁷C'ua ja nzi ma cja c'o cjē 'ma mi būbü e Noé, je xo rga cjatjonu, 'ma rá ěcjō na yeje cja Mizhocjimi.

³⁸C'o cjē 'ma mi būbü e Noé, 'ma dya be mi ějē c'e tradyebe, mi ñōnūji 'ñe pje nde mi si'iji. Mi chjüntūji, xo mi chjüntpūji o t'iji hasta 'ma cja zādā c'e pa 'ma mū o cjogū e Noé a mbo cja c'e barco. ³⁹Dya mbārāji cjo ro 'ñeje c'e tradyebe hasta 'ma cja 'ñeje, go chjorūji c'ua texeji. Je xo rga cjatjonu, 'ma rá ěcjō na yeje cja Mizhocjimi. ⁴⁰Na ngueje ye bēzo

c'o rva būbü cja juajma. 'Naja c'ū rá sidyi, 'naja c'ū rá sogū. ⁴¹Ye ndixū c'o 'natjo c'ua rva cūjnū. 'Naja c'ū rá sidyi, 'naja c'ū rá sogū.

⁴²Nguec'ua rí xi'tsc'ōji rí pjōtpūji ngüenda, na ngueje dya ín pārāji c'e ndajme 'ma rá ěcjō nutscō in Jmuzgōji. ⁴³'Na bēzo c'ū ri xo'tp'ūji o ngumū, nu 'ma ro mbārā pje ma ndajme c'ū xōmū c'ū ro ějē c'e mbē'ē, dya ro ĭji; ro nde'betjo, dya ro jyēzi ro xo'tp'ū c'ū nu ngumū.

⁴⁴Je xo rga cjatsc'ejji nu, rí pjōtpūji ngüenda, na ngueje nutscō rá ěcjō na yeje cja Mizhocjimi c'e ndajme c'ū dya ri tepcōji.

El siervo fiel y el siervo infiel

⁴⁵'Nza cja 'na lamu c'ū 'ñeje 'na mbēpji c'ū cjacjuana, 'ñe c'ū pārā ra pēpji na jo. Ra tsja c'e lamu ra xipji c'e mbēpji c'ū ra 'huinbi c'o ri cārā cja ngumū, ra unūji o xēdyi 'ma nzi ga zant'aji. Ra ma c'ua c'e lamu. ⁴⁶Nuc'ua, 'ma ra nzhogū c'e lamu, 'ma ra ě chōt'ū c'e mbēpji rrā cja'a c'o vi xipji, me ra mājā 'ma c'e mbēpji c'ū. ⁴⁷Na cjuana rí xi'tsc'ōji, c'e lamu ra unū c'e mbēpji c'ū ra mbōtpū texe c'o ri pēs's'i c'e lamu. ⁴⁸⁻⁵⁰Pero 'ma ri s'ombēpji c'e mbēpji, 'ñe ra mamatsjē: "C'ín lamugō ra mezhtjo c'ū", ra 'ñeñe, 'ñe 'ma ra yabū c'o nu mimbēpji, 'ñe me ra ziji o xēdyi 'ñe ra tīji co c'o me tī'ī, nuc'ua ra ějē c'ū o lamu nu c'e pa c'ū dya ri te'be, 'ñe c'e ndajme c'ū dya ri pārā. ⁵¹Nuc'ua c'e lamu ra manda ra ndas'ūji na puncjū co chirrio c'e mbēpji, cja rrū pant'aji c'ua ja rva cā c'o mi cja pū mi cja na jo. Je ra huē nu c'ū, 'ñe ra nguünxt'ū o s'ibi rgā sufre na puncjū.

El ejemplo de las muchachas

25 'Rá xi'tsc'öji dya 'na ejemplo c'ü ja rgá manda Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Mi bübü dyëch'a xunt'i c'o mi tunü o sivi. O mbedye o möji, ro ma ndünrüji 'na t'i c'ü ya ro chjüntü. ²Tsi'ch'a anguezeji c'o dya mbeñe na jo, pero c'o tsich'a o mbene na jo c'o. ³Nu c'o dya mi jün o pjeñe, o ndunü o siviji, pero dya xe go ndunüji petroleo c'ü ro xich'iji 'ma ro tjeze c'ü mi tjë. ⁴Nu c'o o mbeñe na jo, o ndunüji petroleo co o botiaji, ñe c'o xe mi po'o c'o o siviji. ⁵Nuc'ua xe mezhtjo ro sājā c'e t'i c'ü ro chjüntü. Nguec'ua c'o xunt'i o ndägāji o t'ijī, o īji. ⁶Nuc'ua c'ü ndexōmü, o dyārāji 'na jña c'ü mi mapji mi mama: “Ya va ējē nu ra chjüntü; pedyejī ma chjünrüji” ⁷O böbü c'ua texe c'o xunt'i, cjanu o jocü c'o o siviji. ⁸Nu c'o dya mi pēs'i o pjeñe, o xipji c'o vi mbeñe na jo: “Dyacōjme ts'ē in petroleooji, na ngueje ya ne ra juench'etjo yo ín sivigōjme” ⁹O ndünrü c'ua c'o vi mbeñe na jo, o xipji: “Iyō, dya ra sō rá da'c'üjme. Na ngueje 'ma rá da'c'üjme, dya ra zōgōjme, ni xo ri ngue'tsc'ejī. Moji ma chōmüji nu ja pōji”, eñe c'o xunt'i c'o vi mbeñe na jo va xampja. ¹⁰Nuc'ua 'ma cja vi mötji, o sājā c'ua c'e t'i c'ü ro chjüntü. Nu c'o ya vi xampja na jo, o cjogüji c'ua co angueze cja c'e ngumü nu ja ro tsjaji c'e chjüntü. Jo nu ngot'üji c'ua c'e ngoxtji. ¹¹Dya mezhe c'ua o sājā c'o xunt'i c'o vi ma ndōmü o petroleo, o mamaji: “Xocüzüjme, nu'tsc'e nin t'ecjañōmü.” ¹²O ndünrü c'ua c'e t'i o xipji:

“Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya rí pā'c'öji”, embeji.

¹³Nguec'ua rí xi'tsc'öji, rí pjötpüji ngüenda, na ngueje dya in pārāgueji ja ma pa, ni pje ma ndajme 'ma rá ēcjō na yeje cja Mizhocjimi.

El ejemplo de los talentos

¹⁴Xe rá xi'tsc'öji c'ü 'na ejemplo c'ü ja ga manda c'ü o ñeme Mizhocjimi. Mi bübü 'na bëzo c'ü ro ma ne jē'ē. O ma't'ü c'o o mbëpji, o zopcüji c'o mi pēs'i ngue c'ua ro mbötpüji.

¹⁵C'ü 'na mbëpji o zopcüji tsi'ch'a ts'licaja o merio; c'ü 'na o zopcüji ye ts'licja; c'ü 'na ozopcüji 'naja ts'licaja. O zopcüji c'ua ja nzi rvā sō ro pëpjji nzi 'naji. O ma c'ua na jē c'e lamu. ¹⁶Nuc'ua c'ü vi s'opcü tsi'ch'a ts'licja, o ma ndōmü c'o ro mbō'ō c'ü. Y o ndōjō c'o xe 'na tsi'ch'a ts'licaja o merio. ¹⁷Je xo va cjatjonu c'ü vi s'opcü ye ts'licaja, o ndōjō c'o xe 'na yeje ts'licaja. ¹⁸Pero nu c'ü vi s'opcü 'na ts'licaja, o ma dyō'bü a jōmü, cjanu dyöpçütjo nu c'o o merio c'ü nu lamu.

¹⁹O mezhe c'ua na puncjü pa, cja nzhogü c'ü nu lamu c'o mbëpji, o zojnüji ngue c'ua ro tsjaji ngüenda. ²⁰O sā c'ua c'ü vi s'opcü tsi'ch'a ts'licaja o merio, xe ndo ma jüntjo c'o xe tsi'ch'a ts'licaja. Cjanu o xipji c'ua c'ü nu lamu: “Nu'tsc'e ín lamuts'ügō, i socüzü tsi'ch'a ts'licaja. Xe va ēcjuā yo xe 'na tsi'ch'a yo ró tōcjō”, ēne. ²¹O mama c'ua c'e lamu o xipji: “Me na jo ga mbëpjits'ügue. I tsjacjuana i tsjague na jo'o co c'o ts'ëtjo c'o ró socüts'ügō. Nudya rá da'c'ü o bëpji c'o xenda ni

muvi. Tsjogü me rá mäjui na ngue i pëpquigö na jo. ” ²²Xo säjä c'ua c'ü vi s'opcü yeje ts'icaja, o xipji c'ü nu lamu: “Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, i socüzügö ye ts'icaja. Nudya bünc'ua yo xe 'na yeje ts'icaja yo ró tōcjö”, eñe c'e mbëpji. ²³Nuc'ua c'ü nu lamu o xipji angueze: “Me na jo ga mbëpjits'ügue, i tsjacjuanague i tsjague na joco c'o ts'ëtjo c'o ró socüts'ügö. Nudya rá da'c'ü o bëpji c'o xenda nu muvi. Tsjogü me rá mäjui na ngue i pëpcö na jo”, embe. ²⁴Xo sä c'ua vi s'opcü 'naja ts'icaja, o xipji c'ü nu lamu: “Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, rí pã'c'ägö nu'tsc'e ín dacüjme o bëpji c'o na jyü; maco ngue'tsc'e ín cjaü in tsjacje yo rí tōgøjme. Zö nguetscøjme rí podüjme c'o in nzhëxügue 'ñe rí cjaime texe, pero ngue in ch'ujmügue nu ja rí üt'c'øjme c'o ndëxü. ²⁵Nguec'ua ró sügö, ró ma ö'ts'üts'ü nin ts'icaja nu i socüzügö. Bünc'ua dya nin ts'icajague. ” ²⁶O mama c'ua c'ü nu lamu o xipji: “Na s'o ga mbëpjitsc'e, me na mañats'ü. Nu'tsc'e ín pãrãgue rí cjaü in tsjacjö c'o ndëxü, zö dya rí podügö ni xo rí pitsigö; ngue'tsc'eji ín cjaü texe c'e bëpji. ²⁷Nguec'ua ma jo rvi ma socüzü cja banco yo ín meriogö. Nguec'ua 'ma ro ëcjö, ro dyacöji yo ín tsjacjö, 'ñe c'o ya rvi ndöjō yo”, embe. ²⁸Cjanu o xipji c'ua c'o o mbepji: “Jñünbüji ne ts'icaja nu jün nu, unnüji nujjnu quiü dyëch'a ts'icaja. ²⁹C'o ch'unü pje rguí pëpjiji, 'ma ra ndöji, xe ra ch'unü 'ma c'o. Pero 'ma dya ra pëpjiji c'o vi ch'unü ra jñünbüji 'ma c'o vi ch'unüji. ³⁰Rí pant'aji ne s'ombëpji a ma a linfiernu nu ja na bëxömü. Nujnu,

nguejnu je ra huë nu ne mbëpji, 'ñe me ra nguünxt'ü o s'ibi rgá sufre nu”, eñe c'e lamu va xipji c'o o mbëpji.

El juicio de las naciones

³¹' Nu 'ma rá ëcjö na yeje cja Mizhocjimi, me rrã zëzhizügö. Rá dyocjøjme texe c'o o anxe Mizhocjimi. Nuc'ua rá mimi nu ja me na zö'ö, ngue c'ua rá jünpü ngüenda yo nte. ³²Nuc'ua texe yo cãrã cja ne xoñijömü, ra ngãrãji cja ín jmigö. Nuc'ua rá xöcüji nza cja 'na mbörü xöcü c'o o ndënc'hjürü cja c'o chiva. ³³C'o rí jyëtscö ndënc'hjürü rá cama cja ín jodyë c'o, y nu c'o chiva rá cama c'ü 'nanguarü. ³⁴Nuc'ua nutscö rí mandagö rá xicö c'o ri cãrã ín jodyë: “Nu'tsc'eji na jots'üji cja jmi Mizhocjimi nu mi Tatagö, chjã'dägueji. Rá da'c'üji dya, c'ü xo rí mandagueji. Ndeze 'ma dya be mi t'ät'ã nu xoñijömü, o xöcüts'üji a cjanu xo rí mandagueji. ³⁵Rá ca'c'üji a cjanu, na ngueje 'ma mi santc'ö, nu'tsc'eji mi dacöji c'ü ro sigö. Y 'ma mi tûregö, nu'tsc'eji mi dacöji ndeje. Y 'ma ró sät'ägö cja in jñiñigueji i säcjöji zö dya mi ngue in menzumüzgöji. ³⁶Y 'ma dya mi cãjägö pje ro jegö, nu'tsc'eji mi dacöji c'ü ro jegö. Y 'ma mi sö'dyëgö, nu'tsc'eji mi pa cjinngöji. Y 'ma mi cjocö a pjörü, nu'tsc'eji mi pa nugöji nu”, rá embe c'o ri cãrã cja ín jodyë. ³⁷Rá ndünrü c'ua c'o vi tsja na jo, ra xitscöji: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügøjme, ñjinguã ró jantc'ajme mi santc'e c'ü ró da'c'öjme 'na xëdyi? ¿Jinguã mi turegue c'ü ró da'c'üjme ndeje? ³⁸¿Jinguã

¿sät'ägue cja ín jñiñigøjme c'ü ró sät'øjme? ¿Jinguã dya mi cägue bitu c'ü ró da'cøjme c'ü ri jyegue? ³⁹¿jinguã ró jantc'ajme mi södyëgue, o c'ü mi cjo'cügue a pjörü c'ü ró ma cjinnc'ijme?,” ra 'ñenzgö c'o vi tsja na jo. ⁴⁰Nutscö rí mandagö rá tjünrü c'ua rá xipjiji: “Nu cjuana rí xi'tsc'öji, c'ü vi pjös'ügueji yo mi ts'icjuarmagö nujyo dya pje mi pjëzhi, xo 'ñetscö xo i pjöxc'öji”, rá embe c'o.

⁴¹Nuc'ua rá xipji c'o ri cārā ín scerda: “Nu'tsc'eji, me na s'otsc'eji, c'ueñeji cja ín jmigö, möji cja sivi c'ü nunca ra juench'e, c'ü o dyät'ā Mizhocjimi c'ua ja ra sufre c'ü dya jo, 'ñe c'o demonio c'o ngue o dyoji. ⁴²Na ngueje 'ma sante'ö dya i dyacöji c'ü ro si. Y 'ma mi sufregö 'nure, dya i dyacöji ts'ë ndeje. ⁴³Y 'ma ró sät'ägö cja ín jñiñgueji, cya i recibidozúji. Y 'ma dya mi cägö bitu c'ü ro je'e, dya i dyacöji c'ü ro jegö. Y 'ma mi sö'dyëgö 'ñe 'ma mi cjocö a pjörü, dya mi pa cjinnguigöji” ⁴⁴Nuc'ua anguezeji xo ra ndünrüji ra xitscöji: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügøjme, ¿jinguã ró jantc'ajme mi sant'ague o mi sufregue 'nure, o i sät'ägue cja ín jñiñigøjme c'ü dya ró pjöxc'ume? ¿Jinguã dya mi cägue bitu c'ü rvi jye, o mi sö'dyegue, o mi cjo'c'e apjörü, c'ü dya ró cö'tc'üjme 'ñi?” ⁴⁵Nuc'ua rá tjünrü rá xicöji: “Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya i pjösc'eji a cjanu ne rí 'na yo mi cjuarmagö yo dya pje mi pzëshi. C'ü dya vi pjösc'eji yo, xo ñezgö, dya xo i pjöxc'öji”, rá embeji. ⁴⁶Nuc'ua rá tägöji ra möji nu ja nunca ra nguarü rgá sufreji. Pero c'o vi tsja na jo, ra möji ra

ma ngārāji a jmi Mizhocjimi para siempre.

Planes para prender a Jesús

26 Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o mama c'o jña c'o, xe go xipji c'ua c'o o discípulo:

²—In pārāji ya bëzhtjo yepa ra zädä c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua. Nutscö rvä ëcjö cja Mizhocjimi, ra nzhögügöji ngue c'ua ra ndät'äzüji cja ngronsi, embeji.

³Nuc'ua c'e xömü c'ü, o ma c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita c'o pje nde mi pjëzhi, o ma jmurüji cja c'e palacio nu ja mi bübü c'ü mi mero ndamböcjimi c'ü mi chjü Caifás. ⁴O ñaji ja rva cja rvä zürüji e Jesús c'ü dya ro mbārā c'o nte. Ro zürüji ngue c'ua ro mbö't'üji. ⁵Mi mamaji: —Dya ra jogü rá sürüji cja ne mbaxua; 'na ra huëni yo nte ra tsja o dyëji, eñeji.

Una mujer unge a Jesús

⁶Na nu pa, mi bübü e Jesús a Betania nu cja nu ngumü e Simón c'ü mi sö 'na ngueme c'ü ni chjü lepra. ⁷O säjä c'ua 'na ndixü nu ja mi bübü e Jesús, ma tū 'na botia ndojo c'ü mi po'o c'o me ma jo ma jyärä. Me mi muvi na puncjü o merio c'ü. Cjanu xisp'i o ñi e Jesús 'ma ya ma jü'ü cja mexa. ⁸C'o o discípulo e Jesús o jñandaji c'ü vi tsja c'e ndixü. Me co üdüji c'ua go mamaji:

—Chjä, jyäctjo. ¿Jenga ya bëzhi yo me ni muvi? ⁹Mi sö ro bö'ö na mizhi nu, ngue c'ua c'o merio c'o, ro ch'unü yo dya pje pë's'i, eñe c'o.

¹⁰O unü ngüenda e Jesús c'o vi mama c'o discípulo, o xipjiji c'ua:

—¿Jenga na molestaoji ne ndixū? Maco na jo c'ü o tsjacö nu.
¹¹Nu'tsc'ejí xe rí mintceji nujoy dya pje pë's'i, pero nutscö ra zädä 'ma dya cja rá bünc'ö a ndetsc'ejí. ¹²Ne ndixū nu, ya xisquigö ín cuerpo nujoy na jo ga jyärä, ngue c'ua ya na seguroa c'ü rgá dyögüzgöji.
¹³Na cjuana rí xi'tsc'öji, texe cja ne xoñijömi c'ua ja ra zopjüji yo nte ra xipjiji ja ga cjazgö, nde ra nädäji nu o tsja ne ndixū nu, ngue c'ua ra mbeñeji nu na jo nu o tsjacö, eñe e Jesús.

Judas traiciona a Jesús

¹⁴⁻¹⁵C'o doce discípulo, mi bübü 'naja c'ü mi chjü Judas Iscariote. Nuc'ü, o ma c'ua cja c'o ndamböcjimi, o ma xipjiji:
 —¿Ja nzi rí tsjötçügöji ngue c'ua rá nzhö'c'üji e Jesús?

Nuc'ua c'o ndamböcjimi o ngö't'üji treinta merio o plata e Judas. ¹⁶Ndeze c'ua, o mbürü e Judas o jyodü c'ü ja rvá tsjapü, ngue c'ua ro nzhö e Jesús.

La Cena del Señor

¹⁷Ya vi zädä c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua, 'ma mi siji o tjömëch'i c'o dya mi bäs'nä. C'ü ot'ü pa c'ü mi pjongüji c'e mbaxua, o ëjë c'ua c'o discípulo cja e Jesús, o xipjiji:
 —¿Ja ngue c'ua in ne rá ma ät'äjme o jñönü c'ü rí sigue rgui süpque ne mbaxua?

¹⁸O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'ua yeje c'o o discípulo:

—Mëvi a ma a Jerusalén rí ma zopjüvi c'e bëzo c'ü ya in päräguevi, rí xipjivi: “Va täcjöbe c'e xöpüte rá xi'ts'ibe c'ü ya va sädä c'ü ra sufre.

Nguec'ua c'e mbaxua je ra züpü cja ín nzungue co c'o o discípulo, va 'ñenzgöbe c'e xöpüte.” Je rí xipjivi a cjanu.

¹⁹Nuc'ua c'o discípulo o mëvi c'ua ja va xipjivi e Jesús, o ma dyät'ävi c'e jñönü c'ü rví züpüji c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua.

²⁰Nuc'ua 'ma ya vi nzhä, o mimi c'ua e Jesús cja c'e mexa ro ziji o xëdyi c'o doce o discípulo. ²¹'Ma ndänt'ä ma siji o xëdyi, e Jesús o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, bübüts'ejí 'na c'ü ra nzhögügö cja o dyë c'o ra mbötcö, embeji.

²²Anguezeji 'ma o dyäräji a cjanu, me go ndümüji c'ua. O mbürü o mama nzi 'naja anguezeji mi xipjiji e Jesús:
 —¿Cjo nguetscö, ín Jmuts'ügö?

²³O ndünrü c'ua e Jesús o mama:
 —'Naja c'ü ya ndü'bü o xëdyi co nuzgö cja ne mojmü nu rrä sigöji, ngue c'ü ra nzhögügö c'ü. ²⁴Nutscö rvä ëcjö cja Mizhocjimi, ra mbötcöji c'ua ja nzi ga t'opjü cja o jña Mizhocjimi. Pero juejme c'e bëzo c'ü ra nzhögügö. Xenda rvä jo c'ü dya ro jmus'ü c'e bëzo c'ü, na ngueje ra ma sufre na puncjü.

²⁵O ndünrü c'ua e Judas nu c'ü ro nzhö'ö, o mama:

—¿Cjo nguetscö, xöpüte?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Ya i mantsjëgue, ngue'tsc'e.

²⁶'Ma ndänt'ä ma siji o xëdyi, o jñü c'ua e Jesús 'na tjömëch'i, o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xënmbi c'o o discípulo, o xipjiji:

—Jñüji ne tjömëch'i nu rrä xëñc'iji, rí siji. Nujnu ngue ín cuerpogö nu.

²⁷Cjanu o ndës'i c'ua c'e vaso. O unü 'na pöjö Mizhocjimi, cjanu unü c'o o discípulo, o xipjiji:

—Sigueji c'ü po'o nu in texeji.

²⁸Na ngueje nujnu, ngue in tsjigö nu. Na ngue c'ü rga pjödügö in tsji rá tügö, Mizhocjimi ra tsja dya c'ua ja nzi va mama; ra perdonao dya o nzhubü na puncjü o nte. ²⁹Rí xi'tsc'öji, ndeze dya, dya cja xe rá sigö o ndeje o uva hasta 'ma cja ra zädä c'e pa 'ma 'natjo c'ua rá cārāji nu ja rá mandagö, c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi c'ü mi Tatagö. Cja rá sigöji 'ma c'o cja nuevo c'o me xe rrā jo, eñe e Jesús.

Jesús anuncia que Pedro le negará

³⁰Nuc'ua o tōji 'na himno va ma't'üji Mizhocjimi. Cjanu o mbedyeji c'ua a tji, o möji cja c'e t'jeje c'ü ni chjü Olivos. ³¹Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Texets'ügueji nde rí jyëzguigöji ne xömü dya, na ngue c'ü ra tsjacügöji. Na ngueje ya t'opjü a cjava: “Rá nzhö'ö c'e mbörü ra mböt't'üji. Nguec'ua c'o o ndenchjürü ra mböt't'ü c'o”, eñe.

³²Pero 'ma rá tegö a nde cja c'o aña, ot'ü rá magö a ma a Galilea, ngue c'ua 'ma rí sätc'ejji nu, ya rva bünc'ö nu.

³³O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Zö texe ra jyëts'ligueji, pero nuzgö nunca rá jëts'ligö, eñe.

³⁴E Jesús o xipji c'ua:

—Na cjuana rí xi'tsc'ö, dya be ri huë'ë o tare ne xömü dya, 'ma ya na jñi rguí tsädä c'ü dya in pācāgö.

³⁵O mama c'ua e Pedro:

—Zö rá tügö co nu'tsc'e, pero nunca rá cädägö c'ü rgá pāc'ägö, eñe c'ü.

Xo nde va mantjo c'ua texe c'o discípulo.

Jesús ora en Getsemaní

³⁶Nuc'ua o möji nu ja mi chjü Getsemaní. Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Mimiji va, ndeze c'ü rá magö a manu, rá ma ötü Mizhocjimi c'ü mi Tatagö, eñe.

³⁷Nuc'ua e Jesús o zidy e Pedro 'ñe nza yeje c'o o t'i e Zebedeo. O mbürü o ndümü c'ua e Jesús, y me mi cijñi na puncjü. ³⁸Nuc'ua o xipji:

—Me rí ndümügö, rí sö ra mbötcügö c'ü rgá sentiogö. Chepquetjoji va, dya rí iji, eñe e Jesús.

³⁹Xe go ma c'ua xe ts'iquë a ma a xo'ñi, o ndüne a jömü, o dyötü Mizhocjimi o mama:

—Mi Tatats'ügö, 'ma ra sö, rí ts'la's'ü c'ü dya ra zädä c'ü rá sufregö. Pero dya rí tsjague c'ua ja rgá negö, tsjague c'ua ja nzi gui ñegue, eñe e Jesús va dyötü Mizhocjimi.

⁴⁰O nzhögü c'ua e Jesús nu ja mi cārā c'o jñi o discípulo, o 'ñe chöt't'ü ya nde vi itjo c'o. E Jesús o xipji c'ua e Pedro:

—¿Cjo dya mi sö rvi chepquegöji 'na ts'indajme c'ü dya rvi ic'ejji?

⁴¹Dya rí iji. Dyötqueji Mizhocjimi ngue c'ua dya ra ndöc'ejji c'ü dya jo. Jā, a mbo in mün'c'ejji in neji c'ü dya rí iji ngue c'ua rí dyötqueji Mizhocjimi. Pero yo in cuerpoji, ya mbo o cuë yo, embeji c'o.

⁴²Nuc'ua o ma na yeje, o ma dyötü Mizhocjimi o mama:

—Mi Tatats'ügö, 'ma dya sö ra cjögü c'ü rá sufre, rí ne rá sufregö 'ma. Na ngue je rí negö rí tsjacö c'ua

ja nzi gui ñegue, eñe e Jesús va dyötü Mizhocjimi.

⁴³O nzhogü c'ua na yeje, o ë chöt'ütjo ya ma itjoji na yeje, na ngueje me mi tågäji na puncjü o t'ijj. ⁴⁴Ndo zogütjoji c'ua, o ma dyötü Mizhocjimi c'ü na jñi, o mantjo c'ua ja nzi va mama 'ma ot'ü. ⁴⁵Nuc'ua ndo go nzhogü go ëtjo c'ua cja c'o o discipulo, o xipjiji:

—¿Cjo xe in icjeji 'ñe in söyaji? Maco ya zädä ne ndajme nu ra nzhögügöji nutschö rvä ëcjö cja Mizhocjimi. Ra nzhögügöji cja dyë c'o nte c'o me cja na s'o. ⁴⁶Ya va säjä nu ra nzhögügö. Nguec'ua rí ñangaji; rá chjëji.

Llevan preso a Jesús

⁴⁷'Ma ndänt'ä ma ña e Jesús, o säjä e Judas c'ü mi ngue 'naja c'o doce discipulo. Ma dyoji na puncjü nte c'o vi ndäjä c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o tita c'o pje nde mi pjëzhi cja c'e jñiñi, ma jünji tratjëdyi 'ñe ngarrote. ⁴⁸E Judas c'ü ro nzhö e Jesús, ya vi xipji a cjava c'o nte c'o mi pöji:

—Nu c'ü rá tjünegö, ngue c'ü in jonnc'ejji c'ü. Nguec'ua rí pënc'h'iji c'ü, embeji.

Nguec'ua ya mi päxtjo c'ua c'o nte.

⁴⁹Nuc'ua e Judas ixco sätjo cja e Jesús, o zengua. Jo ni zü'tp'ü c'ua o jmi. ⁵⁰Nuc'ua e Jesús o xipji:

—¿Pje vi 'ñecje, bëzo?

Nuc'ua o säjä c'o nte, ixco pënc'h'iji c'ua e Jesús ngue c'ua ro zidyiji.

⁵¹Nuc'ua 'naja c'o mi dyoji e Jesús o ngübü c'ü o tratjëdyi, o mbetspi 'naja o ngö 'naja c'o o mbëpji c'ü

mi mero ndamböcjimi. ⁵²Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Tsöt'ü nin chjëdyi c'ua ja mi o'o. Na ngueje texe c'o ra pö't'ünte co tjëdyi, tjëdyi rguí nzhü c'o. ⁵³¿Pje in mangue? ¿Cjo dya sö rá ötcö c'ü mi Tatagö, angueze ixta ndäjä c'ü ra cjogü doce mil o anxe ra ë mböxcüji? Jä, sö. ⁵⁴Pero 'ma ra ë c'o anxe, ja rgä zädä 'ma yo ya t'opjü yo ni jyodü rá sufregö.

⁵⁵Nuc'ua c'e ndajme c'ü, o mama e Jesús o xipji c'o nte:

—¿Ja cja c'ü in cjagueji? Maco i pedyeji cja c'in jñiñi va ë sücöji nza cja 'ma ri nguezgö 'na mbë'e, va jünji in chjëdyiji 'ñe in ngarroteji. Pama mi cärägöji cja c'e templo mi jí'tsc'öji, maco dya mi pënzhuigöji 'ma. ⁵⁶Pero texe yo, ya va sädä yo, ngue c'ua ra zädä c'ü o dyopjü c'o profeta, embeji.

Nuc'ua texe c'o discipulo o c'ueñeji o zogüji e Jesús.

Jesús delante de la Junta Suprema

⁵⁷'Ma ya vi pënc'h'iji e Jesús, o zidyiji cja e Caifás c'ü mi mero ndamböcjimi, nu ja ya vi jmurü c'o tita 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. ⁵⁸'Ma ya mi pöji, e Pedro mi bëpjatjo na jë, hasta 'ma o zät'ä nu cja c'ü o tji c'ü mi mero ndamböcjimi. O cjogü c'ua e Pedro a mbo, o ma mimi nu ja ma cä c'o mbëpji, ngue c'ua ro nu'u pje ro tsjapüji e Jesús.

⁵⁹Ma cä nu, c'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o ya vi jmurü ro jñünpüji ngüenda e Jesús. Nuc'ua mi jodüji testigo c'o ro xosp'ü o buëchjine e Jesús, ngue c'ua ro bö't'ü. ⁶⁰⁻⁶¹Pero dya mimi yeje testigo c'o ro mama

'natjo o jñavi. Nuc'ua 'ma ya vi mezhe ts'ë, o ëjê c'ua yeje testigo o 'ñe ngöt'üvi o mamavi:

—Nujne Jesús o mama a cjava:

“Sö rá yä'tp'ägö nu o templo Mizhocjimi. Nuc'ua jñipatjo rá jähä ngue c'ua ra jyärätjo na yeje”, eñe. Nuc'ü, ngue c'ü o mama c'o testigo.

⁶²O böbü c'ua c'ü mi mero

ndamböcjimi o xipji e Jesús:

—¿Cjo dya sö rí chjünrügüe?

¿Pje in mangue co nujoy jña yo na xi'tsc'ejí?

⁶³Pero e Jesús dya go ndünrú c'ü. Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi o dyönü o xipji:

—Xitsijme nza mbärä Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, ¿cjo ngue'tsc'e Cristo c'ü ngue o T'i Mizhocjimi, o jiyö?

⁶⁴O ndünrú c'ua e Jesús o xipji:

—C'ua ja gui mangue, nguezgö. Nutscö rvä ëcjö cja Mizhocjimi, rí jñandgöji rva ëcjö cja ngömü a jens'e. Rí jñandgöji ri pë'sc'ö texe poder cja o jodyë Mizhocjimi c'ü me na zëzhi.

⁶⁵Go üdü c'ua c'ü mi mero ndamböcjimi, go ts'üdü c'o o bitu c'o mi je'e c'ü, o mama:

—I dyäräji o zadü Mizhocjimi nu. ¿Pje xe ni jyongöji o testigo? Cja i dyäräji ya zadü Mizhocjimi nu.

⁶⁶¿Pje xo in mangueji?

O ndünrú c'ua anguezeji o mamaji:

—Pë's'i nu s'ocü c'ü rguí bö't'ü nu, eñe c'o ma jünpü nguenda e Jesús.

⁶⁷Jo nu zosp'üji c'ua a jmi e Jesús. Bübü c'o mi ya'bü co punte, 'ñaja c'o mi pjë'chp'i a jmi c'ü dya mi janda e Jesús cjó mi ngue.

⁶⁸Nguec'ua mi xipji e Jesús:

—Maco in mangue ngue'tsc'e e Cristo, rí xitscöjme cjó ngue c'ü na pjë'chc'i in jmi dya.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁹E Pedro ya vi mintjo nu cja c'e tji. Mi bübü nu 'na ndixü c'ü mi pëpji nu. Nu c'e ndixü o chëzhi a jmi e Pedro, o xipji:

—Nu'tsc'e, xo mi dyocjevi e Jesús nu menzumü a Galilea.

⁷⁰O ngädätjo c'ua e Pedro o mama:

—Dya rí pärägö pje pjëzhi c'ü in mangue.

Nde go dyärätjo c'ua texe c'o mi cärä nu.

⁷¹Nuc'ua e Pedro o mbedye c'ua cja c'e ngoxtji. Mi bübü nu c'ü 'na ndixü c'ü xo mi pëpji nu. Angueze o jñanda e Pedro mi böbü nu, nguec'ua va xipji c'o mi cärä nu:

—Xo 'ñe ne bëzo nu, nde mi bübüvi e Jesús nu menzumü a Nazaret, eñe.

⁷²E Pedro o yepe o ngädätjo c'ua, o mama:

—C'ua ga mbärä Mizhocjimi, dya rí pärägö ne bëzo nu.

⁷³Dya mezhe c'ua o chëzhi a jmi e Pedro nu c'o mi böntjo nu, o xipji:

—Na cjuana xo ngue'tsc'e 'ñaja yo o dyoji nu, na ngueje c'ua ja gui ña, ixi 'mä'tc'ätjo.

⁷⁴Nuc'ua e Pedro o mama:

—C'ua ga mbärä Mizhocjimi, dya rí pärögö ne bëzo nu. 'Ma dya cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, ra zücö 'ma c'ü.

Jo ni huë c'ua 'na tare. ⁷⁵O mbeñe c'ua e Pedro c'o jña c'o vi xipji e Jesús c'ü dya be ri huë tare 'ma ya na jñi rví ngädä c'ü mi pärä. Cjanu o mbedye c'ua e Pedro a tji, me go huë c'ua co texe o mü'bü.

Jesús es entregado a Pilato

27 Nuc'ua c'ü xörü, texe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita cja c'e jñiñi mi pötma dyü't'üji ja rvá tsjapüji e Jesús ngue c'ua ro mbö't'üji. ²O jyü'tp'üji c'ua o dyë e Jesús, cjanu zidyiji a ma cja e Pilato c'ü mi gobernador.

La muerte de Judas

³⁻⁴Nuc'ua 'ma o mbārā e Judas c'ü vi jñünpüji ngüenda e Jesús ro bö't'ü, me co nguijñi c'ua c'ü, na ngue vi nzhö'ö. Nuc'ua cjanu o jñünü c'ua c'o treinta merio o plata o ma zogütjo cja c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o tita, cjanu o mama:

—Ró cjağö c'o na s'o. Na ngue ró nzhö'ö c'ü ra bö't'ü 'na bëzo c'ü dya pje tsja, eñe c'ü.

Anguezeji cjanu o mamaji c'ua:

—¿Pje pè'sc'ü rá nugöjme?

Nu't'sc'e rí ñu'u ja rgui tsjapü.

⁵Nuc'ua e Judas o mbozü c'o merio a mbo cja c'e templo. Cjanu o ma c'ua, o ma ngant'atsjé tjüjmü o dyizi, cjanu o chjüns'ütsjé cja 'na za'a.

⁶Nuc'ua c'o ndamböcjimi o mbëchiji c'o merio, cjanu o mamaji:

—Nguejyo o 'nömü 'na nte c'ü rguí bö't'ü. Nguec'ua dya ra sō rá üt'üji nu ja quiji c'o ni mbeñeji Mizhocjimi. Na ngue je ga mama a cjanu ín leyji, eñeji.

⁷Nuc'ua 'ma ya vi ñaji, cjanu o jñüji c'o merio, o ma ndömüji c'ü o juajma 'na bëzo c'ü mi ät'ä o traste. O ndömüji ngue c'ua je ro dyögüji nu, c'o dya ri menzumü cja c'e ndajñiñi c'ü. ⁸Nguec'ua c'e juajma c'ü, xe ni chjütjo dya: “Juajma c'ü

o 'nömü co c'ü vi nzhü 'na nte.” ⁹Je va cjanu va zädä o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta Jeremías: “C'o o mboxbëche e Israel o mamaji c'ü mi muvitjo treinta merio o plata c'e nte c'ü. Nguec'ua o ngö't'üji, cjanu o nguis'iji c'o merio. ¹⁰Nuc'ua co c'o merio, o ma ndömüji c'ü o juajma c'e bëzo c'ü mi ät'ä o traste, o ndömüji c'ua ja nzi va xitsi Mizhocjimi ro tsjapüji c'o merio”, eñe e Jeremías. Nguec'ua 'ma o ndömüji c'e juajma, o zädä c'e jña c'ü vi mama e Jeremías.

Jesús ante Pilato

¹¹E Jesús ma böntjo a jmi c'e gobernador c'ü mi chjü Pilato. Nuc'ua c'e gobernador o dyönü o xipji:

—¿Cjo ngue'tsc'e o rey yo menzumü a Israel?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Jä, c'ua ja gui mangue, nguetscö.

¹²Nuc'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita o ngö't'üji e Jesús cja c'e gobernador, pero e Jesús dya mi tjünrü c'ü. ¹³Nuc'ua e Pilato c'ü mi gobernador o xipji:

—¿Cjo dya ín ärägue texe yo pje nde xi'ts'iji?

¹⁴Pero dya go ndünrü e Jesús ne ri 'naja jña c'o pje nde ma xipji. Nguec'ua c'e gobernador, dya mi pärä pje ro nguijñi.

Jesús es sentenciado a muerte

¹⁵Tsjë'ma mi cjaji c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua, y xo mi cja c'o nte mi ötüji 'na favor c'e gobernador. Mi ötüji ro 'ñeme libre 'naja bëzo c'ü ma o'o a pjörtü. Y c'e gobernador cja rrü 'ñeme

c'ua libre c'e nte. ¹⁶C'o pa c'o, ma o'o a pjörü 'na bëzo c'ü mi chjü Barrabás c'ü me mi nântji ma s'o. ¹⁷⁻¹⁸C'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita, mi mbidiaji e Jesús, nguec'ua va nzhöji cja e Pilato. E Pilato o unü ngüenda pje vi nzhöji, nguec'ua va dyönüji:

—¿Ja ngue c'ü in negueji rá pjongü cja ne pjörü ra ma libre? ¿Cjo ngue e Barrabás o ngue e Jesús nu xiji Cristo?

¹⁹Ma jü'ü e Pilato nu ja mi jün ngüenda. Nuc'ua c'ü nu su e Pilato o mbenpe 'na jña, o xipji: “Dya pje rí tsjapü c'e bëzo c'ü dya pje tsja c'o na s'o. Na ngueje mi xömü ró cjinch'i angueze, me ró sufre rvá cjinch'i”, eñe c'e ndixü. Nguec'ua e Pilato xenda mi ne ro 'ñeme libre e Jesús.

²⁰Pero c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita mi ü't'üji c'o nte ro dyötüji e Pilato ro 'ñeme libre e Barrabás, y xo ro dyörüji c'ü ro mbö't'üji e Jesús. ²¹Cjanu o mama c'ua e Pilato o xipjiji:

—¿Ja ngue c'ü in negueji rá eme libre?

Anguezeji nzhangua ndünrüji c'ua:

—Rí 'ñeme libre e Barrabás, eñeji.

²²Nuc'ua e Pilato o mama:

—¿Pje rá cjapcö 'ma ne Jesús nu xiji e Cristo?

Cjanu o mama c'ua texe c'o nte:

—Chät'ä cja ngronsi nu.

²³Nuc'ua e Pilato o mama:

—¿Pje ni mbë c'ü na s'o c'ü o tsja nu?

Anguezeji xenda go mapjüji na jens'e o mamaji:

—Mangue ra dät'ä cja ngronsi nu, eñeji.

²⁴Nuc'ua o nu'u e Pilato c'ü dya mi sô ja rvá tsjapü, ro 'ñeme e Jesús. Na ngue xenda mi huëni c'o nte, 'na ro tsjaji o dyëji. Nguec'ua e Pilato o ma tjë 'na mojmü o ndeje, cjanu o xindyë a jmi cja c'o nte, o mama:

—Ra bö't'ü ne bëzo c'ua ja nzi gui mangueji, pero dya pje rí tö'tp'ügö nada nu. Nguec'ua rí xindyëgö c'ü rgui pärägueji c'ü dya rí pë'sc'ö ín s'ocü; ngue'tsc'ëji in pë's'i nin s'oqueji c'ü ra bö't'ü nu, eñe e Pilato va xipji c'o nte.

²⁵Cjanu o ndünrü c'ua texe c'o menzumü a Israel o mamaji:

—Dya ra tsja, nguezgöjme rá tuns'ü ín nzhubüjme c'ü rguí bö't'ü nu. Xo 'ñe c'o ín ch'igöjme xo ra nguejmeji responsable. Xo 'ñe c'o ín bëchejme.

²⁶Nuc'ua e Pilato o 'ñeme c'ua libre e Barrabás c'ua ja va dyörü c'o nte. Cjanu o manda c'ua e Pilato o ndas'üji e Jesús co chirrio. Nuc'ua 'ma o nguarü o ndas'üji, cjanu o nzhöji e Jesús ngue c'ua ro ma ndät'äji cja ngronsi.

²⁷Nuc'ua c'o o tropa c'e gobernador o zidyiji e Jesús o möji cja c'ü o palacio. Nzhangua jmurü c'ua texe c'o tropa c'o mi cärã nu.

²⁸Cjanu o ts'osp'üji c'ua c'o o bitu e Jesús. Cjanu o jyecheji c'ua 'naja bitu c'ü ma mbaja. ²⁹Nuc'ua o dyät'äji 'na corona c'ü mi dyavo bidyí, cjanu jñu'tp'üji a ñi e Jesús. Cjanu o ngö'tp'üji 'na xitji cja o jodyë e Jesús. Nuc'ua cjanu o ndünijömüji a jmi, me mi pätäji mi xipjiji:

—Nu'tsc'e o reyts'ügue yo menzumü a Israel, sido rí

mandague, mi embeji ma tsjapüji burla.

³⁰Me mi sos'üji, y o jñünbüji c'ua c'e xitji c'ü vi ngö'tp'üji a dyë. Co nuc'ü, mi ya'p'üji a ñi. ³¹Nuc'ua 'ma o nguarü o eñbeji, o ts'osp'üji c'ua c'e mbabitü c'ü vi jyecheji. Cja ndo nu jyecheji c'ua c'o o bitutsjë. O zidyiji c'ua nu ja ro ma ndät'äji cja ngronsi.

La crucifixión

³²Nuc'ua 'ma ya ma pedyoji cja c'e ndajñiñi, o chjëji 'na bëzo c'ü mi chjü Simón, c'ü mi menzumü a Cirene. Nuc'ü, o tsjapüji o nduns'ü c'e ngronsi c'ü mi tuns'ü e Jesús c'ü rví ndät'äji.

³³O zät'äji c'ua, nu ja ni chjü'ü Gólgota c'ü ne ra mama: T'jeñinte.

³⁴Nuc'ua mi unüji e Jesús ro zi o vino c'ü vi chjanbaji c'ü ma cjö'ö. 'Ma mü o zö, dya go ne go zi c'ü.

³⁵Nuc'ua c'o tropa 'ma o nguarü o ndät'äji e Jesús cja c'e ngronsi, o eñeji c'ua, cjó ngue c'ü ro tsjapü o cjaja c'o o bitu e Jesús. Nguec'ua va zädä c'o vi mama 'na profeta: “O eñeji cjó ngue c'o ro ngana c'o ín bitugö”, eñe cja o jña Mizhocjimi c'ü o dyopjü c'e profeta. ³⁶Cjanu o mintji nu, mi pjörütjoji e Jesús. ³⁷Cjanu o cuatüji a ñi c'e ngronsi c'ü mi t'opjü, ngue c'ua ro 'mārā pje vi tjünpü ngüenda angueze. Mi t'opjü a cjava: “Nujnu, ngueje e Jesús nu o rey yo menzumü a Israel.”

³⁸Nuc'ua xo ndät'äji nu, yeje mbë. 'Naja c'ü o ndät'äji bëxtjo cja o jodyë e Jesús, 'naja c'ü o ndät'äji c'ü 'nanguarü. ³⁹⁻⁴⁰Nu c'o mi cjogü nu, me mi juant'ü a ñi ma zadüji e Jesús, mi xipji:

—Nu'tsc'e mi mangue rvi yä't'ä c'e templo, y c'ü na jñi nu pa rvi cjuatü rvi jyäbätjo na yeje. 'Ma ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, 'ñemetsjë dya, dyagü cja ne ngronsi, mi embeji e Jesús.

⁴¹Xo ma mantjo c'ua c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o xöpüte, 'ñe c'o fariseo, 'ñe c'o tita. Me mi cja'püji burla e Jesús, mi mamaji:

⁴²—Maco o mbös'ü na puncjü o nte nu, maco dya sô ra 'ñemetsjë ra dagü cja ne ngronsi. 'Ma ngueje nu ra manda a Israel nu, ra dagü dya 'ma cja ne ngronsi, ngue c'ua rá ejmegöji 'ma nu. ⁴³Maco mi ench'e o mü'bü Mizhocjimi nu, na ngueje mi mama nu: “Nguezgö o T'izügö Mizhocjimi”, mi eñe nu. Nguec'ua 'ma s'iya Mizhocjimi nu, sô ra ë dya Mizhocjimi ra 'ñe 'ñeme cja ne ngronsi, mi eñeji ma tsjapüji burla.

⁴⁴Nuc'ua c'o ye mbë c'o 'natjo c'ua vi ndät'äji e Jesús, xo nde ma xitjo c'ua c'o na s'o jña c'o.

Muerte de Jesús

⁴⁵Nuc'ua 'ma cja vi zünütjo jñisiarü, o bëxömü c'ua textjo cja ne xoñijömmü, hasta 'ma cja zünü jñi c'ü nzhä. ⁴⁶Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro zünü jñi c'ü nzhä, o mapjü c'ua na jens'e e Jesús o mama:

—Elí, Elí, lama sabactani, mi eñe. C'e jña ne ra mama: “Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, ín Mizhocjimits'ügö, ¿jenga i jyëzguigö?”

⁴⁷C'o mi cārā nu, o dyäräji c'o vi mama e Jesús. Bübü anguezeji c'o o mama c'ua:

—Nujnu, ma't'ü e Elías rguí 'ñeje a jens'e.

⁴⁸Cjanu o cjuan'di c'ua 'naja anguezeji, o ma cājā c'ua 'naja esponja. Cjanu o ngant'a cja vinagre, cjanu o ngāsp'ā cja 'na xitji, mi unūji e Jesús ro züt'ü. ⁴⁹Pero c'o 'ñaja mi mamaji:

—Jyëzi, rá nuxāji cjo ra ějē e Elías ra 'ñe 'ñeme nu.

⁵⁰Nuc'ua e Jesús ndo go yepco mapjütjo na jens'e, ixco ndütjo c'ua.

⁵¹Nzi va ndū e Jesús, o chödū a nde c'e manta c'ü mi 'nüns'ü a mbo cja c'e templo, c'ü mi cjot'ü nu ja me ma sjü. O xüt'ü ndeze nu ja mi 'nüns'ü hasta a jömü. Go mbi c'ua na zëzhi ne xoñijömü, go chädätsjē c'o ndojo.

⁵²C'o panteón nu ja mi cöt'üji o añima, go xogü c'o. Go yepe go mintjo na puncjü c'o nte c'o mi ejme Mizhocjimi c'o ya vi ndū. ⁵³Ma mü o te e Jesús, cja xo mbedyeji c'ua anguezeji nu ja vi ngöt'üji, cjanu o möji c'ua a Jerusalén c'ü ngue o ndajñiñi Mizhocjimi. Na puncjü nte c'o mi cārā nu, c'o o ndäcā anguezeji c'ü ya vi tetjoji.

⁵⁴C'ü o xo'ñi c'o tropa, 'ñe c'o o tropa c'o mi pjörü e Jesús, o unūji ngüenda c'ü mi mbi ne xoñijömü, 'ñe c'o pje nde mi cja. Me go zü c'ua c'o, go mamaji:

—Na cjuana mi ngue o T'i Mizhocjimi nu, eñeji.

⁵⁵Ma jē ts'ē cja c'e ngronsi, mi cārā na puncjü o ndixü, mi jandaji e Jesús. Anguezeji mi pöji e Jesús ndeze a Galilea, mi pjös'üji c'ü.

⁵⁶Cja c'o ndixü c'o, mi bübü nu e María Magdalena, 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo 'ñe e José. Xo mi bübü nu, c'ü nu su e Zebedeo.

Jesús es sepultado

⁵⁷⁻⁵⁸Mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü José c'ü mi menzumü a Arimatea.

Mi pēs'si na puncjü o merio. Nu c'e bëzo mi ätpā o jña e Jesús. 'Ma ya vi nzhā, o ma c'ua e José cja e Pilato, o ma dyötü c'ü o cuerpo e Jesús. Nuc'ua e Pilato o manda ro unūji c'e cuerpo. ⁵⁹Nuc'ua e José o ndunü c'ü o cuerpo e Jesús, cjanu o mböch'ü 'na t'öxbitu. ⁶⁰E José mi pēs'si 'na cueva c'ü dya cjó be mi cöt'üji nu, vi manda ro dyöt'üji cja Peña. Je o ma ngöt'ü c'ua nu, c'ü o cuerpo e Jesús. Cjanu o ngot'ü c'ua co 'na tralaja. Cjanu o ma c'ua c'ü. ⁶¹Nuc'ua e María Magdalena, 'ñe c'ü 'na María, o mintjovi a jmi cja c'e cueva.

La guardia delante del sepulcro de Jesús

⁶²⁻⁶³Nu c'e pa c'ü, ngue 'ma mi preparao c'o menzumü a Israel, na ngue c'ü na jyas'ü mi ngue c'e pa 'ma söyaji. Nuc'ua c'ü na jyas'ü, c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo o möji cja e Pilato, o xipjiji:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañömü, cja ró mbennc'öjme ja va mama c'e dyonpüte Jesús 'ma xe mi büntjo. O mama: “'Ma ya rguü zö'ö jñipa 'ma rá tügö, rá tetcjö”, eñe c'ü.

⁶⁴Nguec'ua rí mandague ra ma mbörüji cja c'e cueva hasta 'ma cja ra zö c'o jñipa. Na ngue 'ma jiyö, 'na ra ějē c'o o discípulo ra 'ñe ngüs'üji c'e añima. Nuc'ua c'o discípulo ra xiji yo nte: “Ya tetjo e Jesús a nde cja c'o añima”, ra 'ñeñeji. Nu 'ma rga cjanu, xenda ra dyonpüji 'ma yo nte, que na ngue 'ma mi büntjo c'ü, eñe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo va xipjiji e Pilato.

⁶⁵Cjanu o mama c'ua e Pilato:

—Rá da'c'ejí tropa ra ma mbörüji. Möji co anguezeji, tsjaji c'ua ja gui mbeñegueji, ngue c'ua dya cjó ra sô ra 'ñe ngüs'ü c'e añima.

⁶⁶Nuc'ua o möji anguezeji. Y pa dya cjó ro 'ñe ndörü c'e cueva, o meyaji c'ua c'e tralaja, cjanu o ngamaji c'o tropa o mbörüji nu.

La resurrección de Jesús

28 Nuc'ua 'ma ya vi cjugü c'e pa 'ma mi sôyaji, 'ma ya ma jya's'ü c'ü ot'ü pa'a nu ngo'o, o ëjê c'ua e María Magdalena, 'ñe c'ü 'naja María ro 'ñe nu'uvi c'e cueva. ²Nuc'ua o ëjê c'ua 'naja c'o o anxe Mizhocjimi, vi 'ñeje a jens'e o 'ñe chjen'chp'e c'e tralaja c'ü mi cjot'ü c'e cueva. Co nu c'ü vi 'ñe chjen'chp'e c'e tralaja, o mbi'i ne xoñijöümü. Nuc'ua c'e anxe cjanu mimi c'ua a xes'e cja c'e tralaja. ³C'e anxe me mi juëns'i nza cja 'ma go juë's'i e dyebe. C'o o bitu me mi jyaxtjo nza cja xitsji. ⁴Nu c'o tropa 'ma o jñandaji c'e anxe c'ü vi 'ñe a jens'e, me co mbi'ch'i va pizhiji c'ua, y me co privaji. ⁵⁻⁶Nuc'ua c'e anxe o xipji c'o ndixü:

—Rí pârägö in jodüguevi e Jesús c'ü o ndät'äji cja ngronsi. Pero dya rí sūguevi, na ngueje dya cja bñnc'ua c'ü; ya tetjo c'ua ja nzi va mama. Chjä'dä rí ñu'uvi nu ja ngöt'üji. ⁷Nuc'ua 'ma rí cjuarü rí ñuvi, rí mëvi na niji rí ma xipjivi c'o o discípulo e Jesús c'ü ya tetjo. Xipjiji c'ü ra ot'ü angueze ra ma a Galilea, je ra chjëji nu. Ya ró xi'ts'ivi, eñe c'e anxe.

⁸Nuc'ua c'o ndixü ixco mbedyevi c'ua cja c'e cueva. Me mi süvi, me xo mi mäjävi. O mëvi c'ua na niji

ro ma xipjivi c'o discípulo c'o jña c'o vi dyärävi. ⁹'Ma ndänt'ä ma mëvi, cjanu o ë c'ua e Jesús o 'ñe chjëji o zenguavi. Nuc'ua anguezevi o chëzhivi a jmi, o ndüñijöümüvi o nda'p'üivi a ngua, o ma't'üivi c'ua.

¹⁰E Jesús o xipji c'ua c'o ndixü:

—Dya rí sūguevi. Mëvi rí ma xipjivi c'o mi cjuarmaji ra möji a Galilea, je rá chjëjme nu.

Lo que contaron los soldados

¹¹Nuc'ua 'ma ya vi ma c'o ye ndixü, ja nzi c'o tropa c'o mi pjörü c'e cueva o möji a ma a Jerusalén, o ma ngös'üji c'o ndamböcjimi texe c'o vi ts'a. ¹²⁻¹³Nuc'ua c'o ndamböcjimi o jmurüji c'ua co c'o tita. Nuc'ua 'ma o nguarü o ñatsjëji, cjanu o unüji na puncjü o merio c'o tropa, cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'ejí rí xipjiji yo nte c'ü o ëjê c'o o discípulo e Jesús mi xömü, o 'ñe ndunüji c'ü o cuerpo 'ma ya vi zü'c'ejí t'ijí. ¹⁴Nu 'ma ra mbärä c'e gobernador c'ü vi icjeji, jo rá ma jo'tp'ügöjme c'ü. Nguec'ua dya rí sūgueji, embeji c'o tropa.

¹⁵Nuc'ua c'o tropa o nguiji c'ua c'o merio. Cjanu o ma tsjaji c'ua ja nzi va manda c'o ndamböcjimi. O xipjiji c'o nte c'ü vi 'ñeje c'o o discípulo e Jesús, vi 'ñe ndunüji c'ü o cuerpo. Nguec'ua hasta yo pa dya, xe mantji cja yo menzumü a Israel c'ü o ma ngüs'üji c'ü xömü c'ü o cuerpo e Jesús.

Jesús comisiona a los apóstoles

¹⁶Nuc'ua c'o once discípulo cjanu o möji a ma a Galilea cja c'e t'eje nu ja ya vi xipjiji e Jesús ro möji.

¹⁷Nuc'ua 'ma o jñandaji e Jesús,

cjanu o ndüñijōmūji o ma't'ūji. Pero bübü c'o discipulo c'o mi yembeñe mi mamaji:

—Pārā, ¿cjo ri ngue e Jesús nu?, mi eñe c'o.

¹⁸Nuc'ua e Jesús o chēzhi a jmi anguezeji, o zopjūji o xipjiji:

—Nutscö ya nde ch'acügö texe poder c'ü na zēzhi a jens'e, 'ñe cja ne xoñijōmü. ¹⁹Nguec'ua nu'tsc'ejí rí möcjeji cja yo nte

yo cārā texe cja ne xoñijōmü, rí xöpūji o jña Mizhocjimi ngue c'ua ra 'ñejmezūji. Y 'ma rí jichiji cja ndeje, rí ñānbāji o tjū Mizhocjimi c'ü mi Tata, 'ñezgö nu T'izü, 'ñe o Espíritu. ²⁰Rí xöpūji yo nte ra tsjaji texe c'o ya ró xi'ts'iji. Jñunt'ü in mün'c'ejí nutscö rí bübü co nu'tsc'ejí textjo yo cjē, hasta 'ma ra nguarü ne xoñijōmü, dya rá jētsc'iji. Je rga cjanu, amén.